

Let's Speak Rusyn

Paul R. Magocsi

**LET'S SPEAK RUSYN
ГОВОРІМ ПО-РУСЬКЫ
HOVORIM PO-RUS'KŪ**

Transcarpathian edition

Illustrations by Fedor Vico

**Carpatho-Rusyn Research Center
Fairview, New Jersey**

Copyright 1979, by Paul R. Magocsi

All rights reserved

ISBN 0-917242-01-7

Library of Congress Catalog Number 79-18393

Printed in the United States of America

No portion of this book may be reproduced without the express written permission of the publisher.

For Danik

Table of Contents

Introduction • Передньє слово • Peredn'oje slovo	ix
The Rusyn Alphabet • Руська азбука • Rus'ka abeceda	xxi
Chapter • Розділ • Rozdil	
I. Greetings • Привітствования • Pryvitstvovanja	2
II. Introductions and Visits • Представіня тай навштевы • Predstavinja taj navštjev̄	4
III. Requests, Thanks, Excuses, Exclamations • Жаданя, дякованя, пребачіня, несподіваня • Žadanja, djakovanja, prebačinja, nespodivanja	5
IV. Questions • Вопросы • Voprosȳ	7
V. Understanding • Розуміня • Rozuminja	8
VI. Weather • Погода • Pohoda	10
VII. Days, Months, Seasons, Holidays, Dates • Дни, місяці, поры, сяткы, датумы • Dn̄y, misjaci, por̄y, sjatk̄y, datum̄y	12
VIII. Numbers • Нумера • Numera	15
IX. Time • Час • Čas	19
X. Daily Regime • Денный порядок • Dennyj porjadok	22
XI. Family and Friends • Фамілія тай знайоми • Familija taj znajomi	23
XII. Home • Дум • Düm	26
XIII. Meals • Ідіня • Idinja	31
XIV. In Town • У вароші • U varoši	38
XV. Recreation • Забавы • Zabavȳ	44
XVI. Church and Ceremonies • Цирьков тай сяткованя • Cyr'kov taj sjatkovanja	50
XVII. School and Learning • Ошкола тай наука • Oškola taj nauka	54
XVIII. Directions and Geography • Напрямы тай географія • Naprjam̄y taj geografija	58
XIX. Work and Professions • Робота тай поволяня • Robota taj povolanja	66
XX. Travel • Подороже • Podorožje	69
XXI. Health • Здоровля • Zdorovlja	72
XXII. Civil Affairs • Урядні справы • Urjadni sprav̄y	76
XXIII. Common First Names • Звычайні хресні імня • Zvyčajni chresni imnja	79

XXIV. Language for children • Дітинська бесіда • Dityns'ka besida	80
XXV. Colorful Expressions • Народна бесіда • Narodna besida	81
XXVI. Incorrect Usages • Несправні слова • Nespravni slova	82
Grammatical Notes • Граматичні позnamкы • Gramatyčni poznamkŷ	83
Map	106

Introduction

The Bicentennial year has fostered a new interest in the historical past of the United States. This concern with history has also given a great impetus to ethnic studies, which in turn have emphasized the contributions of many immigrant cultures to the development of our country. Numerous Bicentennial books, records, television programs, and local and national celebrations have stimulated many individuals to want to know more about their ancestors and, in a deeper sense, more about themselves. The key to those "old world" cultures is language, and it is with this in mind that *Let's Speak Rusyn* was undertaken.

Carpatho-Rusyns (Ruthenians) came to the United States from several counties in northeastern Hungary. They were largely part of the second great wave of immigration that arrived during the two decades preceding the outbreak of the First World War. Today, the first generation immigrants and their descendants number close to 850,000. Both in this country and in Europe Carpatho-Rusyns were known by many names, among the more common being Rusyn, Rusnak, Lemko, Carpatho-Russian, and Carpatho-Ukrainian. Their dialects have been classified as belonging to the Ukrainian language, yet despite this linguistic affinity they have not, especially in the United States, identified themselves as Ukrainians.

Let's Speak Rusyn is intended primarily as a guide for Rusyn-Americans who want to learn the language of their ancestors, but it can also be effectively used by other interested individuals. It is the first phrasebook that reveals the living, spoken language of Carpatho-Rusyns. Some attempts at writing phrasebooks were made in Europe during the 1940's; however, the result was not a text that reflected spoken Carpatho-Rusyn, but rather the unsuccessful efforts of certain authors to write literary Great Russian. Similarly, the few grammars and readers published in the United States during the 1920's and 1930's followed this same principle. In contrast, *Let's Speak Rusyn* reveals actual speech patterns, not some artificial written language.

Several methodological problems arose in the course of preparing this text. First of all, Carpatho-Rusyn does not have a standard literary form as do, for instance, English, German, or French. Rather, Carpatho-Rusyn is composed of a series of dialects which although mutually understandable still differ somewhat from each other in terms of pronunciation, vocabulary, and syntax. For instance, various Carpatho-Rusyn dialects have been influenced by the Slovak, Magyar, Galician-Ukrainian, Polish, or Rumanian languages, depending on the degree of contact individuals have had with these various neighbors. Such interrelations with other

languages in areas that are transitional border zones is quite natural, and as one might expect, Carpatho-Rusyn dialects have in turn influenced substantially the speech of Slovaks, Magyars, Poles, and Rumanians who live nearby.

In the preparation of this phrasebook our first problem was to determine which dialect was to be used. The main Carpatho-Rusyn dialects are broadly grouped as: (1) Lemkian, which is spoken in an area popularly known as the Prešov Region in present-day northeastern Slovakia and in the Lemko Region of southeastern Poland; and (2) Transcarpathian, which is spoken in the western and central portions of the Transcarpathian Oblast' (formerly Subcarpathian Ruthenia) of the Ukrainian Soviet Socialist Republic. Since the geographical mid-point of both areas is Užhorod, the administrative capital of the Transcarpathian Oblast', one might expect that the Transcarpathian dialect would have been chosen. However, it happens that the majority of Carpatho-Rusyn immigrants in the United States came from the northern portions of the old Hungarian counties of Szepes (Spiš), Sáros (Šariš) and Zemplén (Zemplin), areas of Lemkian speech in the Prešov Region of present-day northeastern Slovakia. Considering this situation, it was decided to prepare two editions of this phrasebook, that is, a Lemkian or Prešov Region version and a Transcarpathian version.

The next question arose as to which Prešov Region and Transcarpathian dialectal varieties would be used. Was this author to create a kind of Lemkian and Transcarpathian dialectal amalgam, or was he to choose one single village in each area and transcribe the speech of its inhabitants? For various reasons, he chose the second alternative. Thus, each version of *Let's Speak Rusyn* represents the language of a single village in the Prešov Region and one in the Transcarpathian Oblast'.

The village chosen for the Transcarpathian edition is Voloskoje (now Pidhirne), fourteen miles due east of Mukačevo in the former county of Bereg. Voloskoje is in the foothills of the Carpathians and is virtually in the center of the Transcarpathian dialectal region. Unfortunately, the author was unable to visit this region in person, and had to rely instead on informants living in the United States. In the course of 1976, intensive interviews were conducted with Mrs. Anna Lengyel Magocsi (sixty-three years old), who immigrated from Voloskoje in 1923, but who spoke her native language in a Carpatho-Rusyn settlement in Vermont until the late 1930's. Other informants included Mr. Ignac Kasinec (sixty-six years old) and his wife, Mrs. Justina Kasinec (sixty-one years old), natives of Serednoje, a village located in the Transcarpathian dialectal region twelve miles west of Mukačevo. This couple emigrated to the United States in 1937. Finally, the complete manuscript was reviewed in critical detail by Reverend Athanasius Pekar, OSBM (fifty-five years old), a native of Perečyn, 23 miles northwest of Mukačevo.

The author also had access to three important linguistic works that supplemented the information from the informants. These included the oldest Carpatho-Rusyn dictionary: Laslov Čopej, *Rus'ko madjarskyj slovar'* (Budapest, 1883), which is based on Transcarpathian dialects; the linguistic

atlas of Josyf Dzendzelivs'kyj, *Linhvistyčnyj atlas ukrajins'kych narodnych hovoriv Zakarpats'koji oblasti URSS*, 2 vols. (Užhorod, 1958-60), which includes Voloskoje (Pidhirne) as one of the villages analyzed; and the linguistic atlases of Petro M. Lizanets': *Magyar-ukrán nyelvi kapcsolatok* (Užhorod, 1970) and *Vengerskie zaimstvovanija v ukrainskich govorach Zakarpat'ja* (Budapest, 1976), which include the villages immediately adjacent to Voloskoje as sources.

Let's Speak Rusyn is divided into twenty-six chapters, each including a series of phrases dealing with a given subject. Beginning with chapter six, supplementary word lists have been added to allow the reader to broaden his vocabulary. Chapter twenty-six includes a few of the lexical mistakes most frequently made in the heavily Americanized speech of Carpatho-Rusyn immigrants. Finally, brief grammatical notes have been appended which provide charts of the basic declensional and conjugational patterns as well as lists of the most frequently used adjectives, verbs, and prepositions. These grammatical notes will help the student to form many more sentences and phrases than are offered in the preceding chapters.

With regard to orthography (the writing system), Carpatho-Rusyn has never been standardized. For the Cyrillic script, it was decided to adopt basically the system used in the atlas of Dzendzelivs'kyj. As for the Latin script, I have tried to maintain the Slovak-based Latin alphabet used in most Rusyn newspapers, almanacs, and other publications in the United States. However, these have not always used a consistent system, and usually do not make a distinction between *i* = *i* and *и* = *y*. Further, the distinct Transcarpathian vowels, *ы*, *ÿ* (jü) have been rendered in Latin script respectively as *y*, *ü* (jü). Like other Eastern Slavic languages, Carpatho-Rusyn does not have fixed stress. This means that it is impossible for the student to determine which syllable in a given word is accented. For this reason, accent marks have been provided for each word appearing in the Cyrillic and Latin script Rusyn text.

Whereas English has only one form of the second person pronoun "you," Carpatho-Rusyn, like most other modern European languages has two: the informal *ты* • *tÿ* and the formal *вы* • *vÿ*. *Ты* • *tÿ* is usually used when speaking with children or close friends, in most cases among peers (brother and sister, workers of the same age, young girls and boys, friends, etc.). *Вы* • *vÿ* is used when speaking with elders, officials, and with all persons to whom the speaker defers some kind of respect, as well as with strangers. In most cases, the *вы* • *vÿ* form has been given here. The student may substitute *ты* • *tÿ* in conversations where he deems the familiar form more appropriate.

A word about the text in general seems in order. Carpatho-Rusyn society is basically a rural, agricultural one that lacks modern urban centers. This circumstance, combined with the fact that a sociologically complete language (replete with all modern and technological vocabulary) has never been developed, caused the author one more difficulty. Could this phrasebook be one that revealed the richness of Carpatho-Rusyn, and hence be filled with descriptions of numerous farm implements and agricultural practices? Obviously not in the context of the highly industrialized United States where

Let's Speak Rusyn is to be used. In short, while the linguistic forms are Rusyn, the situations, concepts, and ways of thinking are in many instances American. For example, Carpatho-Rusyn society does not yet have a drug or parking problem, but both exist in this country and thus are some of the subjects treated here.

In conclusion, the author wishes to express his deep appreciation for the excellent illustrations by Fedor Vico of Prešov, one of Czechoslovakia's best-known contemporary caricaturists, and for the linguistic expertise and criticism offered by Dr. Bohdan Strumins'kyj of the Harvard Ukrainian Research Institute, Professor Wayles Browne of Cornell University, and by Professors Frederick Beebe and Stephen Reynolds of the University of Oregon, all of whom caught many mistakes and inconsistencies in the text. Finally, I must salute the stamina, patience, and above all efficiency of my Cyrillic script typist, Mrs. Olga Kavochka Mayo, and Latin script typist, Mrs. Dorothea Donker.

Cambridge, Massachusetts

Paul R. Magocsi

Передное слово

Сяткованя 200 рокѹв самостатности Зеднаных Штатѹв сотворило новый интерес в историчнѹй минулѹй Америки. Сись интерес в исторії выкликае потребу студії етничных групп та ушыткого, што сисі группы дали, допомагаючи розвою Зеднаных Штатѹв. У приправі сяткованя 200 рокѹв самостатности приготавлили много книг, грамофоновых плит, телевизійных програмѹв, містных тай цілоштатных фестивалѹв, а сисі річі досягли такого впливу на нарѹд, ож нись ка люде хочуть знати бѹлше о свойіх предках тай глубше усмыслити самых себе. Мостом до сых старых культур есть сам язык тай з таков цілов приготовили сьме бесідник — *Говорім по-руськы*.

Подкарпатські русины преішли до Зеднаных Штатѹв из жуп пѹвнѹчно-восточнойі мадярської крайны. Они надлежали до другойі габы еміграційі, котра преходила пѹд час першых двадцятых рокѹв нашого віку — перед зачатком першойі світовойі войны. Ниська перша генерація емігрантѹв — наших краянѹв, тай йіх потомкѹв досягать число коло 850.000 людей. И у Америці и у Европі мали подкарпатські русины много імнѹв, а межі иншыма и русин, руснак, лемко, карпато-росс, карпатоукраїінець. Хоть йіх діалекты надлежать до україінського языка, против тому они, головно туй у Америці, не чувутся україінцями, лем русинами.

Бесідник — *Говорім по-руськы* — бѹв написаный головно діля сых наших краянѹв, котры хочуть учитися язык свойіх предкѹв, но сись бесідник також може быти добрым помочником діля каждого, тко бы хотів познатися з сим языком. *Говорім по-руськы* есть першый бесідник, котрый указуе нам живой народный язык подкарпатських русинѹв. У Европі у чотырыцятых роках сього віку спробували писати пар бесідникѹв, но сисі не были написані живым подкарпаторуськым языком. Ото были несеренчливі пробы дакотрых авторѹв, котрі мішали до живого подкарпаторуського языка великорусский язык. Подѹбный спосѹб написано пар граматик тай читанок, котрі вышли у Зеднаных Штатах у двадцятых тай трицятых роках нашого віку. *Говорім по-руськы* — ото бесідник, який хоче указати лем чистый живой язык, а не даякий неправдивый писаный язык.

Коли автор готував текст книги, сперед ним стояли дакотрі проблемы. Подкарпаторуський язык не мае якусь власну літературну систему, яку мавуть, наприклад, англїцький, німецький або французький языки. Подкарпаторуський язык існуе лем як пару діалектѹв, котрі суть зрозумілі меже собов. Сисі діалекты иши ся

ділять на бұлше говорӯв поділя выслownости, словника тай синтаксису. Извычайно ушыткі подкарпаторуські діалекты мавуть много словенських, мадярських, галицько-українських, польських тай румунських пожичок, залежно ўд інтензиты історичных контактӯв меже сьма народами. Такі контакты из другыма языками есть цільком природні у граничных землях. З другого боку, подкарпаторуські діалекты також мали вплив на словакӯв, мадярӯв, полякӯв тай румунӯв, котрі живуть у сусідных територіях.

Пўд час готованя сього бесідника мы мусили досудити, на котрый діалект ся оперти. Головні подкарпаторуські діалекты суть: (1) *лемківський*, на котрӯм ся говорить коло Пряшова на восточнӯй Словакії тай на Лемковщині у пўвнўчно-восточнӯй Польщі; тай (2) *закарпатський*, на котрӯм ся говорить у западных тай центральных частинах Закарпатської области (бывшойі Подкарпатської Руси) Української Советської Соціалістичнойі Республіки. За ото, што географічным центром сых двох земель есть Ужгород, головный варош Закарпатської области, чоловік бы мўг думати, ож майлогічніше было бы выбрати даякый закарпатський діалект. Но майбўльше подкарпаторуських краянӯв у Зєднанных Штатах преїшли ўд пўвнўчных частин старых мадярських жуп — Спїш, Шарїш та Земплин — ото значить, ож преїшли ўд Словакії коло Пряшова, де ся говорить на лемківськӯм діалекті. За ото мы досудили приготовати два бесідники: пряшовськое тай закарпатськое выданя.

Другый вопрос, який нам треба досудити, ото бив вопрос wyboru по одному подкарпаторуських говорӯв Закарпатя тай восточной Словакії. Ци автор бесідника мав сотворити якусь неправдиву мішанину тотых ріжных говорӯв, або выбрати єдноє село у каждїй з сых двох території тай просто увести до книжки живый язык тутешных людей? З многых причин автор выбрав другу алтернативу. Прото каждое з двох выдань *Говорім по-руськы* здокументує подкарпаторуський язык лем одного села восточной Словакії тай одного села Закарпатя.

Діля закарпатського бесідника мы выбрали село Волоское (тепирь Підгірне), котрое ся находить 23 кілометрӯв на восток ўд Мукачева у бывшӯй жупі Берега. Волоское ся находить пўд Карпатами тай есть скоро у середині закарпатського діалектичного краю. Автор особно не мўг ити до сього края, а місто того йому треба слухати чоловіка, котрый жыє у Зєднанных Штатах. Пўд час 1976-го року автор говорил из пані Аннов Лендель Магочый (63 рокӯв), котра ўдїшла ўд Волоского у 1923-ўй року, а до конца трицатых рокӯв усе говорила єїй родный язык у карпаторуськӯм селі у штату Вермонту. Автор також говорил из паном Ігнацем Касинцем (66 рокӯв), тай його женов пані Юстинов Касинець (61 рокӯв) ўд села Середного, котрое ся находить у закарпатськӯм діалектичнӯм краю 20 кілометрӯв на запад ўд Мукачева. У року 1937-ўй сисі люде

прейшли до Зеднаных Штатѹв. На кониць цілый текст критично прочитав о. Атанасій Пекар, ЧСВВ (55 рокѹв), котрый ся народив у селі Перечина, котрое ся находить 38 кілометрѹв на пѹвнѹчно-запад ѹд Мукачева.

Автор також мѹг хѹснувати три важных творѹв, котрі доповнили інформацію ѹд людей, из котрыми овѹн говорив. Меже сьма творами есть майстаршый подкарпаторуський словник: Ласлов Чопей, *Русько мадярьскый словарь* (Будапешт, 1883) написано на закладі закарпатських діалектѹв; Йосиф Дзензелівський, *Лінгвістичний атлас українських народних говорів Закарпатської області УРСР*, 2 томи (Ужгород, 1958-60), котрый аналізує и Волоскоє (Підгірне); тай Петро М. Лізанець, *Magyar-ukrán kapcsolatok* (Ужгород, 1970) и *Венгерские заимствования в украинских говорах Закарпатья* (Будапешт, 1976), котрый аналізує лінгвістичный склад даяких сел близ Волоского.

Говорім по-руськы має 26 розділѹв. Каждый розділ починає рядом речень за еден предмет. У каждѹм розділі, починаючи шестым розділом, наводяться слова, котрі мавають помочи читательови збогатити свою бесіду. Двадцять шестый розділ поуказує на дакотры хыбы, котрі ся найдуть у языку америцьких подкарпаторуських краянѹв. На конці суть курті граматичні познамкы, котрі пояснять правила ѹдмінуваня повноціных слѹв тай наводять майчастіше уживаны у бесіді прикметники, дієслова тай службові слова. Сисі граматичні познамкы поможуть ученикови сотворити бѹльше речень тай выразѹв як може сотворити из сього, што есть у спередных розділах.

Што до ортографіі (система писаня), треба повісти, ож подкарпаторуський язык нигда не мав одной системы. Діля графічної основы писаня букв мы хѹснули систему атласа Дзензелівського. Діля текстѹв писаных абецедов мы узали словацько-латинську абечеду так, ги ейі уживає майбѹльше подкарпаторуських новинок, календарѹв тай других публікаційі у Зеднаных Штатах. Но сисі також нигда не хѹснули одну систему, наприклад, нигда не было розділу меже *i* та *u*. До сього мы додами звычайні подкарпаторуські голосні звуки *ы*, *у* тай *ю*, котрі ся пише абецедов ги *у*, *и* тай *йі*. Як у других восточно-словянських языках, так ги у подкарпаторуськѹм, не есть постоянного акценту (наголосу). Ото значить, ож ученик не може знати на котрѹм складі овѹн має дати акцент. За ото у текстах сей книги сьме на помоч дали чаркы. Вони суть у каждѹм слові у текстах, написаных як у буквах, так ги абецедов.

У англійськѹм языці існує лем една форма заіменника другойі особы (*you*), але у подкарпаторуськѹм языку так, ги у другим модерных европських языках, існують и *ты* и *вы*. *Ты* извычайно хѹснується в розговорах из дітьми, близкими людьми, знайомыми — майбѹльше меже людьми, які суть собі ровні (брат-сестра, робѹтники одного віку, молоды тай легіні, і т.д.). *Вы* хѹснується в

розговорах із старшими людьми, урядниками, із кождов особов, до котрої маєме решпект, а просто також із кождым чоловіком, якого не знаєме. У сѹм бесіднику звичайно хѹснуєме заїменик *вы*, але місто *вы* читач може дати и *ты*, де сися форма ліпше пасує.

Уважаєме за потрѹбно сказати пару слѹв и за текст нашого бесідника. Подкарпаторусины живуть на селах у господарських краях, де не суть модерні варошы. И сися обшественна ситуація и сись факт, ож подкарпаторусины иши не мавуть модерный розвинутый язык (т.е. язык, котрый має ушыткі модерні тай технічні слова), поставила автора перед проблему, ож сись подкарпаторуський бесідник буде мати текст бѹльше словами господарської тай подѹбної роботи. Ясноє, ож ото бы не было пожиточно для людей, котрі жывуть у высокопромысловых Зєднаных Штатах. И так у нашому бесідникови, хоть лінгвістичні форми суть подкарпаторуські, ситуації, концепції тай думки суть часто америцькі. Наприклад, подкарпаторуськоє обшество иши не має проблему дрогістѹв авадь паркованя авт, но обі проблеми існують у Зєднаных Штатах тай за ото мавуть свое місто у сѹм бесіднику.

На кониць автор хоче проречи свою глибоку вдячнѹсть для красных малюнкѹв Федора Віца — єдного із майліпшых нишных малярѹв карікатуристѹв у Чехословакійі — тай докторови Богданови Струмінському з Українського Наукового Інституту Гарвардського університету, професорови Вейлсови Бравнови з Корнельського університету, професорови Фрідріхови Бібі тай професорови Штефанови Рейнолдсови з Орегонського університету, котрі управили много хыб у тексті тай подали солідну лінгвістичну рецензію. Так само уважаю приятным похвалити тай признати заслугы, головно енергію, терпеливѹсть тай схопнѹсть пані Ольгы Кавочки Мейо, котра переписала цілый текст на машині.

Кембрідж, Массачусеттс

Павел Р. Магочі

Peredn'oje slovo

Sjatkovanja 200 rokŭv samostatnosti Zjednaných Štatŭv sotvorylo novŭj interes v istoryčnŭj mynulŭj Amerykŭ. Sys' ynteres v istoriji vŭklykaje potrebu studiji etničnŭch grup ta ušyt'koho, što sysi grupŭ daly, dopomahajučy rozvoju Zjednaných Štatŭv. U prypravi sjatkovanja 200 rokŭv samostatnosti pryhotovljaly mnoho knih, gramofonovŭch plyt, televizijnŭch programŭv, místnŭch taj ciloštatnŭch festyvalŭv, a sysi riči dosjahly takoho vplŭvu na narŭd, ož nys'ka ljude chočut' znaty bŭlše o svojich predkach taj hlubše usmŭslyty samŭch sebe. Mostom do sŭch starŭch kul'tur jest' sam jazŭk taj z takov cil'ov pryhotovyly s'me besidnyk — *Hovorim po-rus'kŭj*.

Podkarpats'ki rusynŭj prejšly do Zjednaných Štatŭv yz žup pŭvnŭčno–vostočnoji madjars'koji krajnŭj. Ony nadležaly do druhoji habŭ emigraciji, kotra prechodyla pŭd čas peršŭch dvadcatŭch rokŭv našoho viku — pered začatkom peršoji svitovoji vojny. Nys'ka perša generacija emigrantŭv — našŭch krajanŭv, taj jich potomkŭv dosjahat' čyso kolo 850.000 ljudej. Y u Ameryci y u Evropi maly podkarpats'ki rusynŭj mnoho imnŭv, a mežy ynšŭmy y rusyn, rusnak, lemko, karpato-ross, karpatokrajinec'. Choť jich dialektŭj nadležat' do ukrajins'koho jazŭyka, protyv tomu ony, holovno tuj u Ameryci, ne čuvutsja ukrajincjamy, lem rusynamy.

Besidnyk — *Hovorim po-rus'kŭj* — bŭv napysanŭj holovno dilja sŭch našŭch krajanŭv, kotri chočut' učytysja jazŭk svojich predkŭv, no sys' besidnyk takož može bŭty dobrŭm pomočnykom dilja každyho, kto bŭj choťiv poznatsysja z sym jazŭkom. *Hovorim po-rus'kŭj* jest' peršŭj besidnyk, kotrŭj ukazuje nam žyvŭj narodnŭj jazŭk podkarpats'kŭch rusynŭv. U Evropi u čotŭrŭcŭjatŭch rokach s'oho viku sprobuvaly pysaty par besidnykŭv, no sysi ne bŭly napysani žyvŭm podkarpatorus'kŭm jazŭkom. Oto bŭly neserenčlyvi probŭ dakotrŭch avtorŭv, kotri mišaly do žyvoho podkarpatorus'koho jazŭyka velykorusskŭj jazŭk. Podŭbnŭj sposŭb napysano par gramatyk taj čytanok, kotri vŭjšly u Zjednaných Štatach u dvadcatŭch taj trycŭjatŭch rokach našoho viku. *Hovorim po-rus'kŭj* — oto besidnyk, jakŭj choče ukazaty lem čystŭj žyvŭj jazŭk, a ne dajakŭj nepravdyvŭj pysanŭj jazŭk.

Koly avtor hotuvav tekst knihŭ, spered nym stojaly dakotri problemŭ. Podkarpatorus'kŭj jazŭk ne maje jakus' vlasnu literaturnu systemu, jaku mavut', napryklad, anglic'kŭj, nimec'kŭj abo francuz'kŭj jazŭkŭ. Podkarpatorus'kŭj jazŭk isnuje lem jak paru dialektŭv, kotri sut' zrozumili meže sobov. Sysi dialektŭj yšy sja diljat' na bŭlše hovorŭv podilja vŭslovnosti, slovnŭka taj syntaksisu. Zyvŭčajno ušŭtki podkarpatorus'ki

dialektý mavut' slovens'kých, madjars'kých, halyc'ko-ukrajins'kých, pol's'kých taj rumuns'kých požyčok, zaležno üd intenzytý istoryčnych kontaktův meže sýma narodamy. Taki kontakty yz druhymy jazýkamy jest' cil'kom pryrodni u hranyčnych zemljach. Z druhoho boku, podkarpatorus'ki dialektý takož maly vplyv na slovakův, madjarův, poljakův taj rumunův, kotri žyvt' u susidnych terytorijach.

Püd čas hotovanja s'oho besidnyka mý musyly dosudyty, na kotryj dialekt sja operty. Holovni podkarpatorus'ki dialektý sut': (1) *lemkivs'k'ij*, na kotrüm sja hovoryt' kolo Prjašova na vostočnųj Slovakiji taj na Lemkovščyni u püvnučno-vostočnųj Pol'sči; (2) *zakarpats'k'ij*, na kotrüm sja hovoryt' u zapadnych taj central'nych častynach Zakarpats'koji oblasti (bývšoji Podkarpats'koji Rusy) Ukrajins'koji Sovjets'koji Socialystyčnoji Respublyký. Za oto, što geografičnym centrom sých dvoch zemel' jest' Užhorod, holovnýj varoš Zakarpats'koji oblasti, čolovik bý müh dumaty, ož majlogičniše býlo bý výbraty dajakýj zakarpats'kýj dialekt. No majbülše podkarpatorus'kých krajanův u Zjednaných Štatach prejšly üd püvnučnych častyn starých madjars'kých žup — Spiš, Šariš ta Zemplyn — oto značyt, ož prejšly üd Slovakiji kolo Prjašova, de sja hovoryt' na lemktiv'küm dialekti. Za oto mý dosudyly pryhotovaty dva besidnyký: prjašovs'koje taj zakarpats'koje výdanja.

Druhýj vopros, jakýj nam treba dosudyty, oto býv vopros výboru po odnomu podkarpatorus'kých hovorův Zakarpatja taj vostočnoji Slovakiji. Cy avtor besidnyka mav sotvoryty jakus' nepravdyvu mišanynu totých rižnych hovorův, abo výbraty jednoje selo u každij z sých dvoch terytoriji taj prosto uesty do knyžký žyvýj jazýk tutešnych ljudej? Z mnohých pryčyn avtor vybrav druhu alternatyvu. Proto každoje z dvoch výdan' *Hovorim po-rus'k'ij* zdokumentuje podkarpatorus'kýj jazýk lem odnoho cela vostočnoji Slovakiji taj odnoho sela Zakarpatja.

Dilja zakarpats'koho besidnyka mý vybraly selo Voloskoje (tepyr' Pidhirne), kotroje sja nachodyt' 23 kilometrův na vostok üd Mukačeva u bývšųj župi Berega. Voloskoje sja nachodyt' püd Karpatamy taj jest' skoro u seređyni zakarpats'koho dialektyčnoho kraju. Avtor osobno ne müh yty do s'oho kraja, a místo toho jomu treba sluchaty čolovika, kotryj žýje u Zjednaných Štatach. Püd čas 1976-ho roku avtor hovoryv yz pani Annov Len'del' Magočýj (63 rokův), kotra üdjšla üd Voloskoho u 1923-ųj roku, a do konceja trycatých rokův use hovoryla její rodnýj jazýk u karpatorus'küm seli u štatu Vermontu. Avtor takož hovoryv uz panom Ignacem Kasyncem (66 rokův), taj joho ženov pani Justynov Kasyneč' (61 rokův) üd sela Serednoho, kotroje sja nachodyt' u zakarpats'küm dialektyčnüm kraju 20 kilometrův na zapad üd Mukačeva. U roku 1937-ųj sysi ljude prejšly do Zjednaných Štatův. Na konyc' cilyj tekst krytyčno pročytav o. Atanasij Pekar, ČSVV (55 rokův), kotryj sja narodyv u seli Perečyna, kotroje sja nachodyt' 38 kilometrův na püvnučno-zapad üd Mukačeva.

Avtor takož müh chüsnuvaty try važnych tvorův, kotri dopovnyly informaciju üd ljudej, yz kotrymy ovün hovoryv. Meže sýma tvoramy jest' majstaršýj podkarpatorus'kýj slovnyk: Laslov Čopej, *Rus'ko madjarsk'ij slovar'* (Budapešt, 1883) napysano na zakladi zakarpats'kých dialektův;

Josyf Dzendzelivs'kyj, *Linhvistyčnyj atlas ukrajins'kych narodnych hovoriv Zakarpats'koji oblasti URSS*, 2 tomy (Užhorod, 1958-60), kotrŷj analizuje y Voloskoje (Pidhirne); taj Petro M. Lizanec', *Magyar-ukrán kapcsolatok* (Užhorod, 1970) y *Vengerskie zaimstvovanija v ukrainskich govorach Zakarpat'ja* (Budapest, 1976), kotrŷj analizuje lingvistyčnyj sklad dajakŷch sel blyz Voloskoho.

Hovorim po-rus'kŷ maje 26 rozdilŷv. Každŷj rozdil počynaje rjadom rečen' za jeden predmet. U každŷm rozdili, počynajučy šestŷm rozdilom, navodjat'sja slova, kotri mavut' pomočy čytatel'ovy zbohatyty svoju besidu. Dvadcyt' šestŷj rozdil poukazuje na dakotrŷchŷbŷ, kotri sja najdut' u jazŷky ameryč'kŷch podkarpatorus'kŷch krajanŷv. Ha konci sut' kurti gramatyčni poznamkŷ, kotrŷj pojasnjat' pravyla ŷdminuvanja povnocinŷch slŷv taj navodjat' majčastiše ŷzyvanŷ u besidi prykmetnykŷ, dijeslova taj službovi slova. Sysi gramatyčni poznamkŷ pomožuť ŷčenykovy sotvoryty bŷlše rečen' taj vŷvrazŷv jak može sotvoryty yz s'oho što jest' u sperednŷch rozdilach.

Što do ortografiji (systema pysanja), treba povisty, ož podkarpatorus'kŷj jazŷyk nygda ne mav jednoji systemŷ. Dilja grafičnoji osnovŷ pysanja bukv mŷ chŷsnuvaly systemu atlasa Dzendzelivs'koho. Dilja tekstŷv pysanŷch abecedov mŷ uzjaly slovac'ko-latyns'ku abecedu tak, hy jeji ŷzyvaje majbŷlše podkarpatorus'kŷch novynok, kalendarŷv taj druhŷch publikaciji u Zjednanŷch Štatach. No sysi takož nygda ne chŷsnuvaly jednu systemu, napryklad, nygda ne býlo rozdilu meže *i* ta *u*. Do s'oho mŷ dodaly zvyčajni podkarpatorus'ki holosni zvukŷ *bi*, *j* taj *ju*, kotri sja pyše abecedov hy *i*; *ü* ta *jü*. Jak u druhŷch vostočno-slovjans'kŷch jazŷykach, tak hy u podkarpatorus'kŷm, ne jest' postojanoho akcentu (naholosu). Oto značyt', ož ŷčenyk ne može znaty na kotrŷm skladi ovŷn maje daty akcent. Za oto u tekstach sej knyhŷ s'me na pomoč daly čarkŷ. Vony sut' u každŷm slovi u tekstach, napysanŷch jak u bukvach, tak hy abecedov.

U anglic'kŷm jazŷyčy isnuje lem jedna forma zaimenyka druhoji osoby (you), ale u podkarpatorus'kŷm jazŷyku tak, hy u druhŷch modernŷch evrops'kŷch jazŷykach, isnuvat' y *ty* y *vŷ*. *Tŷ* zvyčajno chŷsnujet'sja v rozhovorach yz dit'my, blyzkŷmy ljudmy, znajomŷmy — majbŷlše meže ljud'my, jaki sut' sobi rovni (brat-sestra, robŷtnykŷ odnakoho viku, molodŷ taj legini, i t.d.). *Vŷ* chŷsnujet'sja v rozhovorach yz staršŷmy ljudmy, urjadnykamy, yz každov osobov, do kotroji majeme rešpekt, a prosto takož yz každŷm colovikom, jakoho ne znajeme. U sŷm besidnyku zvyčajno chŷsnujeme zaimenyk *vŷ* ale misto *vŷ* čytač može daty y *ty*, de sysja forma lipše pasuje.

Uvažajeme za potrŷbno skazaty paru slŷv y za tekst našoho besidnyka. Podkarpatorusynŷ žyvut' na selach u hospodars'kŷch krajach, de ne sut' moderni varošŷ. Y sysja obščestvena situacija y sys' fakt, ož podkarpatorusynŷ ŷšy ne mavut' (modernŷj) rozvynutŷj jazŷyk (t. je. jazŷyk, kotrŷj maje ŷšŷtki moderni taj technični slova), postavyla avtora pered problemu, ož sys' podkarpatorus'kŷj besidnyk bude maty tekst bŷlše slovamy hospodars'koji taj podobnoji robotŷ. Jasnoje, ož oto bý ne býlo požytočno dilja ljudej, kotri žyvut' u vŷsokopromyslovŷch Zjednanŷch

Štatach. Y tak u našomu besidnykovi, chot' lingvistyčni formy sut' podkarpatorus'ki, situaciji, koncepciji taj dumky sut' často ameryc'ki. Napryklad, podkarpatorus'koje obščestvo yšy ne maje problemu drogistyv avad' parkovanja avt, no obi problemy isnuvut' u Zjednaných Štatach taj za oto mavut' svoje misto u šüm besidnyku.

Na konyč avtor choče prorečy svoju hluboku vdjačnüst' dilja krasnyč maljunktüv Fedora Vica — jednoho yz majlipšyč nyšných maljarüv karikaturystüv u Čechoslovakiji — taj doktorovy Bohdanovy Strumins'komu z Ukrajins'koho Naukovoho Instytutu Harvards'koho universitetu, profesorovy Vejlsovy Bravnovy z Kornel's'koho universitetu, profesorovy Fridrichovy Bibi taj profesorovy Štefanovy Rejnoldsovy z Oregons'koho universitetu, kotri upravly mnoha chyb u teksti taj podaly solidnu lingvistyčnu recenziju. Tak samo uvažaju pryjatným pochvalyty taj pryznaty zasluhy, holovno energiju, terpelyvüst' taj schopnüst' pani Ol'gy Kavocky Mejo, kotra perypysala ciljy tekst na mašyni.

Kembridž, Massachusetts

Pavel R. Magoči

The Rusyn Alphabet
 Рѹськї буквѣ
 Rús'ka Abecéda

<i>Cyrillic</i>	<i>Latin</i>		<i>Pronunciation</i>
а, А	a, A	<i>as in</i>	father
б, Б	b, B		big
в, В	v, V		velvet
г, Г	h, H		hit
г, Г	g, G		good
д, Д	d, D		dog
е, Е	e, E		ever
є, Є	je, Je		yes
ж, Ж	ž, Ž		pleasure
з, З	z, Z		zipper
и, И	y, Y		myth
і, І	i, I		bee
й, Й	j, J		your, boy
к, К	k, K		kite
л, Л	l, L		light
м, М	m, M		man
н, Н	n, N		noon
о, О	o, O		no
п, П	p, P		pepper
р, Р	r, R		red
с, С	s, S		sand
т, Т	t, T		tire
у, У	u, U		Sue
ÿ, Ÿ	ü, Ü		German über
ф, Ф	f, F		first
х, Х	ch, Ch		Scottish loch
ц, Ц	c, C		hits
ч, Ч	č, Č		church

Note that the 'r'
 is trilled as in
 Spanish Ricardo

Cyrillic

ш, Ш
щ, Щ
ы
ь

ю, Ю
й, Й
я, Я

Latin

š, Š
šč, Šč
ȳ
,

ju, Ju
jü, Jü
ja, Ja

Pronunciation

ship
fresh cheese
earth
(soft sign which palatizes
preceding consonant *)
unity
yard

*The soft sign adds a j-quality to a consonant, something like English few, view, or cue.

Let's Speak Rusyn

I

Greetings

Привітствованя

Pryvítstvovanja

Hello	Слава Исусу Христу.*	Sláva Ysúsu Chryštu.*
(response)	Слава на вікы.	Sláva na viký.
All the best	Дай Боже шастя.*	Daj Bože ščastja.*
(response)	Дай Боже и вам.	Daj Bože y vam.
Good day	Добрый день.*	Dobryj dyn'.*
Good morning	Доброй рано.	Dobroj ráno.
Good evening	Добрый вечур.	Dobryj večür.
Welcome	Приемаеме!	Pryjemájeme!
How are you?	Як ся маєте?	Jak sja májete?
Fine, thank you.	Дякуву, добрі.	Djakuvu, dobri.
So, so.	Не сяк, не так.	Ne sjak, ne tak.
What's new?	Што новоє?	Što novoje?
What's up?	Што ся робить?	Što sja robyt'?
Good bye	Из Богом.**	Yz Bohom.**
Good bye	Будьте здорові.	Bud'te zdoróvi.
(response)	Будьте и вы.	Bud'te y vy.
Have a good trip.	Щастливый путь; Щастливу дорогу.	Ščastlyvyj put'; Ščastlyvu dorógu.
Be careful!	Сокотіться! Дайте позур!	Sokotítsja! Dajte pozür!
Take care!	Ідть з Богом.	Idít' z Bohom.

*Three forms of greeting, Слава Исусу Христу • Sláva Ysúsu Chryštu (*literally*: Praise be to Jesus Christ) is the most traditional. Дай Боже шастя • Daj Bože ščastja (*literally*: May God give you happiness) and the response: Дай Боже і Вам • Daj Bože i Vam (*literally*: May God give you also) is usually said when greeting someone at work. Добрый день • Dobryj dyn' (Good day) is the simplest form.

**Из Богом • Yz Bohom (*literally*: God be with you) and Будьте здорові • Bud'te zdoróvi (*literally*: Be healthy), with the response: Будьте и вы • Bud'te y vy (*literally*: You also) are the most traditional forms.

II

Introductions and visits

Предста́віня тай навштéвы

Predstavínja taj navštjévŷ

What is your name?

Яко́е (Як) ва́шос імя́?

Jakóje (Jak) vašoje imnĵa?

My name is ...

Як ся кли́чете?

Jak sja klŷčete?

May I introduce you to Mr. Ivancho.

Исе пан Іва́нчо.

Yse pan Ivánčo.

And this is his wife.

А ісе́ його́ жона́.

A ysé johó žoná.

Is Mr. Balog at home?

Чи пан Ба́лог до́ма?

Cy pan Bálóg dóma?

No, he's not here now.

Нѣит, ову́н не до́ма тепі́рь.

N'yt. ovŷn ne dóma tepŷr'.

When will he be back?

Коли́ ову́н ся ве́рне?

Koly' ovŷn sja vérne?

I think in an hour or so.

Дума́ву, ож у го́дину або дві.

Dŷmavu, ož u hódynu abo dvi.

Please come in.

Бу́дьте до́бри, по́йте удну́.

Bŷd'te dóbri poj'te udnú.

Let me have your coat.

Да́йте мі ваш пе́тек.

Daĵte mi vaš péték.

I hope I am not disturbing you.

Кобы́х я вам не перешкоди́в
(перешкоди́ла).

Kobŷch ja vam ne pereškodyv
(pereškodyla).

No, not at all.

Ці́лком нѣит.

Cítkom n'yt.

May I offer you something
to drink?

Чи я мо́жу вам да́ти да́што
упи́ти?

Cy ja móžu vam datŷ dásto
upŷty?

Would you like something to eat?

Чи хо́тіли бѷ́сте да́што і́сти?

Cy chotily bŷste dásto ísty?

III

Requests, Thanks, Excuses, Exclamations

Кадáня, дяковáня, пребачíня, несподівáня

žadánja, djakovánja, prebačínja, nespodivánja

Please give me the book!	Будьте добрі, дайте ми сисю́ кни́жку.	Búd'te dóbri, dájte my sysjú knýžku.
Please bring me that box.	Будьте добрі, принесіть ми тоту́ ладичку.	Búd'te dóbri, prynešít' my totú ládučku.
Did you hear what happened?	Ци чу́ли сьте, што ся стало́?	Cy čúly s'te, što sja stálo?
Show me where you live.	Укажіть ми, де вы быва́ете.	Ukažít' my, de vŷ bývájete.
Would you do me a favor please?	Ци вы го́нни мені́ дашто изробити́?	Cy vŷ hónni mení dášto yzrobýty?
What do you want?	Што хочете́?	Što chóčete?
Yes.	А́йно.	А́jno.
No.	Ньит.	N'yt.
Thank you.	Дя́куву.	Djákuvu.
Thanks a lot.	Дя́куву ду́же красно́.	Djákuvu dúže krasnó.
I'm really grateful to you.	Я серде́чно вам дя́куву.	Ja serdečno vam djákuvu.
Don't mention it.	Непримина́йте. И не споми́найте.	Neprymynájte. Y ne spomynájte.
You're welcome.	Нема́єте за што.	Nemájete za što.
Come here.	По́йте туй.	Pójte tuj.
Sit down.	Сіда́йте.	Sidájte.
Excuse me.	Переба́чте.	Perebáčte.
I'm sorry.	Я жа́луву.	Ja žaluvu.
I'm really sorry.	Я ду́же жа́луву.	Ja dúže žaluvu.
That's o.k.	Ото́ добрі́.	Otó dobrí.
It's nothing.	Ото́ нич.	Otó nuč.
That's too bad.	Ото́ вели́ка шко́да.	Otó velyka škóda.
What a shame.	Ото́ ганьба́.	Otó hán'ba.
That's really unfortunate.	Ото́ чисто́ шко́да.	Otó čysto škóda.
It's not possible.	Ото́ не мо́же бы́ти.	Otó ne móže býty.
I'm so sorry to hear your uncle is so sick.	Жа́луву чу́ти, ож ваш у́йко такы́й хворы́й.	Žaluvu čúty, ož vaš újko takýj chvorýj.

It is not really so.
Maybe.
Why do you always insult me?
I must praise you.
Congratulations.
Don't be angry with me.
I leave me alone!
Don't bother me!
It's not worth anything.
Nothing came of it.
It's forbidden.
Don't worry.
What a surprise.

Поправді нїт.
Може бути.
Чому ви мене усї уржаєте?
Я мушу вас похвалити.
Винчїву вам.
Не сердїтся на мене!
Дай ми покїй.
Лиши ня!
То нич не варта.
Из того ся нич не стало.
Ото не слобїдно.
Не журїться.
Якоє дїво!

Poprávdi n'yt.
Može byty.
Čomú vy mené usé urážajete?
Ja múšu vas pochvalyty.
Vinčúvu vam.
Ne serdit'sja na méne.
Daj my pokúj.
Lyšý nja.
To nyč ne várta.
Yz toho sja nyč ne stálo.
Oto ne slóbúдно.
Ne žurít'sja.
Jakóje dývo.

IV

Questions Вопросы Voprosy

Where is ...?	Де е ...?	De je...?
Where are ...?	Де суть ...?	De sut'...?
Where can I get ...?	Де я го́ден (го́нна) дўста́ти ...?	De ja hóden (hónna) dústáty...?
Can you suggest something nice?	Ци вы го́нні досуді́ти да́што да́брое?	Cy vŷ hónni dosudyty dášto dobroje?
What is this?	Што сисе́?	Što sysé?
What is that?	Што ото́?	Što otó?
What are you thinking about?	Што вы ду́маеце?	Što vŷ dúmajete?
What does this mean?	Што сисе́ значы́ць?	Što sysé značýt'?
What's that for?	На што ото́?	Na što otó?
Where are you going?	Де вы іде́це?	De vŷ ydeté?
Where did you come from?	Ўдкідь сьце прыйшлі́?	Ŭdkyd' ste pryjshlý?
What do you want?	Што хо́чете?	Što chóčete?
What's up?	Што но́вое?	Što novóje?
What happened?	Што ся ста́ло?	Što sja stálo?
Who's there?	Тко там?	Tko tam?
Who's coming?	Тко прэ́йде?	Tko préjde?
Why?	Чо́му?	Čomú?
Why not?	Чо́му ныйт*?	Čomú n'yt. *

*As an answer to a question, this phrase can also mean: "All right." For example, Ци мо́жу ма́ці мо́лока? Чо́му ныйт. •
Cy móžu máty móloka? Čomú n'yt. (Can I have a glass of milk? Sure, all right).

V

Understanding

Розуміня

Rozumínja

What is your native language?
We only speak English at home.

My grandmother speaks Rusyn.
I want to learn to speak Rusyn.

I can understand Rusyn when
you speak slowly.

Did I pronounce this word
correctly?

Please repeat it.

Don't speak so fast.

Now I understand everything.

Correct me if I make a mistake.

How do you say this in Rusyn?
What's this in Rusyn?

What foreign languages do you
know?

I can speak French, German,
Russian, Hungarian, Ukrain-
ian, Spanish, and Italian, but
best of all I speak Rusyn.

I can't speak fluently yet, but
I understand quite well.

He's right, but you're wrong.

Якы́м вы язы́ком говорите́?

Мы говоримé дома́ лем по-
англи́цькы.

Моя́ ба́ба говори́ть по-ру́ськы.

Я хо́чу ся учи́ти говори́ти
по-ру́ськы.

Я розумі́ву по-ру́ськы, кидь вы не
говори́те швы́дко.

Ци я упові́ла сисе́ сло́во так, ги
тре́ба.

Бу́дьте до́бри, пові́сте и́ши раз.

Не говори́ть так швы́дко.

Я тепи́рь розумі́ву уші́тко.

Попра́вте ня, кидь я изро́блю
хы́бу.

Як вы исе́ ка́жете по-ру́ськы?

Як ся ото́ зве по-ру́ськы?

Які́ чужі́ язы́кы вы говори́те?

Я го́ден (го́нна) говори́ти по-
францу́зькы, по-німе́цькы,
по-роси́йськы, по-мадя́рськы,
по-украи́нськы, по-испа́нськы
та́й по-тали́янськы, но май-
лі́пше по-ру́ськы.

Я и́ши не го́ден (не го́нна) чы́сто
говори́ти, но до́ста до́бри
розумі́ву.

Овѹ́н ма́є пра́вду, но вы не ма́єте
пра́вды.

Jakým v̄y jazýkom hovoryté?

M̄y hovorymé dóma lem
po-anglic'k̄y.

Mója bába hovoryt' po-rús'k̄y.

Ja choču sja učyty hovoryty
po-rus'k̄y.

Ja rozumivu po-rús'k̄y, kyd v̄y ne
hovoryté švydko.

Cy ja upovila sysé slovo tak, hy
treba.

Búd'te dóbri, poviste ysý raz.

Ne hovorit' tak švydko.

Ja tepyr' rozumivu usytko.

Popravte nja, kyd' ja yzroblyu
chybu.

Jak v̄y ysé kazete po-rús'k̄y?

Jak sja otó zve po-rús'k̄y?

Jakí cuží jazyk̄y v̄y hovoryté?

Ja hóden (hónna) hovoryty po-
francúz'k̄y, po-niméc'k̄y, po-
rosýjs'k̄y, po-madjárs'k̄y,
po-ukrajins'k̄y, po-yspáns'k̄y
po-talijáns'k̄y, no majlipše
po-rús'k̄y.

Ja ysý ne hóden (ne hónna) čýsto
hovoryty, no dósta dóbri
rozumivu.

Ovún máje právdu, no v̄y ne
májete právd̄y.

VI

Weather

Пого́да

Pohóda

What's the weather like?

It's a beautiful day.

The sun is shining and the sky is clear.

It's cloudy.

It's going to rain.

It's raining.

It's pouring.

Did you take your umbrella?

The rain is letting up.

Look at the beautiful rainbow.

It's windy.

There's a slight breeze.

A storm is coming.

There's already thunder and lightning.

It's cold.

It's freezing outside.

It's snowing.

It's very slippery.

Look at the moon.

Tonight there is a full moon.

What's the temperature.

It is only 75°, but it is very humid.

Look at all those clouds in the sky.

There's a thick fog this evening.

The sky is full of stars.

Якый час?

Дуже красны́й днь.

Сонце світить а не́бо ясно́.

Хмарно.

Буде дош па́дати.

Паде́ дош.

Дош ліе.

Ци узали́ сьте амбрелу́?

Дош по-ма́лы перестае́.

Позира́йте на красну́ райду́гу.

Ві́хор віе.

Ві́трик повівае́.

Иде́ бу́ря.

Уже́ гриміть тай бли́скаць.

Студено́.

На дво́рі ме́рзне.

Сніг паде́.

Дуже ховзько.

Позира́йте на місяць.

Сьо́го ве́чора місяць по́вний.

Ку́лько гра́дів?

Лем сімдеся́ть пять гра́дів, но дуже во́тко.

Позира́йте, які хма́ры на не́бі.

Сьо́го ве́чора дуже вели́кий мрак.

Не́бо по́вное звідду́в.

Jakýj čas?

Dúže krásnĵj dyn'.

Sónce svĵtyt' a nébo jasnóje.

Chmárno.

Búde doš pádaty.

Padé doš.

Doš líje.

Sy uzalý s'te ambrélu?

Doš po-malý perestajé.

Pozyraĵte na krásnu rajdúhu.

Výchor víje.

Vĵtryk povivajé.

Ydé búrja.

Uže hrymýt' taj blýskat'.

Studenó.

Na dvoří mérzne.

Snih padé.

Dúže chovz'ko.

Pozyraĵte na mísjac'.

S'óho večora mísjac' povnĵj.

Kúl'ko hrádĵv?

Lem simdesját' pjat' hrádĵv, no dúže vóhko.

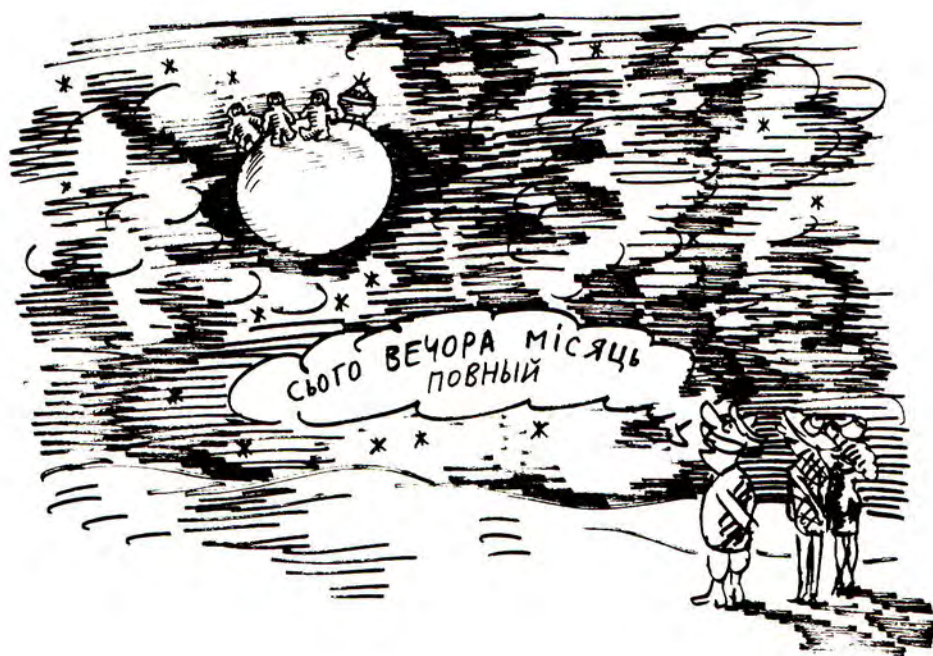
Pozyraĵte, jakí chmarý na nébi.

S'óho večora dúže velýkĵj mrak.

Nébo povnĵje zvĵdĵv.

VI *Supplemental vocabulary*

air	во́здух	vózduch
dew	роса́	rosá
dreary	мра́чно	mračno
frost	моро́з	moróz
hail	град	hrad
icicle	дзиндзлі	dzýndzli
sunrise	со́нце схо́дить	sónce schódyt'
sunset	со́нце захо́дить	sónce zachódyt'
thermometer	гра́ды, термоме́тер	hrády, termométer

VII

Days, months, seasons, holidays, dates

Дни, місяці, пори, святки, дати

Dny, měsaci, pory, sjátky, dátumy

How many days are there in the week?	Кўлько днів у тижні?	Kúl'ko dniv u týžni?
What does your father do during the day?	Што ваш отиць робить через день?	Što vaš otýc' róbyť čerez dyn'?
Everyday he goes to work.	Каждый день ходит до работы.	Káždýj dyn' chódyť do roboty.
My brother goes to school at night.	Мій брат ходит до вечірньої школи.	Múj brat chódyť do večérnoji oškóly.
Soon Christmas is coming.	Різдво скоро приходить.	Rüzdvó skóro prychódyť.
What do you want for Christmas?	Што хочете на Різдво?	Što chóčete na Rüzdvó?
Yesterday was my father's birthday.	Учора був рідний день мого няня.	Učóra býv ródnýj dyn' móho njánja.
My sister bought him a new sweater.	Моя сестра купила йому новий свідер.	Mója sestrá kupýla jomú novýj svéder.
What's the date today?	Котрий нись день?	Kotrýj nys' dyn'?
Today is June 2.	Ниська другого юнія.	Nýs'ka drúhoho júnija.
It's the first of the month.	Исе перший день у місяці.	Ysé pěršýj dyn' u mísjacy.
Last year we went to Canada.	Минулого року ми пішли до Канады.	Mynúloho róku mý púšly do Kanády.
Next week my brother is coming home from the army.	На другий тиждині мій брат преїде додому з катунь (войська).	Na drúhýj týždyn' múj brat prejdé domúv yz katún' (vojs'ka).
This month it was extremely cold.	Сись місяць було дуже студено.	Sys' mísjac' býlo dúže studenó.
He died a year ago.	Овун умер рік тепирь.	Ovún umér rúk tepýr'.
How old are you?	Кўлько вам років?	Kúl'ko vam róküv?
How old do you think I am?	Кўлько років вы думаете о ж я маву?	Kúl'ko róküv vŷ dúmajete ož ja mávu?
How old are your children?	Які старі ваші діти?	Jakí starí váši díty?
When is your birthday?	Коли ваш рідний день?	Kolý vaš ródnýj dyn'?
I'm 15 years old.	Мені п'ятнадцять років.	Mení pjatnádcyt' róküv.
You're still young.	Вы иши молодый.	Vŷ yšý molodýj.

You're five years younger than me.	Вы пять ро́күв молодши үд мене́.	Vy pjat róküv molódšy üd méne.
You're as old as my brother.	Вы такі старі́ ги мүй́ брат.	Vy takí starí hy müj brat.
At my age I have to take things easy.	У мойі́х ро́ках я му́шу собі́ бра́ти лекше́.	U mójich rokách ja múšu sobí bráty lékše.

VII *Supplemental vocabulary*

Monday	поне́ділок	ponedílok
Tuesday	вівто́рок	vüvtórok
Wednesday	середа́	seredá
Thursday	читви́рь	čytvýr'
Friday	п'я́тниця	pjátnycja
Saturday	субо́та	subóta
Sunday	неді́ля	nedílja
■		
January	януа́р	január
February	фебруа́р	február
March	марць	marc'
April	а́приль	ápryl'
May	май	maj
June	ю́ній	júnij
July	ю́лій	júlij
August	а́вгуст	ávgust
September	секте́мбер	sektéMBER
October	окто́бер	október
November	нове́мбер	novéMBER
December	деце́мбер	decéMBER
■		
Spring	яр	jar
Summer	лі́то	líto
Fall	о́сінь	ósyn'
Winter	зима́	zymá

afternoon	пополу́днѣ	popolúdyn'
calendar	коленда́рь	kolendár'
evening	вечѣр	večür
midnight	півну́ч	púvnuč
morning	ра́но	ráno
night	ну́ч	nüč
noon	полу́днѣ	polúdyn'
this morning	нѣсь ра́но	nys' rano
tomorrow	завтра́	zavtra
■		
Ash Wednesday	Попе́льна Сѣреда́	Popél'na Seredá
Carnival (Shrovetide, Mardi Gras)	Фа́шингы	Fašyngy
Happy birthday	Щастли́вое наро́днѣ	Ščastlyvoje narodynja
Merry Christmas (response)	Хри́сто́с рожда́еся! Славі́те Йо́го!	Chrystós roždájesja! Slavíte Johó!
Easter	Вели́кднѣ	Velýkdyn'
Happy Easter (response)	Хри́сто́с воскре́с! Вои́стину воскре́с!	Chrystós voskrés! Voýstynu voskrés!
Lent	Пӯст	Püst
New Year's	Новы́й рӯк	Novyj rük
Happy New Year	Весѣлы́й новы́й рӯк	Veselyj novyj rük
Palm Sunday	Кві́тна Неді́ля	Kvitna Nedilja
Pentacost	Руса́ля	Rusalja
Santa Claus. Saint Nicholas	Сяты́й Мі́кола́й	Sjatyj Mikoláj

VIII

Numbers Нумэра Numéra

Do you know how to count?

My little brother can already count to 100.

This is the last time I'm telling you to stop.

How many times did you do that?

He knows a lot.

Put the apple in the pile.

You have more money than me.

How much is two plus two?

Don't add these numbers, subtract them.

Do you know how to multiply and divide?

Once, twice, three times.

Can you draw a circle, a square and a triangle?

Ци вы знаёте, як личіти?

Муй малый брат уже годен личіти до сто.

Исе последний раз я вам кажу ож обьсьте перестали.

Кулько раз вы ото робили?

Овун знае много.

Покладьте яблоко у купку.

Вы маеете больше грошей ги я.

Кулько два тай два?

Не додавайте (искладуйте) исі нумэра, но уднимайте их.

Ци знаёте як множити тай ділити?

Раз, два разы, три разы.

Ци вы годин (гонна) нарисовати карічку (кружок), квадрат (сеґелет) тай трикутник?

Cy vŷ znájete, jak lyčyty?

Mŷj malýj brat užé hóden lyčyty do sto.

Ysé poslédnjŷ raz ja vam kážu ož obýs'te perestály.

Kúl'ko raz vŷ otó robýly?

Ovún znáje mnóho.

Poklád'te jábłoko u kúpku.

Vŷ májete búlše hróšej hy ja.

Kúl'ko dva taj dva?

Ne dodávajte (iskladújte) ysí numéra, no údimájte jix.

Cy znájete jak množýty taj dílyty?

Raz, dva rázŷ, try rázŷ.

Cy vŷ hódyn (hónna) narysováty karíčku (kružok), kvádrat (segelet) taj trykútnyk?

VIII

Supplemental vocabulary

0	ну́ла	núla
1	еде́н	jedén
2	два	dva
3	три	try
4	чоты́ри	čotyry
5	пять	pjat'
6	шість	šist'
7	сім	sim
8	в'ю́сям	vüsjam
9	де́вять	dévjat'
10	де́сять	désjat'
11	едена́дцять	jedenádcyt'
12	двана́дцять	dvanádcyt'
13	трина́дцять	trynádcyt'
14	чотырна́дцять	čotýrnádcyt'
15	п'ятна́дцять	pjatnádcyt'
16	шістна́дцять	šistnádcyt'
17	сімна́дцять	simnádcyt'
18	в'ю́сямна́дцять	vüsjamnádcyt'
19	де́вятна́дцять	devjatnádcyt'
20	два́дцять	dvádcyt'
21	два́дцять еде́н	dvádcyt' jedén
22	два́дцять два	dvádcyt' dva
30	три́дцять	trydcjat'
31	три́дцять еде́н	trydcjat' jedén
40	со́рок	sórok
50	п'ятдеся́ть	pjatdesját'
60	шістдеся́ть	šistdesját'
70	сімдеся́ть	simdesját'
80	в'ю́сумдеся́ть	vüsümdesját'
90	де́в'ятьдеся́ть	devjat'desját'
100	сто	sto
101	сто еде́н	sto jedén
110	сто де́сять	sto désjat'

200	два сто	dva sto
300	три сто	try sto
1,000	і́зер, тис́яч	ýzer, tysjač
2,000	два і́зрі	dva ýzri
1,000,000	міліо́н	milijón

■		
first	пе́рший, пе́рвый	pérsyj, pérvyj
second	дру́гий	drúhij
third	тре́тий	trétij
fourth	четве́ртый	čevértij
fifth	пя́тый	pjätij
sixth	ше́стый	šestij
seventh	се́мый	sémij
eighth	во́смый	vósmij
ninth	девя́тый	devjätij
tenth	деся́тый	desjätij
eleventh	е́дена́дцятий	jedenádcjatij
twelfth	двана́дцятий	dvanádcjatij
thirteenth	трина́дцятий	trynádcjatij
fourteenth	чоты́рна́дцятий	čotýrnádcjatij
fifteenth	п'ятна́дцятий	pjatnádcjatij
sixteenth	ші́стна́дцятий	šistnádcjatij
seventeenth	сі́мна́дцятий	simnádcjatij
eighteenth	в'ю́сьмна́дцятий	vüsjamnádcjatij
nineteenth	девятна́дцятий	devjatnádcjatij
twentieth	двадця́тий	dvadcjätij
twenty-first	два́дцять пе́рвый	dvádcyt' pérvyj
twenty-second	два́дцять дру́гий	dvádcyt' drúhij
thirtieth	тридця́тий	trydcjätij
fortieth	чоты́рыця́тий	čotýrjčjätij
fiftieth	п'ятдеся́тий	pjatdesjätij
thousandth	тис́ячий	tysjáčyj

■		
one-half	полови́на	polovyna
one-third	трети́на	tretyna
one-fourth	четверти́на	četvertyna
one-fifth	пяти́на	pjatyňa

about	зас	zas
almost	майже́	majžé
anything	хотьшто́	chot'stó
as little as	так ма́ло ги	tak málo hy
as much as	так мно́го ги	tak mnóho gy
at least	хоть лем	chot' lem
both	оба́	obá
dozen	ту́цет	túcet
few, a little	ма́ло	málo
hardly, scarcely	легдвы́	legdvý
the least	майме́нше	majmėnše
less	ме́нше	mėnše
many, numerous	мно́го	mnóho
more	бу́льше	búlše
the most	майбу́льше	majbúlše
much, a lot	мно́го	mnóho
nothing	нич	nyč
pair	па́ра	pára
percent	проце́нт	procent
pile	ку́пка	kúpka
several	даску́лько	daskúl'ko
something	да́што	dášto
very	ду́же	dúže

IX

Time

Час

Čas

What time is it?

Кўлько годин?

Kúl'ko hódyn?

It's one o'clock.

Єдна година.

Jedná hodýna.

It's about two o'clock.

Коло другої години.

Kólo drúhoji hódyn̄.

It's exactly three o'clock.

Їпен (Якраз) три години.

Ýpen (Jakráz) try hódyn̄.

It's five minutes after four.

Пять минут по четвёртуй.

Pjat' minút po četvértuj.

It's quarter after five.

Пятнадцать минут по пятуй.

Pjatkádycyt' minút po pjátuj.

It's six thirty.

Пўв сёмой.

Pїв semoji.

It's quarter to seven.

Пятнадцать минут до сёмой.

Pjatkádycyt' minút do semoji.

It's ten minutes to eight.

Десять минут до восьмой.

Désjat' minút do vósmoji.

It's already noon.

Уже полудня.

Užé polúdnja.

It's midnight.

Уже пўвнүч.

Užé pўvnüč.

Let's meet in a half hour.

Изстрітьмєся у пўв години.

Yzstrít'mesja u pїв hódyn̄.

That's too late.

Отó уже пўзно.

Otó užé pўzno

It's too early.

Отó дуже скóро.

Otó dúže skóro.

Is your watch right?

Ци вáша годинка ходить добрї?

Cy váša hodýnka chódyt' dobrї?

It's a little slow.

Мáлинько поздїть.

Mályn'ko pozdýt'.

It's always fast.

Усé идé швйдко (скóро).

Usé ydé švýdko (skóro).

There is a big clock on the wall.

На стїні велика годинка.

Na stїni velýka hodýnka.

Wind the clock and set the alarm for six o'clock.

Накрутїть годинку тай наладїть
обы́ дзвонїла у шість.

Nakrutit' hodýnku taj naladít'
obý dzvonýla u šist'.

IX *Supplemental vocabulary*

after	потóм, потóму, по	potúm, potómu, po
all the time	фурт, усé	furt, usé
anytime	хотьколи́	chot' kolý
before	напéред	napéred
during	пүд час, чéрез	püd čas, čérez
finally	на кони́ць	na konýc'
forever	на víкы	na víkŷ
former	бы́вший	bŷvšŷj
formerly	дако́лись	dakólys'
from now on	үд тепи́рь	üd tepýr'
future (noun + adjective)	бүдучнү́сть, бүдучный	búdučnŷt', búdučŷj
immediately, right away	на́раз	náraz
in the distant past	дуже да́вно	dúže davnó
in the near future	незадо́вго	nezadóvho
in the past	дако́лись	dakólys'
just	и́пен	ýpen
just a minute	до́раз	dóraz
last	послiнний	poslínnyj
never	ни́гда	nýgda
now	тепи́рь	tepyr'
often	ча́сто	částo
once, then	тогда́	tohdý
past (noun + adjective)	мину́ло, мину́лий	mynúlo, mynúlŷj
present (noun + adjective)	тепирү́шнү́сть, тепирү́шний	tepyrŷšnŷt', tepyrŷšnŷj
rarely	легдвы́, рíдко	legdvý, rídko
recently	неда́вно	nedávno
sometimes	дако́ли	dakóly
soon	скóро	skóro
still	иши́	yšŷ
suddenly	на́раз	náraz
until, until now	до кидь, до тепи́рь	do kyd', do tepýr'
usually	извыча́йно	yzvŷčájno
while, although	хоть	chot'

Х

Daily regime Денный порядок Děnnýj porjadok

What time do you get up in the morning?

У кўлько годин вы рано устаєте?

U kül'ko hódyn vŷ ráno ustajete?

I don't like to go to bed early.

Я не люблю ити спати скоро.

Ja ne ljúblju ytŷ spátŷ skóro.

I usually wake up at 7:30, but I like to lie in bed for awhile before I get up.

Я сохтуву пробудитися у пўв восьмой, но я люблю мало лежати у постели до кидь устану.

Ja sochtúvu probudŷtysja u pŷv vos'moji, no ja ljúblju málo ležaty u póstely do kyd' ustánu.

What time did the alarm clock go off?

У кўлько годин годинка звонила?

U kül'ko hódyn hodŷnka zvonŷla?

I must quickly brush my teeth, wash my face, and comb my hair.

Я мушу скоро мыти зубы, мытися тай чесатися.

Ja mušu skóro mŷty zŷby, mŷtysja taj česatysja.

My little brother knows how to put on his shoes, but I must tie his laces.

Мўй малый брат знае обути, но я мушу му завязати шнурки.

Mŷj malŷj brat znae obŷtysja, no ja mušu mu zavjazaty šnurky.

Dad is still shaving.

Няньо иши ся брытвать.

Njan'o yšŷ sja brŷtvat'.

Can I take a shower?

Можу ся окупати?

Móžu sja okupátŷ?

Why don't you take a bath instead?

Чому místo того не куплешся у дейжи?

Čomú místo toho ne kŷplešsja u dejži?

My sister always puts on make-up, especially lipstick and eye-coloring.

Моя сестра усё ся малюёт, майбульше губы тай коло очей.

Mója sestrá usé sja maljuje, majbŷlše hŷby taj kólo očeŷ.

Where's the soap?

Де мыло?

De mŷlo?

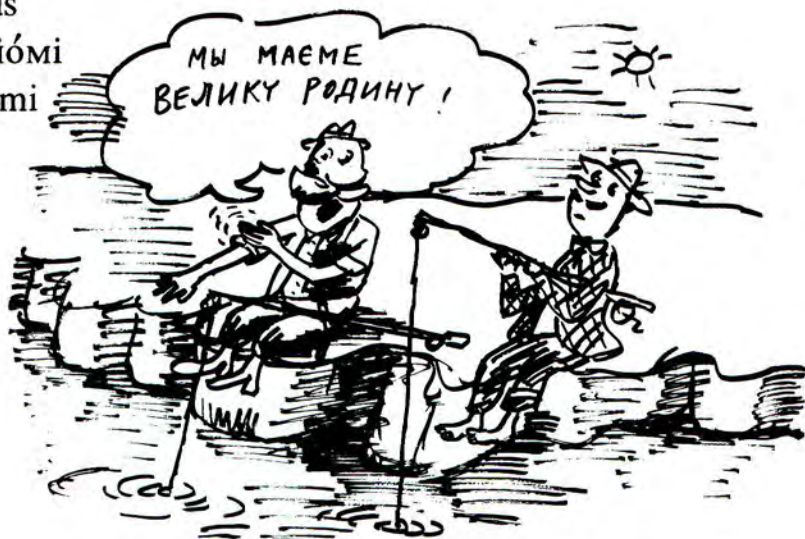
Does she have her hair in pigtails or in a pony tail?

Ци она носить волосы у двух косах ци у одной?

Sŷ oná nosŷt' volosja u dvoch kósach sŷ u jednúj?

XI

Family and friends
Фамілія тай знайо́мі
Famílija taj znajómi

We have a big family.

Мы ма́сме велику́ родину́.

Mŭ májeme velýku rodynu.

I live at home with my mother, father, younger brother, and two sisters.

Я живу́ до́ма из мо́йов ма́мов, ня́ньом, из мо́лодшым бра́том тай из двома́ сестра́ми.

Ja žyvú dóma yz mójov mámov, nján'om, yz molódšym brátom taj yz dvomá sestrámy.

My older brother got married last year.

Муй ста́ршый брат ужені́вся рік те́пирь.

Mŭj staršyj brat uženývsvja rŭk tepyr'.

My sister got married last month.

Мину́лого міся́ця мо́я сестра́ удала́ся.

Mynúloho mísjacja mója sestrá udalásja.

His wife is pregnant.

Його́ жона́ у ча́жі.

Johó žoná u čáži.

He wants a baby girl, but my sister-in-law would like a little boy.

Овун́ хо́че дівочку́, но мо́я шовго́рина хоті́ла бы мали́нького хлопчи́ка.

Ovún chóče dívóčku, no mója šovgorýna хоті́ла bý malýn'-koho chlopčyka

She is expecting in October.

Она́ бу́де родити́ у окто́бру.

Oná búde ródyty u októbru.

My aunt, uncle, and cousins live across the street.

Мо́я тју́тка, у́йко, сестри́ниці тай бра́трєнци́ живу́ть на дру́гым бо́ці ули́ці.

Mója tјútka, újko, sestrynyci taj bratencí žyvut' na druhým bóci úlyci.

I love my godmother and godfather.

Я люблю́ мо́ю ма́точку тай ба́течка.

Ja ljúblju móju mátočku taj bátečka.

Put the baby in the carriage.

Покла́дьте ді́тину до ко́чіка.

Poklád'te ditýnu do kóčika.

Do you know how to change diapers?

Чи вы зна́єте ді́тину пелєнкова́ти?

Sy vŭ znájete ditýnu pelenkovátu?

She's my girlfriend (sweetheart).

Она́ мо́я фрайі́рка.

Oná mója frajýrka.

Give me a big hug and kiss.

Обоймі́ ня тай поцу́луй ня.

Obojmŭ nja taj poculúj nja.

They got divorced.

Они́ ся розы́шли.

Onŭ sja rozŭjšlý.

XI *Supplemental vocabulary*

bachelor	само́тник, леги́нь	samótnyk, legín'
boyfriend	фраї́р	frájir
brother-in-law	шовго́р	šovgor
daughter	донька́	don'ká
daughter-in-law	неві́стка	nevístka
divorced	розве́ден, розве́дена	rozvéden, rozvédena
father-in-law	ста́рий	stárjij
fiancé	побраті́м	pobratým
fiancée	побраті́нка	pobratýnka
godchild	хресні́к	chresnýk
godfather (for child)	ба́течко	bátečko
godfather (for parents)	кум	kum
godmother (for child)	ма́точка	mátočka
godmother (for parents)	кума́	kumá
granddaughter	уну́ка	unúka
great grandfather	праді́до	pradído
great grandmother	праба́ба	prabába
grandson	уну́к	unúk
husband	газда́	gazdá
mother-in-law	ста́ра	stára
Miss	дю́вка	djúvka
Mr.	пан	pan
Mrs.	па́ні	páni
nephew	бра́тув (се́стрин) сын	brátüv (séstryn) syn
niece	бра́това (се́стрина) донька́	brátova (séstryna) don'ká
old maid	ста́ра дю́вка	stára djúvka
orphan	сі́рота	sýrota
people	чиля́дь, на́рүд, лю́де	čyljad, narüd, ljúde
sister-in-law	шовго́рина	šovgorýna
son	сын	syn
son-in-law	зять	zjat'
step-brother	невла́стный брат	nevlástnÿj brat
step-daughter	невла́стна донька́	nevlástna don'ká
step-father	вутчи́м	vutčým

step-mother
step-sister
step-son
widow
widower
wife

ма́чоха
невла́стна сестра́
невла́стный сын
удови́ца
удови́ць
жо́на

mačocha
nevlástna sestra
nevlástnýj s̄yn
udovyca
udovyč'
žona

XII

Home Дүм Düm

Our house is at the end of the next street.	Наш дүм на кінци другої улици.	Naš düm na kóncy druhoji úlyci.
It has two floors: we live on the second floor while my grandparents live on the ground floor.	Наш дүм має два штоці, мы жиєме на другум штоці, а муй дідо тай баба живуть на першум штоці.	Naš düm máje dva štóci, mý žyjemé na druhüm štóci, a múj dído taj bába žyvút' na peršüm štóci.
Daddy and grandpa built our house before I was born.	Няньо тай дідо ізбудовали нашу хыжу перед тым коли я ся народив.	Njan'ó taj dído izbúdovaly našu chýžu pered tým kóly ja sja narodyv.
We have five rooms: a kitchen, two bedrooms, a dining room, and a living room.	Мы маєме пять комнат: кyxню, дві спальні, їдальню тай гостинну.	Mý májeme pjat' kómnat: kúchnju, dvi spal'ni, jidal'nju taj hostynnu.
In the living room we have a television, stereo, and tape recorder.	У комнаті на сидиня (гостині) маєме телевизор, грамофон тай магнєтофон.	U kómnatí na šidyňa (hostyni) májeme televízor, grámfon taj magnétofon.
My aunt already has a color television.	Моя тютка ужє має колорový телевизор.	Mója týtka užé máje kolorový televízor.
Mama is always in the kitchen.	Мама усє у кyxні.	Máma usé u kúchni.
She has a stove, refrigerator, and washing machine there.	Там она має шпор, ледовницю тай машину на райбаня.	Tam oná máje špor, ledóvnycu taj mašynu na rájbanja.
Come to my room.	Пойдьте до мої комнаты.	Pójd'te do móji kómnaty.
Where's the bathroom?	Де є захүд?	De je záchüd?
Don't forget to flush the toilet.	Незабүдьте сполокати захүд.	Nezabúdt'e spolokáty záchüd.
My older brother does not have his own house, but lives in an apartment building.	Муй старшый брат не має свуй дүм, овүн жыє у наємнум (чинжовум) дому.	Múj stáršyj brat ne máje svuj düm, ovün žyje u najemnum (čynžovüm) domu.
He and his wife live on the fourth floor and can get to their apartment by the stairs or with the elevator.	Овүн тай його жона живуть на четвєртум штоці тай гонні дүйти до їх бываня гарадичами авадь лифтом.	Ovün taj johó žoná žyvút' na četvėrtüm štóci taj honni düyty do jich bývanja garady čamy avad' lýftom.

Put the heat on, it's cold in here.	Покладіть на теплої, бо туй студено.	Pokladit' na teploj bo tuj studeno.
Put some more wood on the fire.	Покладіть бұлше дрўв на огинь.	Pokladit' búlše drův na ohyn'.
My father often falls asleep on the couch.	Муй няньо часто заспить на дівани.	Muj njan'o často zaspýt' na divani.
Turn the light on.	Запаліть світло.	Zapalit' svítlo.
Turn the light off.	Загасіть світло.	Zahašit' svítlo.
Close the drawer.	Запріть фійовку.	Zaprit' fijovku.
Throw this in the garbage.	Версьте сисе у смітя.	Vers'te sysé u smitjá.
Put this book on the shelf above the bed.	Покладіть сисю книжку на полицю вирьх постелі.	Pokladit' sysju knýžku na polycju vyr'ch posteli.
My sister is always talking to her friends on the telephone.	Моя сестра усє говорить из своїма цимборами на телефони.	Mója sestrá usé hovoryt' yz svojima cymboramy na telefoni.
The line is busy.	Телефон занятый.	Telefón zanjatýj.
Ask the operator for information.	Звідайте телефоністку за інформацію.	Zvidajte telefonistku za informaciju.
My bicycle is downstairs in the cellar	Моя байцигла долу у півниці.	Mója bajciglja dolú u pivnyci.
Mama said I must put my toys upstairs in the attic.	Мама ми казала обых я поклав мойи забавкы горі на пуд.	Máma my kazála obých ja pokláv moji zabavký hori na pud.
Outside we have a big yard.	Вонка мы маєме великый двур.	Vónka mý májeme velýkýj dvūr.
In the front is a big lawn and trees.	Наупереді мы маєме великый палаг тай стромы.	Nauperedi mý májeme velýkýj palag taj strómy.
There's a fence around the yard so our dog can't get out.	Довкола двора є плут обы пес неуйшов.	Dóvkola dvóra je plút oby pes neujšov.
Don't forget to close the gate.	Незабудьте запєрти ворота.	Nezabúdt'e zaperty vorotá.
In the back of the house, grandpa has a garden.	За хызов дїдо має керт.	Za chýzov dído máje kert..
Grandma loves the flower patch along the fence.	Баба любить квіткы (ружі, косіци) уздовж плота.	Bába ljúbyt' kvítký (rúži, košici) uzdóvž plóta.
Mom is hanging the clothes on the line.	Мама вишать платя на снурку.	Máma višat' plátja na snúrku.
Daddy always keeps our car in the garage.	Няньо усє держить наше авто у гаражу.	Njan'o usé déržit' naše avto u garažu.
Next to the garage there is a shed, where there is a shovel, rake, hoe and pick.	Близь коло гаражу є чур, де є лопата, граблі, копачка тай чокан.	Blyz' kólo garažu je čūr, de je lopáta, hráblí, kopáčka taj čokán.
Dad also has a hammer, saw, screwdriver, and pair of pliers to fix things that are broken.	Няньо також має клепач, пилу, шрубник тай клищі, обы поправляли покажені (поламани) річі.	Njan'o takóž máje klepač, pilú, šrubnyk taj klišči, oby popravljaly pokaženi (polamani) riči.

XII

Supplemental vocabulary

ashtray	попо́льничка	popól'nyčka
axe	ба́лта, сокы́ра	bálta, sokýra
baking pan	те́пша	tépša
balcony	ба́лкон	báلكon
bedspread	вере́та на ви́рх по́стеле	veréta na vyr'ch póstele
bench	сту́лча́к, ла́вка	stúľčák, lávka
brick	це́гла	céhla
candle	сві́чка	svíčka
cement	це́мент	cemént
ceiling	пова́ла	povála
chair	столи́ць	stolýc'
chest	ла́да	láda
chimney	ко́мин	kómyn
closet	ші́фор	šífor
cradle	колы́ска	kolýska
curtain	фі́рганок	firhánok
cushion	парнюшо́к, заго́ловник	parnjušók, zaholóvnyk
dog house	пе́ся ку́чка	pésja kúčka
door	двері́	dveri
door handle	форгі́та	forgíta
electricity	литри́ка	lytrýka
faucet	когу́тик	kohútyk
featherbed	па́рна, пери́на	párna, perýna
fireplace	пе́чка, о́гнище	péčka, óhnyšče
floor	пода́мент, ді́лі	podáment, díli
foundation	фунда́мент	fundáment
furniture	бу́торь	bútor'
ground floor	пе́рший што́к	péršyj štok
heater	ка́гля	káhlja
hinges	ша́рки	šárky
hose	ві́зипушка	vízipuška
iron	бі́глас	bíglas
ironing board	до́шка на бі́гльова́ня	dóška na bigl'óvanja

jug	товка́нка	tovkánka
key	кльо́ч	kljüč
ladder	ру́тла	rútla
lamp	ла́мпа	lámpa
lightbulb	гру́шка, жаро́вка	hrúška, žaróvka
lightswitch	уключа́тиль	uključátyl'
lock	замо́к	zámok
mirror	зи́ркало	zýrkalo
nail	гвізд, кли́нець	hvizd, klýnec'
outlet	за́сувка	zásuvka
oven	піч, ка́гля	pič, kahlja
pail	дүйни́ця	düjnýcja
pantry (cold storage area)	комо́ра	komóra
pillow	парню́х	parnjúch
pillowcase	натіга́чка	natiháčka
plane	дялу́в	djalúv
plank	до́шка	doška
plaster	біле́на (машче́на) пова́лина	biléna (maščéna) povalýna
plug	за́тичка	zatyčka
porch	га́нок, сту́рнад	gánok, stúrnad
quilt	де́ка	déka
rag	ря́нда	rjánda
roof	покро́вля	pokróvlja
rug, carpet	покро́виць на ді́лі	pokróvyc' na díli
sack	міх	mich
screw	шру́б	šrub
scythe	коса́	kosá
shade	роле́та	roléta
sheets	веретý, пла́хты	veretý, pláchtý
sickle	серп	serp
sidewalk	піша́к	pišák
sink	ла́вор, у́мывалка	lavor, úmývalka
smoke	дым	dým
soap	мы́ло	mýlo
soup ladle	ло́жка на по́ливку	lózka na pólyvku
steam	па́ра	pára
steps	гара́дичі	garádyči
stove, range	шпор, пе́ц	špor, pec

table	стúл	stúľ
tablecloth	ска́тирть, о́брус	skátyrt', óbrus
toilet paper	па́пир на туа́лет	pápyr na túalet
vacuum cleaner	утига́ч	utiháč
vase	ва́за	váza
wagon	во́зик	vózyk
wheelbarrow	та́чка	táčka
window	вы́зýр	výzür
windowpane	вү́чко	vüčkó
wire	дру́т	drut
wood	дры́ва	dryvá

XIII

Meals Їдіння Їdinja

What time do you usually eat breakfast?	Коли́ вы сохтова́ли ма́ти фры́штик?	Kolý vy sochtovaly máty fryštyk?
I always have orange juice, eggs, toast with jam, and tea with lemon.	Я усе́ ма́ву наранчо́вый сок, яйця, грінченны́й хліб з ле́кваром та́й те́ю из ци́троном.	Ja usé mávu narančóvýj sok, jájca, hrínčennýj chlib z lékvarom taj teju yz cytronom.
Sometimes I eat warm cereal, but I never drink coffee.	Я дако́ли ім ка́шу (чыр), но ні́гда не пю́ ка́виль.	Ja dakoly im kašu (čyr) no nýgda ne pju kávyľ.
I want a sandwich and glass of milk for lunch.	Я хо́чу сендві́ч та́й пога́р мо́лока на о́бід.	Ja choču sendvič taj pohár moloká na óbid.
My friend eats candy and drinks soda.	Муй́ цимбора́ (мо́я цимбора́шка) і́сть цуко́рники́ та́й пе́ со́ду.	Múj cymborá (mója cymboraška) ist' cukornyký taj pje sódu.
I love ice cream, especially chocolate and vanilla.	Я люблю́ зме́рзлину, майлі́пше чоко́ладове́ та́й вані́лкове́.	Ja ljúblju zmerzlynu, majlípše čokoládove taj vanilkove.
When Dad comes home we have supper.	Коли́ муй́ ня́нью пре́йде до́му́в, мы ма́еме ве́черю.	Kolý múj njan'o přejde domúv, mý májeme večerju.
On Sunday afternoon we are having guests for dinner.	У неде́лю попо́лну́ю мы ма́еме го́стів на о́бід.	U nedilju popólunuju mý májeme hóstív na óbid.
Mother told me to set the table.	Ма́ма ми ка́зала́ накла́сти чи́брю на стóл.	Máma my kazála naklásty čybrja na stül.
I can't find the tablecloth.	Я не го́дин (не го́нна) на́йти ска́терть.	Ja ne hódyn (ne hónna) nájty skátert'.
Here are the plates, knives, forks, soup spoons, and teaspoons.	Туй́ су́ть та́нєры, но́жі, вилькы́, ло́жки та́й ло́жичкы́.	Tuj sut' tánjerý, noží, vyl'ky, ložky taj ložyčky.
We also need glasses for beer, wine, and water.	Нам тако́ж тре́ба пога́ры на пі́во, ви́но та́й во́ду.	Nam takóž treba poharý na pyvo, vynó taj vódu.
And don't forget the cups and saucers	А незабу́дьте фінд́жі та́й танерча́та.	A nezabúd'te findžý taj tanerčata.
Someone's at the door; answer it.	Тко́сь звоні́ть, отвори́ть дві́рі.	Tkos' zvonýt', otvorít' dvýri.
Would you like a cocktail or a shot glass of hard liquor before dinner?	Чи любі́ли бы́сьте да́што у́пити пе́ред о́бідом? По́гарчик па́ленкы́ а́бо ко́ктайл?	Cy ljubýly bys'te dašto úpyty pèred óbidom? Poharčyk pálenký abo kóktajľ?

Come sit down before the soup gets cold.	По́дьте сі́сти до́кидь по́ливка не засты́не.	Pod'te sísty dókyd' pólývka ne zastyne.
Please pass the salt and pepper.	Про́шу, пода́йте ми сůль тай попер.	Prošu, podájte my sůl taj poper.
The meat looks delicious.	Позера́йте яко́е до́броє мня́со.	Pozerájte jakóje dóbroje mnjásó.
I like chicken better than turkey.	Я лі́пше люблю́ кури́цу ги пу́льку.	Ja lípše ljublju kúrycu hy pul'ku.
Do you want salad now or later?	Хо́чете шала́ты тепи́рь або́ поту́м?	Chočete šalátý tepyr' abo potúm?
Do you want any desert?	Чи хо́чете да́што соло́дкого по́їдню?	Cy chočete dášto solódkoho po idinju?
Sorry, we don't have any pudding.	Жалу́ву, мы не ма́єме пу́динг.	Žaluvu, my ne májeme púding.
Oh, I think I ate too much.	Ой, я ду́маву о́ж я ся пере́їв.	Oj, ja dúmavu ož ja sja pereív.
I must lie down and rest.	Я му́шу со́бі лячи́ тай спочи́ти.	Ja múšu sobi ljačý taj spočýty.
You should go out for a walk.	Вы ма́ли бы́сьте ити́ вонка́ та ма́ло походи́ти.	Vý mály bys'te yty vónka ta málo pochodyty.
And who's going to wash all those dishes?	А тко́ бу́де мы́ти чи́бряз?	A tko búde myty čybrja?
I'll clear the table; you wash and I'll dry.	Я позби́ра́ву из сто́ла; вы мы́йте а я повти́ра́ву.	Ja pozbyrávu yz stolá; vý myjte a povtyrávu.
I hate to scrub pots.	Я не на́вижу чу́хати го́ршки.	Ja ne návýžu čúchaty hořšký.
In a restaurant	У рестовра́нти	U restovránti
Do you like to eat in restaurants?	Чи вы любите́ ї́сти у рестовра́нтах.	Cy vý ljubyte ísty u restovrántach?
Are you hungry?	Чи вы голо́нні?	Cy vý holónni?
I'm starved.	Я стра́шно голо́ден (голо́нна).	Ja strášno holóden (holónna).
Let's go inside.	І́дім удну́.	Idím udnú.
Good evening; we have a reservation for four people.	До́брый ве́чур; мы ма́єме удкла́дено мі́сто на чоты́рьо́х лю́дей.	Dóbrýj večúr; mý májeme udkládeno místo na čotyř'óch ljúdej.
Can we have a table near the window?	Чи мы го́нні ма́ти стůл бли́зь ко́ло вы́зора?	Cy mý hónni máty stůl blyz' kólo výzora?
She's a pretty waitress.	Она́ фа́йна кел́нерка.	Oná fájna kélnerka.
Shall we order a bottle of red or white wine?	Чи хо́чеме фла́шку черле́ного або́ бі́лого вина́?	Cy chočeme fljášku čerlénoho abo bíloho vyná?
We need a menu and wine carte.	Нам тре́ба і́дяльный листо́к тай ка́ртку на ви́но.	Nam treba idjal'nýj lystók taj kártku na vynó.
The food and service are excellent here.	І́дня тай слůжба туй ду́же до́бри.	Idinja taj slůžba tuj dúže dóbri.
Ah, here's the wine.	Ох, туй є́ ви́но.	Och, tuj je vynó.
To your health! Cheers!	На здо́ровля!	Na zdoróvlja!

To you also.	Дай Бо́же и Вам.	Daj Bóže y Vam.
Enjoy your meal.	Посмаку́йте собі. Смачно́є.	Posmakujte sobí. Smačnóje.
I've had enough.	Я мав (ма́ла) до́ста.	Ja mav (mála) dósta.
Waiter, please bring the check.	Ке́лнер, про́шу принести́ раху́нок.	Kélnér, próšu prynestý rachúnok.
Can I pay you, or is there a cashier?	Чи я го́дин (го́нна) вам запла́тити, ци є туйка касі́рка?	Sy ja hódyn (hónna) vam zaplattyty, sy je tujka kasírka?
Where's the restroom?	Про́шу, де є за́хүд?	Próšu, de je záchüd?
I'm still thirsty; let's go for a beer in the tavern around the corner.	Я иши́ хо́чу пи́ти; іді́м довко́ла на дру́гий б'үк до ко́рчмы на пи́во.	Ja yshý chóчу pyty; idím dovkóla na druhyj bük do kórčmy na pyvo.
How much of a tip should we leave?	Ку́лько да́ти ке́лнерови (ке́лнерці)?	Kúl'ko datý kélnerovy (kélnerci)?

XIII

Supplemental vocabulary

butter	ма́сло	máslo
cheese	сыр	syr
brinza cheese	бры́ндза	bryńdza
cottage cheese	тва́ріг	tvárih
farmer's cheese	кла́ганы́ сыр	kláganjyř syr
cream	сметана́	smetána
sour cream	квасна́ сметана́	kvasná smetána
whipped cream	роzkолоче́на сметана́	rozkolocéna smetána
egg	яйце́	jájce
boiled eggs	варе́ні яйця́	varéni jajcja
fried eggs	пра́жені яйця́	prázeni jajcja
omelette	омеле́та	omeleta
scrambled eggs	ра́тота	ratota
margarine	марга́рина	margarína
milk	молоко́	molokó
buttermilk	квасно́е молоко́	kvasnoje molokó
■		
beef	коро́вое мня́со, го́вядина	koróvoje mnjásó, hóvjadyna
fat	са́ло	sálo
fatty (meat)	масно́е (мня́со)	masnoje (mnjásó)
fish	ры́ба	ryba
gravy	ма́чанка	mačanka
ham	шу́нка	šúnka
herring	гері́нкы	herinky
hot dogs	па́ркы, вы́ршликы	parky, vyršlyky
lamb	бара́новое мня́со	baranovoje mnjásó
leg of lamb	стегно́ из бара́на	stehno yz barána
meat	мня́со	mnjásó
pâté	кляга́ниця́	kljaganyc'
pork	сви́няно́е мня́со	svynjanóje mnjásó
pork chops	сви́няно́е ре́бро	svynjanóje rebro
rare, raw	сыро́е, сыро́вое (мня́со)	syróje, syróvoje (mnjásó)
salami	сала́ма	saláma

sausage	колбаса	kolbása
smoked ham	вуджена шунка	vúdzena šunka
steak	біфстек	bífstek
stew	гулаш	gúlaš
tender (meat)	мяккоє (мясо)	mjahkóje (mnyáso)
tough (meat)	твердоє (мясо)	tverdóje (mnyáso)
trout	пструг	pstruh
veal	телячєє м'ясо, телятина	teljáčoje mnyáso, teljátyna
well done (meat)	добрі́ запечено (мясо)	dobrí yzpečeno (mnyáso)
veal scallops	котлєткы	kotlєtky

Vegetables	Зелинина́	Zelynyná
beans	пасу́ля	pasúlja
string beans	лопаткы́	lopatký
beets	буракы́	buraký
cabbage	капу́ста	kapústa
stuffed cabbage	голубци́	hólubei
carrots	мо́рков	mórkov
corn	тенгери́ця	tengerýcja
corn on the cob	струк	struk
cucumbers	огу́ркы	óhürky
garlic	чесно́к	česnók
green pepper	зелєна попри́га	zelєna poprýga
lettuce	шала́та	šaláta
mushrooms	грибы́	hrýby
onions	цибу́ля	cybúlja
parsley	петру́шка	petruška
peas	горо́х	horóch
potatoes	кру́мплі	krúmpli
baked potatoes	печєні кру́мплі	pečєni krúmpli
boiled potatoes	варєні кру́мплі	varєni krúmpli
French fries	помфрї́ты	pomfritý
mashed potatoes	давлєні кру́мплі	davlєni krúmpli
radishes	ридько́в	ryd'kov
red (hot) pepper	гүрка́ попри́га	hürká poprýga

sauerkraut
spinach
tomatoes
turnips

квасна́ капу́ста
шпіна́т
передичкы́
рі́па

kvasná kapústa
špínat
peredyčký
rípa

■
Fruits

apple
apricot
banana
blackberries
cherry
fig
grape
grapefruit
lemon
melon
orange
peach
pear
pineapple
plum
prune
raisin
raspberries
strawberries

Садови́на [О́вочі]

я́блоко
а́прікот
бана́на
чорни́ці
чере́шня
фі́га
гро́зно, вино́
грейпфрут, пампелму́с
ці́трон
ды́ня
на́ранч
бара́цка
гру́шка
ана́нас
сли́вка
суше́на сли́вка
сухо́с гро́зенко
мали́ны
я́годы

Sadovýna (Óvoči)

jábloko
ápricot
banána
čornýci
čerešnja
fíga
hróžno, vynó
grejpfрут, pampelmús
cítron
dýnja
náranč
barácka
hruška
ananás
slývka
sušéna slývka
suchóje hrózenko
malýnŷ
jáhodŷ

■
barley
blintzes
bread
    dark bread
    white bread
buckwheat
flour
noodles
    thin noodles
oats
pirogi
rice

я́риць
пала́чінды
хлі́б
    чо́рний хлі́б
    бі́лий хлі́б
гре́чка, тата́рка
мука́
ла́шки
    різа́нки
ове́с
пиро́гы
рішка́ша

járyc'
palačŷndŷ
chlib
    čoŷnŷj chlib
    bílŷj chlib
hréčka, tatárka
muká
láškŷ
    rizánkŷ
ovés
pyrohŷ
riškaša

rolls	жемликы	zemyky
rye	жы́то	žyto
spaghetti	шпаге́ты	špagetý
wheat	пшени́ця	pšenýcja
■		
cake	кола́ч	koláč
candy	цукорнікы	cukórnykŷ
chewing gum	жу́вачка	žuvačka
cookies	муду́вникы́, суха́рникы	medŷvnykŷ, suchárnykŷ
crepes	пала́чінды	palačŷndŷ
honey	мню́д	mnjüd
lollypop	лиза́тко	lyzátko
poppyseed cake	мако́вник	makóvnyk
pudding	пу́дінг	pŷding
■		
carraway seeds	кмин	kmyn
cinnamon	фо́гий	fóhyj
horseradish	хрiнь	chrin'
mayonnaise	майоне́за	majoneza
mustard	горчи́ця	horčŷcja
oil	олу́й	olŷj
spices	зі́ля	zilja
vinegar	оце́т	ocet
yeast	дру́жди́	drŷždŷ
■		
bottle opener	отворя́чка на флашкы́	otvorjáčka na fljaškŷ
bowl	блюдо́	bljudo
can	конзе́рва	konzerva
cork	за́тичка, дюго́вка	zatyčka, djugóvka
corkscrew	дюго́вка	djugóvka
frying pan	кастро́н	kastrón
funnel	тивча́р	tŷvčar
jar	скля́нка	skljánka
mug	фі́нджа	fíndža
piece	фа́латок	fálatok
pot	горни́ць	hornŷc'
pot cover	феде́лка	fedelka
slice	фа́латок	fálatok

XIV

In Town У в'ороші U vároši

Let's go to town today.	Пойме ниська до в'ороша.	Pojme nys'ka do vároša.
I have to go to the post office and do some shopping.	Я мушу ити на пошту тай треба дашто купувати.	Ja mušu uty na poštu taj treba dašto kupovaty.
I'd like to send this letter airmail, and this one special delivery.	Я бых хотів (хотіла) загнати сисе письмо еропланом, а сисе експресом.	Ja bych chotyv (chotyła) zahnaty sysé pys'mo eroplánom, a sysé ekspresom.
How many stamps do I need?	Кулько штимплів мені треба?	Kúl'ko štýmpliv meni treba?
Where is the mailbox?	Де є поштова скринка?	De je poštova skrynka?
Is there any place to park the car?	Чи є місто дагде паркувати авто?	Cy je místo dagde parkovaty avto?
Do you have some change?	Чи вы маєте друбні гроші?	Cy vy majete drubni hroši?
Mother must go to the grocery.	Мама мусить ити до склепу?	Máma musyt' uty do sklepu.
In the meantime, I'll go to the store and buy myself some clothes.	Доти я пуду до склепу купити собі платя.	Doty ja púdu do sklepu kúputy sobi plátja.
I need a shirt, a pair of pants, and several pairs of socks.	Мені треба сорочку, нагавіці (гаты) тай пару стрімфлів.	Meni treba soročku, nahavíci (gátŷ) taj páru strímfliv.
Where is the underwear?	Де спуное надіво?	De spúnoje nádivo?
What size do you wear?	Якоє нумеро вы носите?	Jakóje número vy nósyte?
Which do you prefer: blue, green, or beige slacks?	Які вы любите, ци сині, ци зелєні авадь жовтяві нагавіці?	Jakí vy ljúbyte, cy síni, cy zelėni avad' žovtjáví nahavíci?
My sister went to the shoemaker to get her sandals fixed.	Моя сестра пұшла до шустєра дати поправити сандалы.	Mója sestrá púšlá do šustėra daty popravıty sandálŷ.
Where is the shoe store?	Де є sklep на топáнкы?	De je sklep na topánkŷ?
Don't forget to pick up the rolls at the bakery.	Незабудьте принєсти жемлики из (уд) пекарні.	Nezabúďte pryneštŷ žėmlykŷ yz (ud) pekárni.
Bring this suit to the dry cleaner's, please.	Будьте добрі, понєсїть сись аңцуг до чищення.	Búd'te dobri, ponėsít' sys' aңcug do čyšćenja.
The sweater has a lot of dirty spots on the sleeve.	На рукавах свєдер замашєный у многих містах.	Na rukavách svėder zamašėnyj u mnohých místách.
Father needs a pack of cigarettes and a couple of good cigars, while grandpa asked me to get him a package of pipe tobacco.	Няньови треба паклик сигарєтлів а два добрі сівары, тай дідо просив ня обых му принұс пачку догану.	Njan'ovy treba páklyk sigarėtliv a dva dobri sívary, taj dído prosyv nja obých mu pryńús pácku dohanu.

That's the jeweler where my sister's fiancé bought her the engagement ring.	У того́ золотаря́ мо́ї сестры́ побратім купів ю́й пёрстинь.	U tohó zolotarjá móji sestrý pobratým kupýv jüj pёрstyn'.
How much money do you have left?	Ку́лько гро́шей у вас обста́ло?	Kúl'ko hróšej u vas obstálo?
My aunt went to the hairdresser to get her hair done.	Мо́я тьо́тка пу́шла до ондулова́чки покучеря́вити волю́ся.	Мо́ja tjútka pušlá do ondulo- váčký pokučerjávuty volósjja.
I have to go to the barber for a hair-cut.	Я му́шу ити́ до бурбі́лни стри́чи волю́ся.	Ja mušu ytý do burbilni strýčy volósjja.
Leave my hair long on the top, but cut it short on the sides.	Ли́шть мо́й волю́ся до́вгоє из ви́р'ха а ку́ртоє на бока́х.	Lyšit' moj volósjja dóvhoje yz výr'cha a kúrtoje na bokách.
Do you want a shave?	Чи хо́чете обых́ вас убри́твав?	Sy chóčete obých vas ubrýtvav?
That's very expensive.	Ото́ ду́же доро́гоє.	Otó dúže dorohóje.
This watch is cheap but of good quality.	Сися́ го́динка ту́ня но добрі́ изробле́на.	Sysjá hodýnka túnja no dobrí yzrobléna.

XIV

Supplemental vocabulary

address	а́дреса	ádesa
bank	ба́нок	bánok
basket	ко́шик	kóšyk
bills (paper money)	па́пирові гро́ші	pápyrovi hroši
bleach	біла́чка	biláčka
bookstore	книга́льня	knyhálnja
broom	ві́ник	vinuk
butcher's	мяса́рня	mjasárnja
camera	фотоапа́рат	fotoaparát
camera (motion picture)	кіноапа́рат, ка́мера	kínoaparát, kámera
cash	гото́ві гро́ші	hotóvi hroši
check	чек	ček
cleanser	по́рошок на мы́т'я	pórošok na mýtja
coins	гра́йцеры, дру́бні гро́ші	grájcery, drúbni hroši
comb	гри́бінь	hrybin'
cotton	ба́вовна	bábovna
counter	ба́ра	bára
detergent	по́рошок на райба́ня	pórošok na rájbanja
drugstore	пайти́ка	pajtyka
dust	по́рох	póroch
dustpan	смітя́рька	smitjar'ka
electric razor	летрико́ва бритва, електри́чка	letryková brýtva, elektryčka
envelope	куфе́ртка	kufértka
fabric	полотно́	polotno
fabric (synthetic)	ні́лон	nílon
flax	льо́н	l'on
florist	квіта́рь	kvitar'
glue	ліпи́ло	lipýlo
gold	зо́лото	zóloto
hair brush	ке́фа	kéfa
hand cream	масть на ру́кы	mast' na rúky
linen	пряди́во, пові́смо	prjadývo, povísмо
match	шва́блик	šváblyk

money	гроші	hróši
needle	игла́	yhlá
nylon	нілон	nílon
pacifier (for baby)	цицьо́к, цу́цик	cyc'ók, cúcyk
package	пак, паку́нок	pak, pakúnok
perfume	парфум, парфін	parfúm, parfýn
photography shop	склеп на фотоапара́ты	sklep na fotoaparátŷ
pin	шпінька	špín'ka
bobby pin	чо́тлик	čótlyk
hairpin	іглиця	ihlyca
safety pin	шпі́лька	špíl'ka
pocketbook	та́шка	táška
postcard	пошткар́тка	poštkártka
postal window	вы́зорик	vŷzoryk
powder (for face)	пудер	púder
purse	та́шечка, буди́лярь	tášečka, budiljár'
razor	бры́тва	brŷtva
ribbon	па́нтлик	pántlyk
rubber band	гумо́вий исті́сник	gumóvŷj ystŷsnyk
save money	шпорова́ти	šporováty
scale	вага́	vahá
scissors	но́жиці	nóžyci
shampoo	ша́мпон	šampon
shaving cream	пі́на на бры́тваня	pína na brŷtvanja
silk	шовко́вое полотно́, шовк	šovkóvoje polotnó, šovk
silver	срі́бро	sríbro
spend money	скі́лтова́ти	skiltováty
sponge	гу́бка	húbka
starch	кро́хмал	króchmal
stationery store	склеп на папі́ря	sklep na papírja
telegram	телегра́ма	telegráma
telephone book	телефоно́ва кни́жка	telefonóva knŷžka
telephone booth	телефоно́ва бу́дка	telefonóva búдка
thimble	напе́рстник	napérstnyk
tobacco store	трафі́ка	trafíka
tooth brush	ке́фа на зу́бы	kéfa na zúbŷ
tooth paste	зу́бна па́ста	zúbna pásta
towel	утера́к	uterák
wallet	буди́лярь	budiljár'

wool

Clothes and accessories

apron

bathing suit

belt

beads

blouse

boots

bracelet

bra

button

collar

diamond

earrings

fur coat

girdle

gloves

handkerchief

hat

heel

jacket

kerchief

leather

mini-skirt

necklace

overcoat

patch

pocket

pullover

pyjamas

raincoat

ring

robe

rubbers

scarf

shirt

вовна

Одів тай припоры

плат

плавкы

реми́нь

гранаткы, монистя́та

блу́за

чо́боты, чи́жмы

обручо́к

лайбик

го́мбица

галі́р, оши́йник

ді́ймант

заушниці

ко́жух

мі́дер

рукави́ці

плати́нка, жебало́вка

клеба́н, ка́лап

за́пяток

бе́кич

кестема́н

ко́жа

ку́рта су́кня

паці́ркы, мони́сто

плащ, бу́нда

запла́тка

жеб

све́дер

пиджа́мы

дожда́ник

пе́рстий

комо́на

гало́ші

шал

соро́чка

vovna

Odív taj pryporý

plat

plávký

remín'

granátký, monystjáta

blúza

čobotý, čyžmý

obručók

lájbyk

gómyca

galír', ošýjnyk

díjmant

zaušnyci

kóžuch

míder

rukavici

platýnka, žebalóvka

klebán, kálap

zapjatok

békyč

kestemán

kóža

kúrta súknja

pacirký, monýsto

plašč, búnda

zaplátka

žeb

svéder

pydžámý

doždjányk

pérstyn'

komóna

galóši

šal

soročka

shoelaces	снуркы	snúrky
shoes	топанкы	topánkŷ
high-heeled shoes	топанкы из высокими запятками	topánkŷ yz vŷsókymy zǎpjatkamy
low-heeled shoes	топанкы из низкими запятками	topánkŷ yz nŷzkymy zǎpjatkamy
needle point heeled shoes	топанкы на гвозді	topánkŷ yz hvózdi
working shoes	боганчі	bogánči
shoe polish	бокс на топанкы	boks na topánkŷ
short pants	курті гати	kúrti gáti
skirt	сукман	sukmán
sleeve	рукав	rukáv
slip	періковт	perikóvt
slippers	папучі	papúči
sole	талпа	tálpa
sport coat, suit jacket	герок	gérok
stockings	штримфлі	štrýmflŷ
tie	машля	mášlja
underskirt	спідный сукман	spídnyj sukmán
vest	лайбик	lájbyk
wedding ring	обручка	obručka

Colors	Фарбы	Farbŷ
black	чорный	čornŷj
blue	синый	sŷnŷj
dark blue	темно-синый	témno-sŷnŷj
light blue	білавый	bilávŷj
brown	баранистый	baranŷstŷj
dark	темный	témnŷj
gray	сідый	sídŷj
green	зеленый	zelénŷj
light	світлый	svítlŷj
orange	наранчовый	narančóvŷj
pink	ружовый	ružóvŷj
purple	ліловый	lilóvŷj
red	черлений	čerlénŷj
white	білый	bílŷj
yellow	жовтый	žóvtŷj

XV

Recreation

Забавы

Zábavy

Our town has two daily newspapers and one weekly.	Наш в́арош ма́є дві ка́ждо-де́нні новинкы́ а є́дну тыжньо́ву.	Naš vároš máje dvi každo-děnni novynký a jednu týžn'ovu.
Where's today's newspaper?	Де є́ днiш́ня новинка́?	De je dnýšnja novynka?
The advertisements are on the last page.	Рекла́мы су́ть на послíднiм листi.	Reklámý sut' na poslidnium lys
My sister reads fashion magazines.	Моя́ сестра́ чита́ть мо́дни журна́лы.	Mója sestra čytat' módni žurnály.
She also likes magazines with color photographs of film stars and rock singers.	Она́ тако́ж лю́бить журна́лы из фа́рбисты́ми обра́зами фiлмо́вых актору́в та́й мо́дерных співа́ку́в.	Oná takóž ljúbýt' žurnály yz farbýstymy obrazámy filměvých aktorův taj moděrných spivakův.
Dukhnovych, Pavlovych, Grendzhadons'kyi and Karabelesh were some of the best Rusyn poets.	Духно́вич, Павло́вич, Гренджа-Донськый та́й Карабелеш бы́ли майлíпшi ру́ські по́еты.	Duchnovýč, Pavlovýč, Grendžadons'kýj taj Karabeleş býly majlípši rús'ki poety.
Dukhnovych, who is called the national awakener of our people, also wrote the national hymn, elementary grammar books, and several plays.	Духно́вич, котро́го кли́чуть "наро́дний буди́тель на́шого наро́да", тако́ж написа́в наро́дний гим, буква́ры та́й даскú́лько пєсь.	Duchnovýč, kotróho klýčut' "narodnýj budýtel' našoho národa", takóž napysav narodnýj hym, bukvárý taj daskúl'ko pjes'.
Did you read his last novel?	Ци вы чита́ли його́ послíнний рома́н?	Cy vy čytaly joho' poslinnýj román?
Our town has a museum with paintings by famous artists.	Наш в́арош ма́є галє́рию обра́зу́в сла́вных маля́рúв.	Naš vároš máje galėriju obrázův slavných maljarův.
Did you see the interesting piece of sculpture by Picasso?	Ци вы ви́дли визна́чну Пікасо́ву скульпту́ру?	Cy vy výdily význačnu Pikaso'vu skulpturu?
On Saturday night I'm going with my parents to the opera.	У субо́ту ве́чúр я и́ду из мо́йим няньом та́й ма́мов до о́перы.	U subótu večúr ja ydu yz moým nján'om taj mámov do ópery.
What film is playing this week?	Якый́ фiлм да́вуть сись ты́жди́нь?	Jakýj film dávut' sys' týždyn'.
Let's go to the movies tonight.	Сьо́го ве́чора и́дiм до кíна.	S'oho večora ydím do kina.

Do you have tickets for the rock concert this Saturday?	Чи маєте білету на концерт модерної музики у сисю суботу?	Cy máte biléty na koncert moder-noji múzyky u sysjú subótu?
It was hard to get them, but I have two seats in the third row.	Ча́шко ї́х было́ дуста́ти, но дуста́-вим два мі́ста у трéт'юм шóрі.	Čáško jich býlo dústáty, no dústá-vym dva místa u trét'ým šóri.
What's the most popular song this month?	Яка́ є майпопулярні́ша спі́ванка сьóго міся́ця?	Jaká je majpopularníjša spú-vanka s'óho mísjacja?
Is he going to take her to the ball?	Чи ов'у́н єйí во́зьме на бал?	Cy ovún její voz'me na bal?
Would you like to dance?	Чи хоті́ли б'yste играти́ (танцюва́ти)?	Cy choťily byste yhráty (tanc'ová-ty)?
Yes, thank you.	Добрі́, дяку́ву.	Dobrí, djákuvu.
No, not just now.	Н'йт, не тепі́рь.	N'yt, ne tepýr'.
Turn on the television	Пусти́ть телеві́зор.	Pustit' televízor.
George has a big record collection.	Юрко́ має вели́ку збірку грамафо́-нових плит.	Jurkó máje veľýku zbirku grama-fónových plyt.
This radio has a big speaker.	Сисе́ радіо́ має вели́кий репродуктор.	Syse rádío máje veľýkýj reproduktor
The radio is too loud, please turn it down.	Ра́діо дуже́ го́лосно, бу́дьте до́бри закрути́ть ма́ле т'ихше.	Rádío dúže hólосno, búd'te dóbri zakrutit' mále týchše.
Can you play the accordion?	Чи ви зна́єте гра́ти на гармо́нію?	Cy v'ý znájete hráty na harmóniju?
My cousin dances in the Rusyn folk ensemble.	Мо́я сестри́ниця (м'у́й братня́к) играти́ у ру́ськ'юм наро́дн'юм ансамб́лю.	Mója sestryncja (m'uj bratnják) yhrat' u rús'k'ým naródn'ím ansámblju.
Let's play cards.	Ба́вме ка́рты.	Bávme kártý.
He's the best chess player in our school.	Ов'у́н є майлі́пший шахі́ста у на́ш'у́й ошко́лі.	Ovún je majlípšýj šachísta u naš'uj oškóli.
I can play chess and checkers.	Я го́дин (го́нна) ба́вити ша́хы та́й да́му.	Ja hódyn (hónna) bávyty šáchy taj dámu.
Are you an amateur photographer?	Чи зна́єте фотогра́fovати?	Cy znájete fotografováty?
I have a 35 mm camera and three lenses.	Я ма́ву тридцят'ять міліме́тровый фотоапа́ра́т та́й три объекти́вы на н'о́го.	Ja mávu trydcytpját' milimetrovýj fotoaparát taj try objektyv'ý na n'óho.
Do you have slide film in the camera?	Чи ви ма́єте ді́япозитивный фі́лм у апа́ра́ті?	Cy v'ý májete dijapozytívnyj film u aperáti?
Which do you like to play best: baseball, soccer, or basketball?	Што ви лю́бите майлі́пше ба́вити: ци бей́збол, фу́тбол а́бо ба́скетбол?	Što v'ý ljúbyte majlípše bávyty: cy bėjzhol, fútbol, ábo básketbol?
Ivan and I are on the same team.	Іва́н та́й я е́см'е у є́дн'юм клубі́.	Iván taj ja jesmé u jedn'ým klubí.
Let's take the kids to the playground.	Во́зьмі́м ді́ти до па́рку.	Voz'mím díty do páрку.
Be careful not to fall off the swing.	Сокоті́ся обы́с неупа́в (неупа́ла) из коли́скы.	Sokotýsja oby's neupáv (neupála) yz kolýsky.

Do you know how to swim?

She wants to lie on the beach to get
a sun tan.

Чи ви знаєте плавати?

Она́ хоче лежати при воді на сонці
обі́ ся опали́ла.

Su vý znážete plaváty?

Oná chóče ležáty pry vodi' na
sonci oby' sja opalyla.

actor	а́ктор	áktor
actress	а́кторка	áktorka
applause	плéсканя	pléskanja
balcony	ба́лкон	báلكon
ballet	бале́т	balet
comedy	коме́дія	komedija
costumes (folk)	наро́дні одя́гы	narodni odjahy
director	ди́ректор	dýrektor
encore	прида́вок	prýdavok
film (color)	фа́рбі́стий (ко́лорóвий) фі́лм	farbýstýj (koloróvýj) film
film (foreign)	чу́жий фі́лм	čužýj film
film star (female)	фі́лмова а́кторка	filmova áktorka
film star (male)	фі́лмовий а́ктор	filmovýj áktor
intermission	пере́міна, пере́рва	peremina, pererva
loge	ло́жа	lóža
microphone	мі́крофо́н	mikrofon
news report	но́вості́	novostý
performance (theatrical)	предста́влення	predstavlenja
play	пе́са	pjesa
poetry	пое́зія, сти́хи	poezija, stýchy
program	програ́ма	prográma
role	ро́ля	rólja
screen	бі́ла пла́хта, е́кран	bila pláhta, ekrán
stage	сце́на	scéna
theater	теа́тер	teater
ticket window	вы́зур на бі́леты	výzur na biletý
tragedy	траге́дія	tragédija
■		
alto	альт	al't
bass	бас	bas
cello	че́ло	čelo
chorus	хор	chor
clarinet	кларіне́т	klarinet
concert hall	конце́рто́ва са́ля	koncertova sálja

conductor (dance band or folk group)	прі́маш	prímaš
conductor	ді́рігєнт	dirigěnt
dance band	танє́чні музика́нты	taněčni muzikánty
drums	бу́бны	búbny
flute	фле́йта	flějta
guitar	гіта́ра	gitára
orchestra	орхе́стра	orchěstra
organ	орга́ны	orgány
piano	пія́но	pijáno
saxophone	саксофо́н	saksofón
singer	співа́к, співа́чка	spivák, spiváčka
soprano	сопрано́	sopráno
symphony orchestra	симфоні́чна орхе́стра	symfoníčna orchěstra
tenor	те́нор	těnor
trombone	тромбо́н	trombón
trumpet	тру́бка	trúbka
viola	дру́гі гу́слі	drúhi húsli
violin	гу́слі	húsli

boxing	боксова́ня	boksovánja
exercise	про́ба	próba
fishing	рыболо́вство	rybolóvstvo
goal	гол	gol
golf	го́льф	golf
gymnasium	шпо́ртова́ пло́ща	športóvna plóšča
hockey	го́кей	hókej
hunting	ва́дашка, ло́вы	vadaška, lóvy
ping-pong	сту́льний те́ніс	stúlnyj ténis
skating	ко́рчолова́ня	kórcolovanja
skiing	ли́жова́ня	lýžovanja
stadium	стадіо́н	stadión
swimming	плава́ня	plávanja
swimming pool	штра́нг	štrang
tennis	те́ніс	ténis
tennis court	те́нісова́ пяц	ténisova pjac

ball	ло́пта	lopta
balloon	ба́лон	balón
doll	ку́лка, ба́бка	kúlka, bábka
ferris wheel	коло́точ	kolotóč
sled	са́нки	sánkŷ
go sleighing	санкова́тися	sankovátysja
summersault	гара́мбуцкы	garambúcky
teddy bear	медвідо́к	medvidók
toy	за́бавка	zábavka
zoo	зоологі́чна за́города	zoologíčna záhoroda

XVI

Church and ceremonies

Ці́рьков тай сяткованя

Cýr'kov taj sjátkovanja

Do you go to church on Sunday?

What time does the service begin?

Our church has two large towers with powerful bells.

The stained glass windows have such a wonderful reflection when the sun shines through them.

We are Greek Catholic, but our uncle is Orthodox.

There is a Protestant church and Jewish temple in our town.

You should kneel and cross yourself when you enter the church.

Don't forget to bring your Bible and prayer book.

You shouldn't eat meat during the fast.

My friend Stefan is an altar boy and I sing in the choir.

On Christmas Eve, we'll all decorate the Christmas tree.

At Christmas time we sing carols.

Do you have any priests or monks in your family?

My cousin wants to become a nun and enter a monastery.

Ци у неділю вы ходіте до цёрквы?

У кўлько годин служба ся починаць?

Наша ці́рьков мае два высо́кы то́роні из го́лоснымі дзвона́мі.

Колорóві вы́зоры, коли́ на них засві́тить со́нце, то ме́чуть дуже красні фарбі́сті тiны на стiну́.

Мы есме́ гре́ко-като́лі́кы, но наш у́йко правосла́вны́й.

У нашўм селі́ є протестанська ці́рьков тай жидўська бўжня.

Колі́ уйдете до цёрквы, тогды́ ма́сте ста́ти на ко́лінкы тай перекресті́тися.

Обы́ сьте не забы́ли прынесці́ ва́шу библію́ тай мо́литвенник.

У по́сті бы сьте не ма́лі і́сти мня́со.

Мўй цимбора́ Ште́фан є міні-штра́нт а я спі́ваю у хо́рі.

На сятый́ ве́чўр мы усі́ будеме прыбе́рати стро́мик.

На рўздво́ мы спі́вае́ме ко́ля́дкы.

Ци у ва́шўй ро́дiні сурь по́пы ава́дь мона́хы?

Мо́я сестры́нця хо́че бы́ти мона́хiня тай и́ти до мона́стыря́.

Cy u nedilju vy chodyte do cerkvy?

U kul'ko hodyn sluzba sja počynat'?

Naša cýr'kov máje dva vysóki tóroni yz holósnymy dzvonamy.

Koloróvi výzory, kolý na nych zasvítýt' sónce, to méčut' duže krásni farbýsti tiný na stinú.

My jesmé greko-katolyky, no naš újko pravoslávnyj.

U našum seli je protestáns'ka cýr'kov taj žydúvs'ka búžnja.

Kolý ujdete do cerkvy, tohdý májete státy na kólinky taj perekrestýtysja.

Obý s'te ne zabýly pryneštý vášu bybliju taj molytvennyk.

U pošti bý s'te ne mály ísty mnjásó.

Múj cymborá Štefan je miništránt a ja spívavu u chóri.

Na sjatýj večur my usi budeme pryberaty strómyk.

Na rúzdvo my spívájeme koljádky.

Cy u vašuj rodyni sut' popy avád' monáchy?

Moja sestrynycja chóče býty monachynja taj tyt' do monastyrjá.

God Bless you!	Най вас Бог благословить!	Naj vas Boh blahoslóvyť!
My sister will have her baby baptized on Sunday.	Моя сестра буде хрестити дитину у неділю.	Moja sestra bude chrestyť ditynu u nedelju.
Are you invited to the wedding?	Чи вас кликали на свальбу?	Cy vas klykaly na svál'bu?
Of course, we are going to church and then to the reception.	Тадь знаєте ож мы пудеме до церкви, а потому на гостину.	Tad' znajete ož my pudeme do cěrkyvy, a potomu na hostynu.
I hope there will be a good orchestra so we can dance the czardas.	Я ся надіву ож там буде добра орхестра (банда) обы сьме гонні играти чардаш.	Ja sja nádivu ož tam bude dobra orchestra (bánda) oby s'me hónni yhraty čárdaš.
Did you see the bride's dress?	Чи вы виділи убраня молодіи?	Cy vy vydily ubranjá molodyci?
What did you give them as a wedding gift?	Якый дар вы їм дали на свальбу?	Jakýj dar vy jim dalý na svál'bu?
We all have to kiss the bride and dance with her.	Мы усі маеме цлювати молодіцу тай играти из ньов.	My usi majeme clyjuvaty molodycu taj yhraty yz n'ov.
They had a civil marriage before a judge.	Онї ся поберали на суді.	Oný sja poberaly na súdi.
His brother was killed in the service.	Його брат убитый у катунах (у войську).	Johó brat ubýtyj u katúnach (u vojs'ku).
Which way to the cemetery?	Куды ити до тенитова?	Kudy tyť do tenytóva?
I was at the funeral.	Я був (была) на погруб.	Ja byv (byla) na póhrub.
Remember to put fresh flowers on the grave.	Незабудьте покласти живі квіткы на грүб.	Nezabúd'te poklásty żyví kvitky na hrüb.

XVI

Supplemental vocabulary

altar	о́лтарь	óltar'
angel	я́гнюль, а́нгел	jáhnjül, ánhel
baptism, christening	кре́щія	kréščinja
best man	дру́жба	drúžba
best woman	дру́жка	drúžka
birth	ро́дження	ródženja
bishop	еписко́п	jepýskop
bridegroom	молоди́ць	molodýc'
cantor	дяк	djak
cathedral	катедра́ла	katedrála
chapel	ка́плиця	káplica
choirmaster	хордірі́гент	chordirigént
Christ	Хри́стос	Chrystós
coffin	дереви́ще, тру́мка	derevýšče, trúmka
confess	спові́датися	spovidátysja
confession	спові́дь	spóvid'
cross	хрест	chrest
death	смирть	smyrt'
devil	чорт, дея́вүл	čort, dejávül
dowry	часть	čast'
evil	зло	zlo
father of bride	оти́ць молодо́йї	otýc' molodóji
father of groom	оти́ць молодо́го	otýc' molodóho
good	добро́	dobró
fresco	фре́ска	freska
heaven	не́бо	nébo
hell	пе́кло	péklo
Holy Ghost	Сяты́й Ду́х	Sjatýj Duch
icon	ико́на	Ykóna
iconostas	иконоста́с	ykonostás
John the Baptist	Йоа́н Хресті́тель	Joán Chrestýtel'
marriage	вінча́ня	vinčanja
mother of bride	ма́ти молодо́йї	máty molodóji
mother of groom	ма́ти молодо́го	máty molodóho
paradise	рай	raj
pope	Па́па	Pápa

pray	моли́тися	molýtysja
prayer	моли́тва	molýtva
preach	проповіда́ти	propovidáty
priest, pastor	отиць духо́вний, священник	otýc' duchóvnŷj, sjaščénnŷk
deacon	діяко́н	dijákon
Greek Catholic (Byzantine) or Orthodox priest	пуп	püp
Roman Catholic priest	плéбан	plebân
rabbi	ра́бин	râbyn
reception (after funeral)	кома́шня	komašnja
seminary	семина́рія	seminârija
sermon	проповідь	própovid'
sexton	церко́вник	cerkóvnyk
sin	гріх	hrich
spirit	дух	duch
tombstone	пам'ятник, гробный ка́мінь	ramjâtnŷk, hrobnyj kâmin'
Virgin Mary	Сята́ Марія́	Sjatá Marija
wake	совти́ря, лопаткы	sovtyrja, lopátky

XVII

School and Learning

Ошко́ла та́й нау́ка

Oškóla taj nauka

Do you go to school?

What grade are you in?

I go to public school, but my friend Andrew goes to parochial school.

I like arithmetic and history best.

Write your name on the blackboard.

I forgot my pen, but I have a pencil and pad.

Our teacher never yells, but if we're very bad we have to stay after school.

Our kindergarten, elementary school and junior high school are all in that building.

Ци вы хо́дите до ошко́ли?

Вы у котру́й клási?

Я хо́джу до наро́дної ошко́ли, а муй цимбора́ Андри́й хо́дить до церко́вної ошко́ли.

Я майлі́пше люблю́ раху́нки та́й істо́рію.

Напи́шіть ва́шоє і́мня на та́блү.

Я забу́в (забу́ла) моє́ перо́, но я ма́ву це́рузу та́й па́пир на пи́саня.

Наш учи́тель (на́ша учи́телька) ні́гда не го́йкать, но кидь е́сьме́ недо́бри му́сíme обста́ти по шко́лы.

У т́ум є́дну́м буди́нку є́ на́ша захо́ронка, наро́дна ошко́ла та́й горожа́нка.

Cy vy chodyte do oškóly?

Vy u kotruj klasi?

Ja chodzu do narodnoji oškóly, a muj cymbora Andrij chodyt do cerkovnoji oškóly.

Ja majlipše ljublju rachunky ta istoriju.

Napysit' vashe imnja na tablu.

Ja zabuv (zabula) moje pero, no ja mavu ceruzu taj papyr na pysanja.

Naš ucitel' (nasha ucitel'ka) nigda ne hoykat', no kyd' jes'me nedobri musyme obstaty po shkoly.

U tum jednym budynku je nasza zachoronka, narodna oškola taj horozanka.

The school library is on the third floor next to the chemistry lab.	Шко́льна бібліоте́ка є на третім што́ці бли́зько хемі́чного кабіне́ту.	Škólna bibliotéka je na treťom štóci blýzko chemýčnog kabinétu.
Can I take this book out?	Чи я го́дин (го́нна) позы́чити сисю́ кни́жку?	Су ја го́дын (hónna) pozýčít' sysjú knýžku?
Put the book back on the shelf.	Покла́дьте кни́жку наза́д на полицю́.	Poklád'te knýžku nazád na polýcju.
Please be quiet.	Про́шу, бу́дьте ти́хо.	Prošu, búd'te týcho.
You can't go out to play until you've finished your homework.	Вам несло́бүдно и́ти вон ба́витися до́кидь не докóнчите ва́шу дома́шню робо́ту.	Vam neslobüdno yty von bávit'sja dokyd' ne dokónčyte vášu domašnju robótu.
Don't waste time: go upstairs to your room and study.	Не траті́ть час, иді́ть до ва́шої ко́мнаты та учі́ться.	Ne tratít' čas, ydit' do vášoj kómnaty ta učít'sja.
She graduated high school with the highest honors.	Она́ змату́ровала майлі́пше із класы́.	Oná zmaturovala majlípše iz klasý.
Are you coming to my college graduation in June?	Чи пре́йдете на мо́ю промóцію в ю́ні?	Sy přejdete na móju promóciju v júni?
I just received a scholarship.	Я и́пен дү́став стипендію́.	Ja ýpen dústav stipendiju.
Are you going to go to college?	Чи вы бу́дете и́ти на уніве́рситет?	Sy vy budete yty na univérsytet.
He's a freshman at the University of Pittsburgh.	Овў́н хо́дить пер́шый рў́к до Пі́тсбургського уніве́рситету́.	Ovў́n chódyt' pěršyj rў́k do Píttsburgs'koho universitétu.
We have exams at the end of each semester.	Ма́ємо іспы́ты при ко́нці ка́ждого семестра́.	Májeme ispyty pry kóncy káždoho semestra.
I must study and get good grades in order to be accepted to medical school.	Му́шу сја учі́ти обы́х ма́ла до́бри но́ты, обы́х ня прыня́ли на ліка́рський (дохто́рський) факультéт.	Mušu sja učyty obyčh mála dóbrnyoty, obyčh nja prynjaly na likárs'kyj (dochtórs'kyj) fakultét.
He's one of the best professors at the university.	Овў́н є еде́н з майлі́пшых профе́сорў́в на уніве́рситеті́.	Ovў́n je jedén z majlípšých profesórův na universiteti.
That's a great idea.	Ото́ велече́зна іде́я!	Otó velečézna idéja.
What's your opinion of his interpretation?	Яка́ є ва́ша думка́ на його́ пояснення́ (зрозумі́ня)?	Jaká je váša dúmka na jóho pojásnenja (zrozumínja)?
Their high school has the best football and basketball team in the county.	Йі́х гімна́зія ма́є майлі́пший футбо́ловый та́й баскетбо́ловый клуб у ці́лому о́крузі́.	Jich gimnázija máje majlípšyj futbólóvyj taj basketbólóvyj klub u cílomu okruží.
We're in first place in our league.	Мы́ пер́ші в на́шій лі́зі.	My pěrši v našij lízi.
My sister has the lead role in our school play.	Мо́я сестра́ ба́вить голо́вну ро́лу у шко́льній пе́сі.	Mója sestrá bávyt' holóvnu rólu u školnųj pėsi.
Can I carry your books home?	Чи я мо́жу нести́ ва́ші кни́жки до́мў́в?	Sy ja móžu nestý váši knýžky domův?
I think she's in love with him.	Я думаву́, о́ж она́ його́ лю́бить.	Ja dumávu, ož oná jóho ljúbýt'.
They're going to get engaged after graduation.	Они́ бу́дуть бо́житися по промóці́йі.	Oný búduť božýtysja po promóciiji.

agricultural school	господарська ошко́ла	hospodárs`ka oškóla
answer	о́двіт	ódvit
arithmetic	раху́нки	rachúnký
art history (painting)	істо́рія маля́рства	istorija maljarstva
catalog	ката́лог	katalóg
chalk	крей́да	kréjda
chapter	гла́ва	hláva
concept	ду́мка	dúmka
desk	сту́л	stül
dictionary	слова́рь, сло́вник	slovár', slóvnyk
economics	еконо́мія, господа́рство	ekonomija, hospodarstvo
encyclopaedia	енциклопе́дія	encyklopedija
engineering school	будовельна ошко́ла	budovel'na oškóla
explanation	толкова́ня	tolkovanja
foreign languages	чужі́ я́зыки	čuži jázyký
geography	географі́я	geografija
geology	геоло́гія	geologija
give a lecture	чита́ти ле́кцію	čytaty lékciju
history	істо́рія	istorija
ink	ті́нта	tínta
law school	пра́внича ошко́ла	pravnyča oškóla
lecture	ле́кція	lékcija
literature	лі́терату́ра	literatúra
mathematics	матема́тика	matemátyka
music	му́зика	múzyka
opinion	ду́мка	dúmka
page	ли́ст, сторо́на	lyst, storoná
paper (for writing)	па́пір	pápyr'
philosophy	фі́лософі́я	filozofija
physics	фі́зика	fízika
question	во́прос	vópros
reading	чи́тання	čytanja
report card	свиді́телство	svyditelstvo

seat
speech
spelling
student
subjects
textbook
translation

сіда́к
розго́вор, бе́сіда
слабікова́ня
уче́ник, уче́ниця
предме́ты
чита́лька
пере́клад

sidák
rozhovór, básida
slabikováňja
učényk, učenyčja
predmety
čytaľ'ka
peréklad

XVIII

Directions and geography

На́прям̄ы та́й геогра́фія

Na'prjam̄y taj geogra'fija

We live in the suburbs of New York.	Мы́ быва́е̄ме у передмі́стю Нью́ Йо́рку	My byvájeme u peredmístju Nju Jo'rkju.
There's a brook behind our house.	За на́шов хы́жов є ма́лы̄й по́ток.	Za našov chyžov je malýj pótok.
We have an oak and two weeping willow trees in our front lawn.	На на́шум пала́гу ма́е̄ме дуб та́й дві ве́рбы.	Na našum palagu májeme dub ta dvi verby.
I love to go to the seashore and lie on sand.	Я люблю́ ходи́ти на мо́ре та́й лежа́ти на піску́.	Ja ljublju chodyty na móre taj ležaty na pisku.
Look at the big waves in the ocean.	Позира́йте на вели́кі габы́ на мо́рю.	Pozyrajte na velýki habý na mo'ryju.
Which way to the nearest res- taurant?	Куди́ йти́ до майбли́шого рестов- ранта́?	Kudy' yty' do majblyšoho restov- ranta?
Go to the next street and turn left.	Йди́ть на дру́гу у́лицю та оберні́ться на лі́во.	Idit' na druhu ulycju ta obernit'- sja na livo.
Turn right at the traffic light and then go straight ahead.	Оберні́ться напра́во коло́ світла́ а да́ле йди́ть просто́.	Obernit'sja na právo kólo svítla a dale idit' prósto.
There's a big wharf on the river.	Коло́ рі́кы єсть вели́кый при́стань.	Koló riký jest' velýkyj prýstan'.
I never saw so many ships.	Я ні́гда не ви́дів (не ви́дїла) ту́лько ші́ф.	Ja nygda ne výdiv (ne výdila) túlko šif.
The sun sets in the west.	Со́нце за́ходить на за́паді.	Sónce zachódyt' na západı.
The cows are in the pasture and the sheep up in the hills.	Коро́вы па́суть на то́лоці а ву́вці па́суть на бе́резі.	Koróvy pásut' na tóloci a vůvci pásut' na berezi.
There are so many trees in the forest.	Дуже́ мно́го строму́в у ха́щі (лі́сі).	Dúže mnoho strómův u chášči (lísı).
Those are the highest mountains in the world.	Оты́ го́ры ма́йвисо́кі на сві́ті.	Oty' hóry májvysoki na svıti.
There are lions, tigers and elephants in Africa.	В А́фріці су́ть ле́вы, т́ігры та́й сло́ні.	V Áfriці sut' lévy. tıgry taj slónı.
The earth revolves around the sun.	Земля́ ся кру́тить до́вокolo со́нця.	Zemljá sja krútyt' dóvkolo soncja.
The Americans have sent rockets into outer space and have already land- ed men on the moon.	Америка́нці пусти́ли раке́ты до всемі́рних про́сторůв та́й уже́ положи́ли чоло́віка на мі́сяці.	Amerykánci pustýly rakéty do vsemırných próstorův taj užé položýly čolovıka na mísjacı.

How many states are there in the United States?

Кілько штатів у Америці?

Kíl'ko štátův u Améryci.

Canada is north of the United States.

Канада є на північ від Америки.

Kanáda je na pівніč від Амэрыкы.

Pittsburgh is an industrial city.

Піттсбург є промисловий вiрoш.

Píttsburg je promyslůvy v'irůš.

Paris is the capital of France.

Парижа є головний вiрoш Франції.

Parýža je holůvnyj v'irůš Francyi.

What is the population of Czechoslovakia today?

Кілько людей (народа) тепiр' у Чехословiкiї?

Kíl'ko ljudej (národů) tep'ir' u Čechoslůvákiji?

How many people live in Uzhhorod?

Кілько народа быває у Ужгороді?

Kíl'ko národů byvaje u Źhgorod'i?

What nationality are you?

Вы якої народности?

Vy jakoji narodnosty?

I was born in the United States, and my parents are of Polish extraction.

Я ся родив (родила) у Америці а мої родичі суть польського покоління.

Ja sja rodyv (rodyla) u Améryci a moji rodyči sut' pól'skoho pokolínja.

My father was born in Subcarpathian Rus' in the county of Bereg.

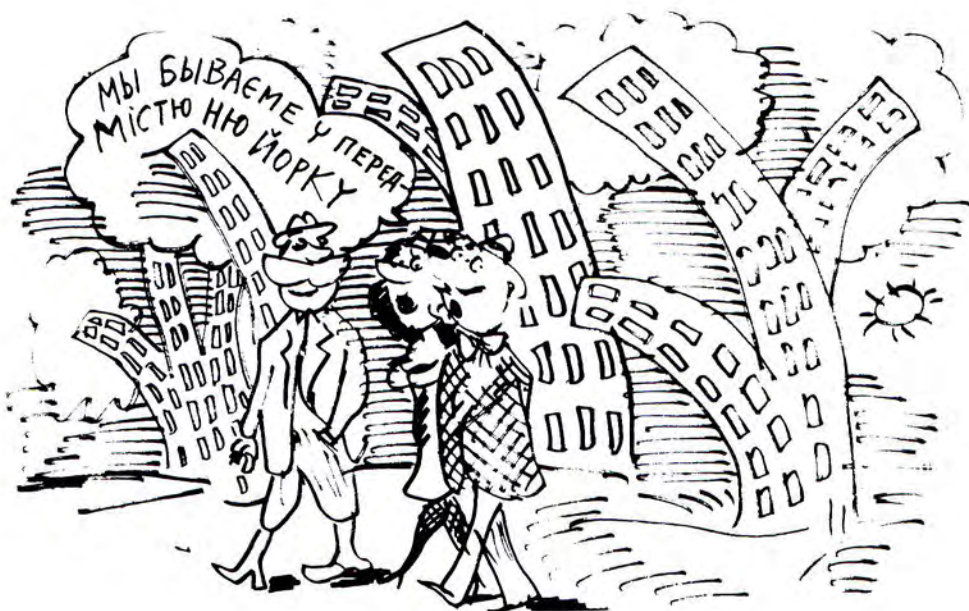
Мій няньо родився у Подкарпатській Русі у Березькій жупі.

Mij njan'o rodyvsja u Podkarpats'kuj Rúsi u Berež'kuj žup'i.

His uncle is visiting us; he's from Zemplin county in the Prešov Region which is now in eastern Slovakia.

Його уйко прейшов нас видіти, овун из земплинської жупы на Пряшовщині што тепiр' є на восточній Словiкiї.

Johó ujko prejšov nas v'ydity, ovún yz zemplyn'skoji župy na Prjášovščyni što tep'ir' je na vostočnyj Slovákiji.

XVIII

Supplemental vocabulary

above	над, по́над	nad, pónad
anywhere	хотьде́	chot'dé
below	пүд	püd
direction	на́прям	náprjam
down	до́лүв	dólüv
downward	додо́лүв	dodólüv
everywhere	уся́где	usjáhde
from here	у́дсидь, у́дси	údsid', údsy
from the bottom	из спо́ду	yz spódu
from the top	из го́ры	yz horý
from there	у́дкідь, у́дки	údkid', údky
high	высо́кий	v̄sók̄yj
low	ни́зкий	n̄yz'k̄yj
nowhere	нигде́	nygdé
side	бүк	bük
that side	тот бүк	tot bük
this side	сись бүк	sys' bük
somewhere	да́где	dáгде
to where	куды́, де	kudý, de
top	ви́рх	vyr'ch
on top	на ви́рху	na vyr'chu
up	го́рй	horí
upward	на го́ру	na hóru
■		
north	пу́внүч	püvnič
east	во́сток	vóstok
south	полу́дне	polúдне
west	за́пад	západ
■		
Africa	А́фрика	Áfryka
Asia	А́зия	Ázija
Australia	Австра́лія	Avstrálijja
Europe	Евро́па	Evrópa

North America	Півну́чна Аме́рика	Püvnučna Améryka
South America	Полу́дна Аме́рика	Polúdna Améryka
Austria	А́встрія	Ávstrija
Austrian	а́встрійський	ávstrijs'kŷj
Austria- Hungary	А́встро-Уго́рщина	Ávstro-Uhórsčyna
Austro-Hungarian	а́встро-уго́рський	ávstro-uhórs'kŷj
Belgium	Бе́лгія	Bélgija
Belgian	белгі́йський	belgíjs'kŷj
China	Кита́й	Kytáj
Chinese	кита́йський	kytájs'kŷj
Denmark	Да́нія	Dánija
Danish	да́нський	dán's'kŷj
England	А́нглія	Ánglija
English	англі́цький	anglic'kŷj
fatherland	ро́дний край	ródnŷj kraj
Finland	Фінла́ндія	Finlándija
Finnish	фі́нський	fíns'kŷj
France	Фран́ція	Fráncija
French	францу́зький	francúz'kŷj
Galicia	Га́лиція	Galýcija
Galician	гали́цький	galýc'kŷj
Germany	Німе́чна	Niméčyna
Germany	німе́цький	niméc'kŷj
Great Britain	Брита́нія	Brytánija
British	брита́нський	brytáns'kŷj
homeland	кра́їна, край	krajina, kraj
Hungary	Ма́дярщина	Madjárščyna
Hungarian	ма́дярський	madjár's'kŷj
India	І́ндія	Índija
Indian	і́ндійський	índijs'kŷj
Ireland	Ірла́ндія	Írlándija
Irish	і́рландський	írlánds'kŷj
Italy	Іта́лія	Itálija
Italian	та́ліянський	talijáns'kŷj
Japan	Я́понія	Jáponija
Japanese	япо́нський	japón's'kŷj
Mexico	Ме́ксико	Méksyko
Mexican	ме́ксика́нський	meksykáns'kŷj

The Netherlands (Holland)	Голандія	Holándija
Dutch	голандський	holánds'kyj
Norway	Норвѣгія	Norvégija
Norwegian	норвѣзький	norvéz'kyj
Poland	Польша	Pól'sča
Polish	польський	pól's'kyj
Portugal	Португала	Portugála
Portuguese	португалський	portugáls'kyj
Rumania	Румунія	Rumúnija
Rumanian	румунський	rumúns'kyj
Russia	Росія	Rósija
Russian	російський	rosíjs'kyj
Slovakia	Словакія	Slovákija
Slovak	словацький	slovác'kyj
Spain	Испанія	Yspánija
Spanish	испанський	yspáns'kyj
■		
Subcarpathian Rus'	Подкарпатська Русь	Podkarpáts'ka Rus'
Subcarpathian Rusyn	подкарпаторуський, руський	podkarpatorús'kŷj, rús'kŷj
<i>Former counties where Rusyns lived</i>	<i>Бывшы жупы де русины жыли</i>	<i>Bŷvšy župŷ de rusynŷ žŷly</i>
Bereg	Бѣрег	Béreg
Máramaroš	Марамарош	Máramaroš
Šariš	Шариш	Šaryš
Spiš	Спиш	Spiš
Ugoča	Угоча	Ugoča
Už	Уж	Už
Zemplin	Земплин	Zěmplyn
■		
Soviet Union	Советський Союз	Sovjéts'kyj Sojúz
Soviet	советський	sovjéts'kyj
Sweden	Швеція	Švécija
Swedish	шведський	švéds'kyj
Ukraine	Україна	Ukrajína
Ukrainian	український	ukrajíns'kyj
United States	З'єднані Штати	Zjědnani Štaty
American	американський	amerýc'kyj

ashes	попі́ль	pópiił'
bush	корч	korč
clay	гли́на	hlýna
cliff	скала́	skalá
coal	угля́	úhlja
daisy	тарі́льканя	taril'kánja
dam	гать	hat'
dandelion	руме́нок	ruménok
desert	пусты́ня	pustýnja
drought	сухо́та, посу́ха	suchóta, posúcha
earthquake	землетре́шення	zemletréščenja
fire hydrant	гі́дрант	hidrant
gold	зо́лото	zólotó
granite	граніт	grányt
hay	сіно	sino
hill	бе́рег, горб	béreh, horb
ice	лю́д	ljüd
iron	же́лізо	želízo
kerosene	на́фта	nafta
lake	о́зеро	ózero
lily	лелі́я	lel'ja
manure	гнү́й	hnüj
marble	ка́мінь, мрамор	kámin', mrámor
meadow	мла́ка	mláka
mill	млин	mlyn
mud	кал	kal
muddy area, swamp	моча́рь, мочи́ло	močár', močýlo
ocean	мо́ре, океа́н	móre, okeán
petal	листо́к	lystók
petroleum	сыра́ на́фта, на́фтяна ро́па	sýrá náfta, náftjana rópa
plain	ру́внина́	rúvnyná
planet	пла́нет	plánet
plant	ростли́на	rostlýna
puddle	болото́	bolotó
rock	ка́мінь	kámin'
rose	ру́жа	rúža
silver	срі́бро	sribro

soot	са́жа	saža
spring	кeрніця	kernycja
steel	о́ціл	ócil
stone	ка́мінь	kamin'
(street) signs	за́пискы, зна́кы	zapysky, znaky
sunflower	посо́нячник	posonjачnyk
(telephone) pole	стовп	stovp
tin	бля́ха	bljacha
tree	стро́м, де́рево	strom, derevo
tulip	тулипа́нка	tulypanka
valley	доли́на	dolyna
village	се́ло	selo
violet	фія́лка	fijalka
waterfall	водопа́д	vodopad
waves	габы́	haby
weed	бура́н	burjan
well	коло́дяз	kolodjaz

animals	звіри́на	zviryna
ant	мура́нка	murjanka
bat	ли́лик	lylyk
bear	медві́дь	medvid'
bee	пчо́ла	pčola
bird	по́тя	potja
bug	брында́к	bryndak
bull	бі́ка	bika
butterfly	моты́ль	motyl'
camel	ве́рблуд	verblud
cat (female)	ма́чка	mačka
cat (male)	мацу́р	macur
cattle	худо́ба	chudoba
chicken	кури́ця	kurycja
cow	коро́ва	korova
crow	воро́на	vorona
crab	ра́к	rak
dog	пе́с	pes
donkey	сома́р	somar
dove	го́луб	holub

duck	качка	káčka
eagle	сокол	sokol
fly	муха	múcha
fox	лисиця, лиска	lysýcja, lýška
frog	жаба	žaba
goat	коза	kozá
goose	гуска	húska
gorilla	горыла	gorýla
hawk	ястряб	jástrjab
hen	квочка	kvóčka
horse	кўнь	kün'
monkey	мавпа	mávpa
mosquito	комарь	komár'
mouse	мыш	myš
owl	сова	sová
ox	вўл	vül
paw	долонь	dolón'
pig	свиня	svynjá
porcupine	іжак	ižák
rabbit	заяць	zájac'
rat	пацкун	pacúkún
raven	гавран	havrán
rooster	когут	kohút
sheep	вўця	vüvcjá
snake	гад, змей	had, zmej
spider	павук	pavúk
spiderweb	павутина	pavutýna
squirrel	лавырка	lavýrka
stork	бузьок	buz'ók
swan	лебедь	lébed'
tail	хвўст	chvüst
turtle	черепаха	čerepácha
vulture	гавран	havrán
wolf	вовк	vovk
worm, earthworm	червак	červák
tapeworm	глыста	hlýsta

XIX

Work and professions

Робота таї поволања

Robota taj povinjanja

Where does your father work?	Де ваш отиць робить?	De vaš otyc' robyt'?
What do you do for a living?	Яка ваша робота (поволања)?	Jaká vaša robóta (póvolanja)?
Do you like your job?	Чи вы любите вашу роботу?	Cy vy ljubyte vašu robótu?
How much do you get paid per hour?	Яка ваша платня (Кўлько вам платять) на годину?	Jaká vaša plátnja (Kúl'ko vam plátjat') na hódynu?
He gets four weeks paid vacation every year.	Каждий рік овун дустає чотыри тыждні плаченоїі вакаційі.	Káždyj рік ovún dústajé čotyry týždni pláčenoji vakaciji.
The taxes are higher this year than last.	Сись рік податкы вышші ги рік тепирь.	Sys' рік podatky výšši hy рік tepyř.
I work 8 hours a week on the night shift and 32 hours on the day shift.	Я роблю вўсям годин на тыжднь на нўч а тридцить дві години на динь.	Ja roblju vўsjam hódyn na nўč a trydcyt' dvi hódyny na dyn'.
The factory is closed on the weekends.	Фабріка заперта у соботу таї у неділю.	Fabrika zapérta u sobótu taj u nedilju.
We get an hour for lunch.	Мы дўстаемé годину на полудинок.	Mы dústajemé hódynu na polúdynok.
I have a job after school.	Я маву роботу по ошколі.	Ja mavu robótu po škóli.
Doctors and lawyers have a higher salary than professors.	Дохторы таї адвокаты мавають бўлшу платню ги професоры.	Dochtory taj advokaty mavut' búlšu plátnju hy professory.
Do you belong to the union?	Чи вы надлєжите до союзу робўтниківўв?	Cy vy nadlėzjte do sojúzu robўtnykўv?
How much health insurance do you pay?	Кўлько платите за здравотну секурацію?	Kúl'ko plátyste za zdравotnu sekuraciju?
The workers in our shop are going on strike next week.	На другый тыжднь робўтники у нашўй фабриці будуть страйковати.	Na druhyj týždyn' robўtnyky u našuj fabrići budut' strajkovaty.
My uncle retired last month.	Тамтот місяць мўй вўйко пўшов на пензію.	Tamtot mįsjac' mўj vўjko pўšov na penziju.
There's a lot of unemployment in our town.	У нашўм селі є много народа без работы.	U našum seli je mnoho národa bez robóty.
He was fired yesterday.	Учора його угнали из работы.	Učora johó uhnaly yz robóty.
He got laid off.	Його пропустили из работы.	Johó propustyly yz robóty.

My grandfather in Czechoslovakia is a farmer.

He lives in a little village where he has his own stable, animals, and well.

Does he work on the local cooperative farm?

They now use tractors to cut the hay.

When grandpa came to the United States he got a job in the coal mines in eastern Pennsylvania.

Later he got a job in the steel mills in Pittsburgh.

Мій дідко є газда́ у Чехослова́кїї.

Овѹн жыє у малѹм селї, де має свѹї хлѹв, марґу таї колодязь.

Чи овѹн робить на кооперативнѹм газдѹвствї (колхозї)?

Тепїрь хѹснѹвуть тракторы косити сїно.

Коли дїдо преїшов до Америкы, овѹн робив у восточнѹї Пенсїлванїї.

Пѹзнїйше овѹн дѹстѹв роботу у желизнѹї фабрїцї у Пітсбурґу.

Můj dı́do je gazdá u Českoslováku.

Ovůn žyje u malům seli, de máje svůj chlův, marhu taj kolodjaz'.

Sy ovůn robyt' na kooperatývnum gazdůvsti (kólchozi)?

Tepr' chůsnůvut' tráktory kosyt' sino.

Koly dı́do prejšov do Ameryky, ovůn robyv u vostočnůj Pensylvaniji.

Půznїjše ovůn důstāv robotu u želїznůj fabrїci u Pittsburgu.

artist	а́ртист	ártyst
baker	пека́рь	pekár'
barber	борби́ль	borbíl'
boss	голо́вник, наста́вник	holovnýk, nastávnyk
bricklayer	мурни́к	murnýk
butcher	мяса́рник, мяса́рош	mňjasárnyk, mňjasároš
cook	ку́харь	küchár'
cook (female domestic)	сока́чка, ку́харька	sokáčka, küchár'ka
cooperative farmer	колхо́зник, колхо́зничка	kolchóznyk, kolchóznyčka
cowherder, cowboy	пасты́рь, пасту́х	pastýr', pastúch
doctor (chief resident)	прима́рь	primár'
druggist	ліка́рь, пайтека́рь	líkar', pájtekár'
fireman	пожа́рник	požárnyk
florist	квіти́нарь	kvitynár'
hairdresser	ондолува́чка	ondoluváčka
jeweler	золотни́к, срібе́рник	zolótnyk, sribérnyk
mailman	пошта́рь, пошта́рька	poštár', poštár'ka
musician	музикант	muzykánt
nurse	сестри́чка, нагляда́лка хво́рых	sestrýčka, nahľadálka chvórych
optometrist	о́чный до́ктор	óčnyj dóctor
painter	маля́рь	maljár'
photographer	фотогра́ф	fotograf
playwright	драмату́рг	dramatúrg
poet	поэ́т	poét
prostitute	ку́рва, проститу́тка	kúrva, prostytútka
salesgirl	продава́чка	prodaváčka
servant	слуга́, служни́ця	sluhá, služnýcja
shepherd	вўвча́рь	vüvčár'
shoemaker	шу́стер	šüster
surgeon	хиру́рг	chyrg
tailor	краве́ць, сабу́в	kravéc', sabúv
truck driver	шо́фер	šófer
writer	письме́льник	pys'mélnyk

XX

Travel Подоро́же Podorožje

He's so lazy, he never walks.	Овун такий лінивий што нігда не ходить.	Ovun takyj linivyyj što nigda chodyt'.
I just got my driver's license.	Я ипен дўстав шоферську легітимацію.	Ja ypen dustav šofers'ku legitimaciju.
He had another accident.	Овун назад мав нещастный случай.	Ovun nazad mav neščastnyj slučaj.
You have a flat tire.	Вы маєте дефект.	Vy majete defekt.
Please fill the tank and check the oil.	Будьте добрі наповніть бензином тай попозерайте на олуй.	Bud'te dobri napovnit' benzynom taj popozerajte na oluj.
I have to pick up my friend at the railroad station.	Я мушу ити на стацію привести мого цимбору.	Ja mušu yty na staciju pravit' moho cymboru.
There's always a lot of traffic on Friday afternoons.	У пятницю пополудню усє є великий рух (много автўв).	U pjatnycu popoldnju usė velikyj ruch (mnogo avtuv).
Be careful of the dangerous turns in the road.	Сокотіться (Миркуйте) на острі кривулі на пути.	Sokotit'sja (Myrkujte) na ostrij kryvuli na puty.
We have to get off at the next exit.	Мы мусиме уйти на другый уход.	Mы musyme uity na drugoj vyhod.
I have to take the car to the garage this afternoon.	Я мушу повести авто до гаражу пополудню.	Ja mušu povesty avto do garažu popoldnju.
Will it pass inspection?	Чи авто перейде крузі ревізію (контролю)?	Cy avto perejde kruzi reviziju (kontrolju)?
Tighten the brakes and adjust the lights.	Затисніть гамы тай поправте світла.	Zatysnit' hamy taj popravte svetla.
Do you walk or take the bus to school?	Чи вы идете піші, чи автобусом до школы?	Cy vy ydete piši, cy avtobusom do školy?
On the next corner there is a bus stop and subway entrance.	На майблізшум рози є автобусовый перестанок и худ до пўдземелькы.	Na majblyžšum rozi je avtobusovyyj perestánok y chud do p'udzemel'ky.
Our town doesn't have trolley cars any more.	Наш вáрош уже не має бұлше желзници.	Naš vároš uže ne máje búšje železnicy.
Trains and trucks carry goods.	Поїзды тай накладні авта возять товар.	Poizdy taj nakladni avta vozjat' tovar.
They're building another airport.	Они будувуть другое летовище.	Ony buduvut' drugoje letovyšče.
It takes only eight hours by plane to go to Europe.	Из репулагейном (еропланом) возме лем вўсям годин до краю (Европы).	Yz repulagejnom (eroplanom) vozme lem vusjam hodyn do kraja (Evropy).

I prefer ships.	Я ліпше люблю ити на шіфі.	Ja lípše ljúblju utý na šífi.
We're getting ready for the trip.	Мы ся ладимé на доро́гу.	Mý sja ladymé na doróhu.
Can you give me a seat near the window?	Ци мо́жете мені да́ти місце ко́ло ви́зора?	Cy móžete mení dáty místo kólo výzora?
Have your passports and tickets ready.	Пригото́вте ва́ші па́сы та́й тикéты.	Pryhotóvte váši pásy taj tikéty.
We still have to wait for the luggage.	Мы му́сíme иши́ чека́ти за ку́фрами.	Mý músyme yśý čekáty za kúframý.
How many kilometers (miles) to the border?	Ку́лько кіломе́трів (мі́ль) до гра́нці?	Kúl'ko kilométrův (mil') do hránci?
We must go through passport control and customs.	Му́сíme ити́ кру́зі па́сову та́й цо́льну контро́лю.	Músyme utý krúzi pásovu taj cól'nu kontrolju.
Do you have your visa for the Soviet Union?	Ци ви ма́єте візу до Со́вєтського Сою́зу?	Cy vy májete vízu do Sovjé'tskoho Sojúzu?

arrivals	при́зды	pryízdy
battery	батері́я	batérija
body (automotive)	каросері́я	karosérija
bumper	ударник	udárnyk
departures	уді́зды	údizdy
fender	платник, болотник	plátnyk, bolótnyk
gas station	бензінова по́мпа	benzínova pómpa
helicopter	верту́льник, геліко́птер	vertúlnyk, helikópter
highway	головна́ путь, авто-стра́да	holóvna put', avto-stráda
hitchhike	махати, стоповати	machaty, stopovaty
horn	тру́ба на авті	trúba na ávti
lane	пруд, лі́нія	prud, línija
license plate	регістра́ція	registrácija
locomotive	локомоти́ва	lokomotyva
map	ма́па	mápa
marketplace	ва́шар	vašar
motor	мо́тор	mótor
one way street	путь у еде́н б'ук	put' u jedén buk
path	піша́к	pišák
railroad gates	ра́мпы	rámpy
road	путь, доро́га	put', doróha
sidewalk	пу́тик, хо́дник	pútyk, chódnik
spark plug	ликтри́чна сві́чка	lyktrýčna svička
speedometer	тахоме́тер	tachométer
square (in town)	п'яц	pjac
steering wheel	ко́лесо на руно́ваня	kóleso na runóvanja
street	у́лиця	úlycja
track	ко́ляй	kóljaj
tunnel	туне́л	tunél
wheel	ко́лесо	kolésó
windshield	передний ви́з'юр	perédnyj výžur

XXI

Health

Здорóвля

Zdoróvlja

I'm sick; I have a headache, sore throat, and stomach ache.

Are you feeling any better?

He's so nervous all the time.

It's dangerous to walk barefoot.

Put this bandaid on your cut.

My leg hurts.

A mosquito bit me.

I feel like I must throw up.

I have something in my eye.

He broke his arm.

I have a doctor's appointment at 3 o'clock.

Take this prescription to the drugstore.

Take these pills three times a day, a teaspoon of this syrup once a day, and an aspirin before you go to bed.

My mother had an operation last week.

She was in the hospital for three weeks and has recovered completely.

Grandmother has rheumatism, but thank God she doesn't have cancer.

Oh, how I hate to go to the dentist.

She just had two teeth filled and another pulled.

Я хворый (хвóра); менé болить голова, гыртанкы, тай чéрево.

Ци чýете ся лiпше?

Овúн усé нервóзный.

Недобри́ (Небезпéчно) ходити бóсому.

Прилипiть сись плайстер на вáшу рану.

Менé болить нога́.

Комарь ня укусив.

Менi ся чýе ож мушу блювати.

Я щось мáву у óци.

Овúн изломив рúку.

Я мáву быти у дóктора у три годiны.

Понесiть сисю́ рецeпту до пайти́кы.

Сисi пирóлы берiть три раз на дiнь, малиньку ложку сiропу раз на дiнь, тай аспирин пéред спáньом.

Минувшого тiжня мóя мáма была оперóвана.

Она́ была у шпiтáлю за три тiжднi тай домак уздоровiла.

Баба маé реуму, но слава Богу не маé раковину.

Йой, што я не лóблю ити до зубно́го дóктора.

Юй iпен заплóмбовали два зúбы тай еден вутягнули.

Ja chvorýj (chvóra); mené bolýt holová, hýrtanky, taj čerevo.

Cy čujete sja lípše?

Ovún usé nervóznýj.

Nedobrí (Nebezpečno) chodyty bósomu.

Prylipít' sys' plájster na vášu ránu.

Mené bolýt' nohá.

Komar' nja ukusyv.

Meni sja čuje ož mušu bljuváty.

Ja ščos' mávu u óci.

Ovún yzlomyv rúku.

Ja mávu býty u dóchtora u try hódny.

Ponesít' sysjú recéptu do pajtýky.

Sysí pyróly berít' try raz na dyn' malýn'ku ložku sírupu raz na dyn', taj áspyrin péred spá-n'om.

Mynúvshoho týznja mója máma býla operóvana.

Oná býla u špítalju za try týždni taj domák uzdorovíla.

Bába máje réumu, no sláva Bohu ne máje rakovýnu.

Joj, što ja ne ljúblyu yty do zubnoho dóchtora.

Júy ýpen zaplómbovaly dva zúbby taj jeden vutjahnúly.

XXI

Supplemental vocabulary

ankle	кецелѣнка, кўстка	kecelénka, kústka
anus	задни́ця, гузи́ця	zadnycja, huzycja
back	зад	zad
bandage	завива́чка, банда́ж	zavyvacka, bandazh
beard	борода́	boroda
bladder	мы́хирь	mýchyr'
blind	сліпый, сліпа́	slipyj, slipa
blood	кров	krov
body	тіло	tilo
bone	кўсть	kúst'
brain	мо́зок	mózok
breast	цы́цька	cycka
calf of leg	лы́тка	lytka
cavity	діра́	dira

cheek	лице́	lycé
chest	груди́	hrúdy
cough	каши́ль	kašyl'
cough (verb)	кашлати́	kašlaty
cramp	корч	korč
deaf	глухы́й	hluchýj
death	смерть	smert'
diabetes	цукри́ця	cukrycja
diarrhea	сра́чка	sračka
disposition, character	нату́ра	natúra
ear	у́хо	úcho
elbow	локю́ть	lóküt'
eyebrow	бры́ва	bryvá
eyeglasses	окуля́рі	okuljári
eyelash	клі́пка	klípka
face	тварь, лице́	tvar', lýce
fever	горя́чка	horjáčka
filling	плóмба	plómba
finger	перст, па́лец	perst, pálec'
finger nail	нүхт	nücht
fist	пясть	pjast'
flesh	ті́ло	tílo
flu, grip	хрі́пка	chripka
foot	нога́	nohá
forehead	чоло́	čoló
freckles	пистри́гы	pystrigy
gums	ясны́	jasny
hand	рука́	ruká
heart	се́рце	sérce
heart attack	уда́р се́рця	udár сэrcja
heel	пята́	pjata
hernia	кы́ла, пропу́клина	kýla, propúklyna
high blood pressure	высо́кой тисне́ня кро́ви	výsokej týsnenja króvy
hunchbacked	горба́тый	horbátýj
kidney	покру́тка	pokrutka
knee	колі́но	kolíno
lame	хро́мый	chrómýj

leg	нога́	nohá
life	живу́т, житя́	žyvút, žytjá
lips	гу́бы	húbŷ
liver	печу́нка	pečúnka
low blood pressure	кров низька́	krov nyz'ká
lower spine	хрыбе́т	chrybét
lung	плю́ца	pljúca
mental hospital	шпита́ль дїля дурных	špýtal' dílja durných
mouth	рот	rot
muscle	мяз	mjaz
mustache	у́ста	ústa
mute, dumb	глу́ный, німый	hlúpŷj, nimŷj
naked	го́лый	hólyj
neck	ше́я	šeja
nose	нүс	nüs
numb	затерпну́тый	zaterpnútŷj
penis	пу́цька	púc'ka
physical examination	ліка́рські перегля́дини	líkars'ki perehľádynŷ
pimple	пры́щик	prŷščyk
ribs	ре́бра	rébra
root	ко́рїнь	kórin'
shoulder	плече́	pleče
sideburns	бо́ркы	bórkŷ
skin	ко́жа	kóža
sneeze	кы́хати	kŷchatŷ
sole	та́лпа, подо́шва	tálpa, podošva
sore	боля́к	bolják
spinal cord	хрыбе́тна ку́стка	chrybétna kústka
stomach	че́рево, желу́док	čérevo, žalúdok
tear	слы́за	slŷza
thigh	стегно́	stehnó
toe	па́лець на но́зі	pálec' na nózi
urine	сечь	seč'
vagina	по́тка	pótka
vein	жы́ла	žŷla
voice	го́лос	hólos
wound	ра́на	rána
x-ray	рентген	réntgen

XXII

Civil affairs

Урядні справи

Úrjadni správy

Where's the nearest police station?	Де майбли́жше шанда́рська ста- ни́ця?	De majblýžše šandárs'ka staný- cja?
He got a ticket for speeding.	Овун́ дуста́в штра́ф за ото́, што ду́же ско́ро гнав а́вто.	Ovún dústáv štrof za otó, što dú- že skóro hnav ávto.
They were arrested for possession of drugs.	Они́ йи́х запе́рли, бо ма́ли дро́ги (нарко́тики).	Oný jich zapéryly, bo mály drogi (narkótyky).
I'd like to report an accident.	Я хо́чу вам заго́лосити неща́стний случа́й.	Ja chóču vam zaholosýty neščást- nyj slúčaj.
Please fill out this form.	Бу́дьте до́бри, выповні́ть сисю́ фо́р- му.	Búd'te dóbri, výpovnit' sysjú fór- mu.
Is that the town hall over there?	Цы то ва́рошська хы́жа (го- ро́дський до́м)?	Cy to várošs'ka chyža (horóds'- kyj dom)?
No, it's the county court house.	Нить, ото́ о́кру́жный суд.	Nyt', otó okružnýj sud.
When will you become an American citizen?	Коли́ вы ста́нетесь амери́канс- ким горожа́нином (горожа́ни- нов)?	Kolý vy stánetesja amerykánským horožánynom (horožánynov)?
Here comes the judge.	Туй іде́ суді́я.	Tuj ydé súdija.
How much property do you own?	Ку́лько ма́єтку вы ма́єте?	Kúl'ko májetky vý májete?
Where is the tax office?	Де є́ податко́вый у́ряд?	De je pódatkovyj úrjad?
We have a democratic system of government in the United States.	Мы ма́єме демокра́тичну систе́му у́ряду у Аме́риці.	Mý májeme demokratyčnu sýs- temu urjadú u Améryci.
Our republic is governed by the Pre- sident, Congress, and Supreme Court.	У на́шуй краї́ні (репу́бліці) упр- авля́ють пре́зидент, ко́нгрес и найвы́сший суд.	U našuj krajini (repúblyci) upra- vljavut' prézydent, kóngres y najvýssšyj sud.
Each state sends representatives and senators to Congress.	Ка́ждый штат за́ганя́ть сво́йих по- сла́нцьу́в та́й сенато́ру́в до ко́н- гресу́.	Káždýj štat zahánjat' svójjich po- slánc'úv taj senatórúv do kón- gresu.
Every four years there is an election for president and vice president.	Раз у чо́тыри ро́ки убераву́ть но- вого́ пре́зидента та́й ві́це-прези- дента́.	Raz u čotyry róky uberávut' novó- ho prezydenta taj vícipyzyden- ta.
Who are the candidates this year for the two major parties?	Тко кандиду́є сього́ ро́ку из двох го́ловных па́ртії?	Tko kandydúje s'ohó róku yz dvoch holóvnyh pártiji?
Great Britain still has a king and queen.	Вели́ка Брита́нія иши́ усе́ ма́є ца́ря та́й ца́рицю́.	Velyka Brytánija yšy use máje carja taj carycju.

The Communist Party is the only political party in the Soviet Union.

Комунистична партія єдина політична партія у Союзі.

Komunystična partija jest' jedyna politična partija u Sovjets'kum Sojuzi.

Not every citizen is a member of the Communist Party.

Не каждый горожанин есть член Комунистичной партии.

Ne kazdyj horozanyn jest' člen Komunystičnoji partiji.

My brother just got back from Vietnam.

Мій брат інен вернувся из Вієтнаму.

Muj brat ýpen vernúvsja yz V'ijetnamu.

Was he in the army, air force, or navy?

Ци овун був у катунях (войську)?

Sy ovun був u katúnach (vojs'ku)?

The Fourth of July is the anniversary of America's independence.

Америка сяткує сято самостуйности четвѣртого юлія.

Ameryka sjatkuje sjato samostujnosti četvertogo julija.

baron	ба́рон	báron
battle	би́тва	býtva
bum	жебра́к	žebrák
captain	капи́тан	kapitán
criminal	злочи́нец	zlóčynec'
crown	ко́руна	korúna
drunkard	пьяни́ць	pjanyc'
enemy	враг, непри́ятель	vrah, nepryjátel'
freedom	слобо́да	slobodá
general	генера́л	general
guilty	ви́нный	výnnýj
gun, pistol	пи́стол	píštol
hooligan, trouble maker	розбу́йник	rozbújnyk
House of Representatives	Дю́м посла́нцьо́в	Düm poslanc'jüv
innocent	неви́нный	nevýnnýj
jail, prison	те́мниця, в'язниця	temnýcja, vjáznycja
jury	жу́ри	žuri
landlord	бога́ч, бога́тый пан	boháč, bohátyj pan
law	за́кон	zákon
mayor	ста́роста	stárosta
murderer	уби́йця, уби́йник	ubijcja, ubijnyk
owner	ма́йітель, вля́сник	májitel', vlásnik
peace	ми́р	myr
policeman	шанда́рь	šandar'
prince	принц	prync
princess	принце́за	pryncéza
punishment, sentence	штроф, ка́ра, за́суд	štrof, kára, zásud
rifle	пу́шка	púška
seal, stamp	печа́тка	pečátka
Senate	се́нат	senat
slave	нево́льник	nevól'nyk
soldier	катуна́, воя́к	katuná, voják
thief	злоди́й	zlódij
war	во́йна	vójna
witness	сви́док	svidók

XXIII

Common first names

Звычайні хрэсны імня

Zvȳčajni chrésni ímnja

Girls' names

Anna

Eve

Helen

Maria

Natasha

Sophie

Susanne

Tanya

Theresa

Дзівочой імня

А́нна, А́нця, Ё́нка

Е́ва

Ге́лена, Ге́ленка, О́лена, О́ленка

Ма́рыя, Ма́ря, Ма́ры́йка

Анаста́сія, На́стя

Га́фія, Га́фа, Га́фі́йка, Со́фія

Суза́нна, Суза́нка, Су́зка

Та́ня

Терэ́за, Те́ра, Терэ́зка

Düvócoj ímnja

Á́nna, Á́ncja, É́nka

Éva

Heléna, Helénka, Oléna, Olénka

Maříja, Maříja, Maříjka

Anastásija, Hástja

Haříja, Háfa, Haříjka, Soříja

Suzánnna, Suzánka, Súzka

Tánja

Teréza, Téra, Terézka

Boys' names

Alexander

Andrew

Basil

George

Gregory

John

Michael

Nicholas

Paul

Peter

Stephen

Theodore

Мужэські імня

Алекса́ндр, А́лек, Олё́кса

Андрі́й, Андрі́йко

Васі́ль, Васи́лько

Ю́рыі, Ю́рко

Грыго́рыі, Грыць

Іва́н, Іва́нко, Я́нко

Міга́ль, Мига́лько

Микола́й

Па́вел, Па́лько

Петро́, Пётрык

Ште́фан

Фе́дур

Mužes'ki ímnja

Aleksánder, Alek, Oléksa

Andrij, Andrijkó

Vasyl', Vasyl'ko

Jurij, Jurko

Hryhórij, Hryc'

Iván, Ivánko, Jáńko

Mýhal', Myháł'ko

Mykoláj

Pável, Pal'kó

Petró, Pétryk

Štéfan

Fédur

XXIV

Language for children*

Дітінська бесіда

Ditýns'ka besída

My darling little girl.

You're a little angel.

You dearest little thing.

I'm going to spank you.

Do you want something to eat?

Do you have to go to the potty?

Go to sleep.

Моя доро́га ры́бка.

Ты ма́ленький я́гнүль.

Ты ми́лый, ми́лый. Ты ми́ла, ми́ла.

Ты бу́деш би́тый (би́та).

Хо́чеш инка́ти?

Му́сиш ка́кати?

Иди́ спінка́ти!

Mója doróha rýbka.

Tý malýn'kýj jáhnül'.

Tý mýlýj, mýlýj. Ты мýла, мýла.

Tý búdeš býtyj (byta).

Chóceš ynkáty?

Músyš kákaty?

Ydý spinkáty!

*In Rusyn, as in other languages, a special vocabulary and phrases are used for communicating with children. Here are a few of the more common ones.

XXV

Colorful expressions

Народна бесіда

Naródna besída

He winked at me.

It's not worth it.

Don't bug me!

Get in line!

It's a waste of time talking to you.

He works like a horse.

He's such a poor, unfortunate fellow.

She's a witch.

She always looks so messy.

How conceited you are!

What a little troublemaker you are!

Oh, what a brat you are!

He's always getting into trouble.

He's deaf as a doorknob.

Boy, you are as stupid as an ass!

There's not a living soul around.

Long live freedom!

Ов'ун кліпну́в на мене.

Ото не ва́рта.

Негри́зь ня!

Иди́ у шор!

Да́р'мо из тобо́в гово́рити.

Ов'ун ро́бить ги ку́нь.

Ов'ун ка́ліка, не ма́є до́лі.

Она́ босорка́ня.

Она́ усé упози́рує розтра́сена (не-прибра́на).

Йой, яка́ ты пара́нна!

Што ты ма́ла баламу́та!

Йой, який ты неспосу́бний!

Ов'ун усé упа́де у біду́.

Ов'ун глу́хий ги пінь.

Йой, ты така́й глупы́й ги сомар́!

Не є ни́где живо́ї душі́.

Най жы́е сло́бода!

Ovún klipnúv na méne.

Oto ne vártá.

Nehrýz' nja!

Ydý u šor!

Dár'mo yz tobov hovoryty.

Ovún robyť hy kun'.

Ovún kalíka, ne máje doľi.

Oná bosorkanja.

Oná usé upozýruje roztrásena (nepřýbrana).

Joj, jaká ty paránna!

Što ty malá balamúta!

Joj, jakýj ty nesposúbnýj!

Ovún usé upáde u bidú.

Ovún hluchýj hy pin'.

Joj, ty takýj hlúpyj hy somár!

Ne je nygdé žyvoji duší.

Naj žýje slóboda!

XXVI

Incorrect usages

Несправні слова

Nesprávni slova

Like other immigrant groups in the United States, Rusyn speakers have borrowed several words from English. Below are some of the more common ones with their correct equivalents in Rusyn.

Incorrect form	English	Correct Rusyn
бадерова́ти • baderováty	to bother	вырушова́ти • výrušováty
бойси́к • bójśyk	boy	леги́нь, хло́пиць • legín', chlópyc'
дрейвова́ти • drejvováty	to drive	шоферова́ти • šoferováty
гросе́рня • grosérnja	grocery	склеп • sklep
я́рда • járda	yard	двүр • dvür
ка́ра • kára	car	а́вто • ávto
карпе́т • káret	carpet, rug	покро́виць • pokróvyc'
кла́зет • klázet	closet	ши́фон, скриня́ • šifon, skrynja
куке́сы • kukésy	cookies	кола́чі, кола́чики • koláči, koláčuky
кузи́н • kuzýn	cousin	брати́ниць, сестрини́ця • bratýnyc', sestrynycja
ма́йна • májna	mine	копа́льня • kopál'nja
пикче́р • pikčer	picture	о́браз • óbraz
рунова́ти • runováty	to drive	шоферова́ти • šoferováty
што́р • štor	store	склеп • sklep
вачу́йте • vachújte	watch out	мирку́йте • myrkújte

Grammatical notes

Граматичні позначки

Gramatúčni poznańky

Carpatho-Rusyn is an inflected language, that is, the form of a given word may change depending on its function in a sentence. This change, known as case, usually occurs in the endings of words. There are six basic cases in Carpatho-Rusyn: nominative, genitive, dative, accusative, instrumental, and locative. In some noun types, a vocative case occurs also. The following charts indicate the declensional endings for nouns, adjectives, and pronouns.

NOUNS

	Masculine Animate				Masculine Inanimate			
	<i>Singular</i>		<i>Plural</i>		<i>Singular</i>		<i>Plural</i>	
<i>nom.</i>	брат	brat	бра́ты	brátŷ	о́браз	óbraz	о́брази	óbrazyŷ
<i>gen.</i>	бра́та	bráta	бра́тѳв	brátŷv	о́брази	óbrazya	о́бразѳв	óbrazyv
<i>dat.</i>	бра́товѳ,	brátovy,	бра́тям,	brátjam,	о́бразовѳи	óbrazovy	о́бразам	óbrazam
	бра́ту	brátu	бра́тѳм	brátŷm				
<i>acc.</i>	бра́та	bráta	бра́тѳв	brátŷv	о́браз	óbraz	о́брази	óbrazyŷ
<i>instr.</i>	бра́том	brátom	бра́тами	brátamy	о́бразом	óbrazom	о́бразами	óbrazamy
<i>loc.</i>	бра́ту	brátu	бра́тях	brátjach	о́брази	óbrazyi	о́бразях	óbrazyach
<i>voc.</i>	бра́те	brate	бра́ты	brátŷ				
	Feminine Animate and Inanimate				Neuter Animate and Inanimate			
	<i>Singular</i>		<i>Plural</i>		<i>Singular</i>		<i>Plural</i>	
<i>nom.</i>	жо́на	žoná	жо́ны	žonŷ	мі́сто	místo	мі́ста	místa
<i>gen.</i>	жо́ны	žonŷ	жо́н	žŷn	мі́ста	místa	мі́ст, мі́стѳв	míst, místŷv
<i>dat.</i>	жо́ні	žoní	жо́нам	žonám	мі́сту	místu	мі́стам	místam
<i>acc.</i>	жо́ну	žonu	жо́ны	žonŷ	мі́сто	místo	мі́ста	místa
<i>instr.</i>	жо́ноѳв	žonŷv	жо́нами	žonámy	мі́стом	místom	мі́стами	místamy
<i>loc.</i>	жо́ні	žoní	жо́нах	žonách	мі́сті	místi	мі́стах	místach
<i>voc.</i>	жо́но	žono	жо́ны	žonŷ				

PRONOUNS

Personal Pronouns

Singular

	1st person			2nd person		
<i>nom.</i>	я	ja	I	ты	tŷ	you
<i>gen.</i>	мѐне (ня)	měne (nja)	of me	тѐбе (тя)	těbe (tja)	of you
<i>dat.</i>	менѝ (ми)	menĭ (my)	to me	тобѝ (ти)	tobĭ (ty)	to you
<i>acc.</i>	мѐне	měne	me	тѐбе	těbe	you
<i>instr.</i>	мноѵ	mnoѵ	with me	тобоѵѵ	tobovŷ	with you
<i>loc.</i>	менѝ	menĭ	on, in me	тобѝ	tobĭ	on, in you

3rd person

<i>nom.</i>	оѵн	ovŷn	he	она́	oná	she	оно́	onó	it
<i>gen.</i>	йо́го	jóho (ho)	of him	еѝ́	jeĭĭ	of her	йо́го (го)	jóho (ho)	of it
<i>dat.</i>	йо́му (му)	jomú (mu)	to him	юѝ́	jŷj	to her	йо́му (му)	jomú (mu)	to it
<i>acc.</i>	йо́го (го)	johó (ho)	him	еѝ́	jeĭĭ	her	йо́го (го)	johó (ho)	it
<i>instr.</i>	з ним	z nym	with him	з ньѵѵ	z n'ov	with her	з ним	z nym	with it
<i>loc.</i>	нью́м	njŷm	on, in him	ньюѝ́	njŷj	on, in her	нью́м	njŷm	on, in it

Plural

<i>nom.</i>	мы	mŷ	wě	вы	vŷ	you	они́	oný	they
<i>gen.</i>	нас	nas	of us	вас	vas	of you	ѝих	jich	of them
<i>dat.</i>	нам	nam	to us	вам	vam	to you	ѝим	jim	to them
<i>acc.</i>	нас	nas	us	вас	vas	you	ѝих	jich	them
<i>instr.</i>	з на́ми	z námy	with us	з ва́ми	z vámy	with you	з ни́ма	z núma	with them
<i>loc.</i>	нас	nas	on, in us	вас	vas	on, in you	них	nuch	on, in them

Possessive Pronouns

	Masculine		Feminine		Neuter				
	<i>Singular</i>						<i>Plural</i>		
<i>nom.</i>	мѹй	mŭj	мо́я	мо́ја	мо́е	мо́је	моѹи	мо́ји	my
<i>gen.</i>	мо́го	мо́го	моѹи	моѹѹи	мо́го	мо́го	моѹих	мо́жих	of my
<i>dat.</i>	мо́му	мо́му	моѹој	мо́јѹ	мо́му	мо́му	моѹим	мо́жим	to my
<i>acc.</i>	мо́го	мо́го (<i>animate</i>)	моѹо	мо́ју	мо́е	мо́је	моѹих	мо́жих	my
	мѹй	mŭj (<i>inanimate</i>)					моѹи	мо́ји	
<i>instr.</i>	моѹим	мо́жим	моѹов	мо́јов	моѹим	мо́жим	моѹима	мо́жима	with my
<i>loc.</i>	моѹом	мо́жѹм	моѹој	мо́јѹ	моѹом	мо́жѹм	моѹих	мо́жих	on my

Note: Тѹѹй • tvŭj (your), свѹѹй • svŭj (one's own) are declined in the same manner; наш • naš (our) and ваш • vaš (your) are declined as adjectives; ѹого • joho (his, its), еѹи • jeji (her), and ѹих • jich (their) are not declined.

Demonstrative Pronouns

	Masculine		Feminine		Neuter				
	<i>Singular</i>						<i>Plural</i>		
<i>nom.</i>	сисѹ	sys'	сисѹя	sysja	сисѹ	sysѹ	сисѹи	sysи	this, these
<i>gen.</i>	сѹ́го	so'ho	сеѹи	seji	сѹ́го	s'oho	сѹх	sych	of this, these
<i>dat.</i>	сѹ́му	s'omu	сѹој	sjŭj	сѹ́му	s'omu	сѹом	sjŭm	to this, these
<i>acc.</i>	сѹ́го	s'oho (<i>animate</i>)	сисѹю	sysju	сисѹ	sysѹ	сѹх	sych	this, these
	сисѹ	sys' (<i>inanimate</i>)					сисѹи	sysи	
<i>instr.</i>	сим	sym	сив	syv	сим	sym	сима	sŭma	with this, these
<i>loc.</i>	сѹом	sjŭm	сѹој	sjŭj	сѹом	sjŭm	сѹх	sych	in/on this, these

	Masculine		Feminine		Neuter				
	<i>Singular</i>						<i>Plural</i>		
<i>nom.</i>	тоѹ	tot	тоѹа	totá	тоѹо	totó	тоѹи	totи	that, those
<i>gen.</i>	то́го	to'ho	тоѹи	toji	то́го	to'ho	тих	tŭch	of that, those
<i>dat.</i>	то́му	to'mu	тѹѹи	tŭj	то́му	to'mu	тѹѹм	tŭm	to that, those
<i>acc.</i>	то́го	to'ho (<i>animate</i>)	тоѹѹ	totu	то́го	to'to	тих	tŭch	that, those
	тоѹ	tot (<i>inanimate</i>)					тоѹи	totи	
<i>instr.</i>	тим	tŭm	тов	tov	тим	tŭm	тима	tŭma	with that, those
<i>loc.</i>	тѹѹм	tŭm	тѹѹи	tŭj	тѹѹм	tŭm	тих	tŭch	in/on that, those

Interrogative Pronouns

	Animate			Inanimate		
<i>nom.</i>	тко	tko	who?	што	što	what?
<i>gen.</i>	кого́	kohó	from who?	чого́	čohó	from, of what?
<i>dat.</i>	кому́	komú	to whom?	чому́	čomú	to what?
<i>acc.</i>	кого́	kohó	who?	што	što	what?
<i>instr.</i>	ким	kym	with whom?	чим	čym	with what?
<i>loc.</i>	към	kŭm	in, on whom?	чъм	čŭm	in, on what? (for what, why?)

	Masculine		Feminine		Neuter				
	<i>Singular</i>						<i>Plural</i>		
<i>nom.</i>	чий	čij	ч́я	č́ja	ч́е	č́je	ч́ий	č́iji	whose
<i>gen.</i>	ч́його	č́joho	ч́йи	č́ji	ч́його	č́joho	ч́йих	č́jich	from whose
<i>dat.</i>	ч́йому	č́jomu	ч́йюй	č́jŭj	ч́йому	č́jomu	ч́йим	č́jim	to whose
<i>acc.</i>	ч́його	č́joho (<i>animate</i>)	ч́ю	č́ju	ч́е	č́je	ч́йих	č́jich	whose
	чий	čij (<i>inanimate</i>)					ч́ий	č́iji	
<i>instr.</i>	ч́йим	č́jim	ч́йив	č́jiv	ч́йим	č́jim	ч́йима	č́jima	with whose
<i>loc.</i>	ч́юм	č́jŭm	ч́юй	č́jŭj	ч́юм	č́jŭm	ч́йих	č́jich	in, on whose

Other Pronouns

The relative pronoun котры́й • kotrýj (which), as the interrogative якы́й • jakýj (what kind of, what sort) are declined as adjectives.

Reflexive Pronouns

<i>gen.</i>	се́бе	sebe
<i>dat.</i>	со́бі	sobi
<i>acc.</i>	себе́	sebé
<i>instr.</i>	со́бо́в	sobóv
<i>loc.</i>	со́бі	sobi

Masculine Animate and Inanimate

	<i>Singular</i>		<i>Plural</i>	
<i>nom.</i>	до́брый	dóbryj	до́бри	dóbri
<i>gen.</i>	до́брого	dóbroho	до́брых	dóbrych
<i>dat.</i>	до́брому	dóbromu	до́брым	dóbrym
<i>acc.</i>	до́брого	dóbroho (animate)	до́брых	dóbrych
<i>acc.</i>	до́брый	dóbryj (inanimate)	до́бри	dóbri
<i>instr.</i>	до́брым	dóbrym	до́брыми	dóbrymy
<i>loc.</i>	до́брѹм	dóbrŭm	до́брых	dóbrych
<i>voc.</i>	до́брый	dóbryj	до́бри	dóbri

Feminine Animate and Inanimate

<i>nom.</i>	до́бра	dóbra	до́бри	dóbri
<i>gen.</i>	до́бройі	dóbrojĭ	до́брых	dóbrych
<i>dat.</i>	до́брѹй	dóbrŭj	до́брым	dóbrym
<i>acc.</i>	до́бру	dóbru	до́бри	dóbri
<i>instr.</i>	до́бров	dóbrov	до́брыми	dóbrymy
<i>loc.</i>	до́брѹй	dóbrŭj	до́брых	dóbrych
<i>voc.</i>	до́бра	dóbra	до́бри	dóbri

Neuter Animate and Inanimate

<i>nom.</i>	до́брое	dóbroje	до́бри	dóbri
<i>gen.</i>	до́брого	dóbroho	до́брых	dóbrych
<i>dat.</i>	до́брому	dóbromu	до́брым	dóbrym
<i>acc.</i>	до́брое	dóbroje	до́бри	dóbri
<i>instr.</i>	до́брым	dóbrym	до́брыми	dóbrymy
<i>loc.</i>	до́брѹм	dóbrŭm	до́брых	dóbrych
<i>voc.</i>	до́брое	dóbroje	до́бри	dóbri

Frequently Used Adjectives

Following is a list of the most frequently used adjectives. Only the masculine ending is given, but you can assume that feminines would end in "а", neuters in "оje": that is, сердитый • serdytŷj, сердита • serdyta, сердитое • serdytoje.

able	го́нный	hónnŷj
acquainted	знамный́	znamnŷj
alive	живы́й	žyvŷj
alone	самы́й	samŷj
angry	серди́тый	serdytŷj
ashamed	ганьбли́вый	han`blyvŷj
bad	недо́брый	nedobrŷj
bashful	ганьбли́вый	han`blyvŷj
beautiful	красный́	krašnŷj
better	ли́пший	lipšŷj
big	вели́кий	velŷkŷj
bitter (taste)	гүрькы́й	hür`kŷj
boring	нудный́	núdnŷj
brave	смѐлый	smŷlyj
bright (light)	я́сный	jasnŷj
busy	заня́тый	zanjátŷj
calm	ти́хий	tŷchŷj
capable	спосу́бный	sposúbnŷj
certain, sure	пѐвный	pėvnŷj
cheap	ту́ный	túnŷj
chief, main	головны́й	holovnŷj
clean	чи́стый	čŷstŷj
clever	хитры́й	chŷtryj
cold	студе́ный	studėnŷj
comfortable	супоку́йный	supokújnŷj
complicated	ско́мпликованный	skómplikovanŷj
content, satisfied	задоволе́нный	zadovolėnŷj

covered	закры́тый	zakrýtyj
curious	ціка́вий	cikávyj
dark	те́мный	témnyj
dead	мертвы́й	mertvŭj
deep	глубо́кий	hlubókyj
different	и́ншакый	ŭnšakyy
difficult	чашкы́й	čaškŭj
dirty	нечы́стый	nečŭstyj
dissatisfied	незадово́лений	nezadovolénij
dry	сухы́й	suchŭj
dull	тупы́й	tupŭj
each	ка́ждый	káždyj
easy	ле́гкий	léhkŭj
empty	поро́жный	poróžnyj
exciting	звору́шений	zvorušénij
expensive	дорогы́й	dorohŭj
experienced, learned	уче́ный	učenyj
fair, objective	справедли́вый	spravedlyvyj
faithful	ві́рный	vŭrnyj
famous	знамны́й, сла́вный	znamnyj, slávnij
fat	товсты́й, тучны́й	tovtŭj, tučnyj
foreign	чужы́й	čužŭj
former	бы́вший	bŭvŭj
free	слобу́дный	slobúdnij
fresh	фрѝшны́й, свѝжый	frŭšnyj, svŭžyj
friendly	прятельськый	pryjatel's'kŭj
full	повны́й	póvnyj
full of holes	діра́вый	díravyj
funny	смѝшны́й	smŭšnyj
good	добры́й, че́стный	dóbrŭj, čéstnyj
grown up	дорос́лый	doróslŭj
happy	веселы́й	veselŭj
hard	тверды́й	tverdŭj
healthy	здоровы́й	zdoróvyj
heavy	чашкы́й	čaškŭj
high	высо́кий	vysókŭj
honest	че́стный, ві́рный	čéstnyj, vŭrnyj

hot (extreme)	горя́чий	horjáčyj
hot, warm	те́плый	tépljyj
huge	величе́зный	velyčéznyj
human	лю́дский	ljúds'kij
hungry	голо́нный	holónnyj
impolite	нече́мный	nečémnyj
important	важн́ый	važnýj
industrious	робу́тный	robútnyj
intelligent	розу́мный	rozúmnyj
interesting	интерес́ный	interesnýj
jealous	зависли́вый	zavyslývyyj
just, fair	справедли́вый	spravedlývyyj
kind	доб́рый	dóbryj
last	послед́ний	poslínnyj
lazy	лени́вый	linívyyj
left	ли́вый	lívyyj
light (color)	сви́тлый, ясны́й	svitlýj, jasnýj
light (weight)	легко́ый	lehkýj
long	доло́гий	dóvhyyj
loud	голосно́ый	holosnýj
low	низко́ый	nyz'kýj
lucky	шасли́вый	ščaslývyyj
narrow	гузко́ый	huzkýj
necessary	потре́бный	potrébnyyj
nervous	нерво́зный	nervóznyyj
new	ново́ый	novýj
nice, gracious	ласка́вый	laskávyyj
obvious	ясно́ый	jásnyj
old	старо́ый	starýj
other	друго́ый	drúhyyj
patient	терпели́вый	terpelývyyj
personal	особ́ный	osóbnyyj
prejudiced, biased	уперед́женный	uperédženyyj
pretty	красно́ый, файно́ый	krásnyj, fajnyj
polite	че́мный	čémnyj
poor	бидно́ый	bídnyyj
proud	гордо́ый	hordýj
quiet	тихо́ый	týchyyj

ready	гото́вый	hotóvyj
rich	бога́тый	bohátyj
right (correct)	правди́вый	pravdývyj
right (direction)	пра́вый	právyj
round	кру́глый	krúhlyj
sad	сумны́й	sumnýj
salty	соле́ный	solényj
same, similar	енна́кый	jennákyj
satisfied	задово́ленный	zadovolenyj
serious	серіо́зный, пова́жный	serióznyj, povážnyj
sharp	о́стрый	óstryj
sharp, hot (spices)	напопре́ный	napoprényj
short	ку́ртый	kúrtyj
sick	хво́рый	chvóryj
simple	про́стый	próstyj
single (numerical)	еди́ный	jedýnyj
single (person)	само́тный	samótnyj
slow	пوما́лый	pomályj
small	малы́й	malýj
soft	мягко́й	mjahkýj
sour	квасны́й	kvasnýj
special	окремі́шний, спеція́льный	okremíšnyj, specijál'nyj
strong	ду́жий, му́цный	dužyj, múčnyj
stupid	глу́пый	hlúpyj
surprised	здивова́ный	zdyvoványj
sweet	соло́дкий	solódkyj
talented	обдаре́ный, на́данный, таланови́тый	obdarenyj, nádanyj, talanovýtyj
terrible	страшны́й	strašnýj
thick	густы́й	hustýj
thin, skinny (body)	худы́й	chudýj
thin (material)	тонко́й	tonkýj
thin (fluid)	рі́дкий	ridkýj
tiny	мали́нький	malýn'kyj
tired	змуче́нный, зуно́ванный	zmúčenyj, zunóvanyj
ugly, unattractive	нефа́йный, паску́нный	nefájnyj, paskúnnyj
uncertain, unsure	непе́вный	nepévnyj
uncomfortable	неспоко́йный	nespokújnyj
uncovered	ро́зкры́тый	rozkrýtyj

unfaithful	невірны́й	nevírnŷj
unkind, unfriendly	непріе́мный	nepryjémnyj
uninteresting, boring	ну́дный	núdnŷj
unjust	неспра́ведливый	nesprávedlyvyj
used	ху́снова́ный	chúsnovánŷj
useful	пожи́точный	požytočnyj
usual	звыча́йный	zvyčajnyj
weak	слабы́й	slabŷj
wet	мо́крый	mókryj
whole	цѐлы́й	cilyj
wide	широ́кий	šyrokyj
wise	му́дрый	múdryj
witty	смѣшны́й	smišnyj
worse	гу́ршый	húšŷj
wrong	злы́й	zlyj
young	молоды́й	molodyj

VERBS

Every Carpatho-Rusyn verb is governed by a system of person, number, and tense. The form of the verb varies according to the subject's person and number. The change in verb forms occurs in the endings. The charts below provide the conjugational patterns (endings) for the most important tenses. Note that the subject pronouns may be omitted in the present and future tenses.

Infinitive

говори́ти • hovorýty • to speak

ро́бити • robýty • to work, to do

Present tense

говори́ю	hovorjju	I speak	ро́блю	roblju	I do
говори́ш	hovoryš	you speak	ро́биш	robyš	you do
говори́ть	hovoryt'	he, she, it speaks	ро́бить	robyt'	he, she, it does
говори́ме	hovoryme	we speak	ро́биме	robyme	we do
говори́те	hovoryte	you speak	ро́бите	robyte	you do
говори́ть	hovorjat'	they speak	ро́блять	robljat'	they do

Past tense

я говори́в	ja hovoryv	I spoke (<i>male</i>)
я говори́ла	ja hovoryla	I spoke (<i>female</i>)
ты говори́в	ty hovoryv	you spoke (<i>male</i>)
ты говори́ла	ty hovoryla	you spoke (<i>female</i>)
о́вн говори́в	ovun hovoryv	he spoke
о́на говори́ла	ona hovoryla	she spoke
о́но говори́ло	ono hovorylo	it spoke
мы говори́ли	my hovoryly	we spoke
вы говори́ли	vy hovoryly	you spoke
о́ни говори́ли	ony hovoryly	they spoke

ро́бив • robyv, ро́била • robyla, ро́било • robylo, ро́били • robyly, as in the above pattern.

Future tense

буду́ говори́ти	budú hovorýty	I will speak
буде́ш говори́ти	budeš hovorýty	you will speak
буде́ говори́ти	budé hovorýty	he, she, it will speak
будеме́ говори́ти	budemé hovorýty	we will speak
будете́ говори́ти	budete hovorýty	you will speak
буду́ть говори́ти	budút' hovorýty	they will speak

буду́ робити, итд. • budú robyty, ytd. • I will do, etc.

Conditional tense

я бых говори́в	ja bych hovorýv	I would speak (<i>male</i>)
я бых говори́ла	ja bych hovorýla	I would speak (<i>female</i>)
ты бысь говори́в	tý bys' hovorýv	you would speak (<i>male</i>)
ты бысь говори́ла	tý bys' hovorýla	you would speak (<i>female</i>)
ову́н бы говори́в	ovún by hovorýv	he would speak
она́ бы говори́ла	oná by hovorýla	she would speak
оно́ бы говори́ло	onó by hovorýlo	it would speak
мы бысьме говори́ли	mý bys'me hovorýly	we would speak
вы бысьте говори́ли	vy bys'te hovorýly	you would speak
они́ бы говори́ли	oný by hovorýly	they would speak

я бых робив, итд. • ja bych robyv, ytd. • I would do, etc., as in the above pattern.

Imperative

говори́	hovorý	speak
най говори́ть	naj hovorýt'	let him (her) speak
говори́м	hovorím	let's speak
говори́ть	hovorít'	speak
най говоря́ть	naj hovorját'	let them speak

роби́	roby	do (it)
най ро́бити	naj róbyt'	let him (her) do (it)
роби́м	robím	let's do (it)
роби́ть	robít'	do (it)
най ро́блять	naj róbljat'	let them do (it)

Reflexive verbs

Infinitive

<i>боя́ться</i>	<i>bojáťysja</i>	<i>to be afraid</i>
-----------------	------------------	---------------------

Present tense

я ся бо́ю	ja sja bóju	I am afraid
ты ся бо́иш	tý sja bójiš	you are afraid
о́вун, она́, оно́ ся бо́ишь	ovún, oná, onó sja bójiť	he, she, it is afraid
мы ся бо́йме	mý sja bójime	we are afraid
вы ся бо́йте	vý sja bójite	you are afraid
они́ ся бо́ять	oný sja bójat'	they are afraid

Past tense

я, ты, о́вун ся бо́яв	ja, tý, ovún sja bojáv	I, you, he was afraid
мы, вы, они́ ся бо́яли	my, vy, oný sja bojaly	we, you, they were afraid

Future tense

я буду́, ты буде́ш, итд., боя́ться	ja budú, tý budeš, ytd., bojáťysja	I will, you will, etc., be afraid
---------------------------------------	---------------------------------------	--------------------------------------

Irregular verbs

Many verbs are irregular in that they do not adhere to the standard conjugational patterns. Below are the three most common ones.

Infinitive

<i>бы́ти</i>	<i>býtŭ</i>	<i>to be</i>
--------------	-------------	--------------

Present tense

я ем	ja jem
ты еси́	tý jesý
о́вун е (есть)	ovún je (jest')
она́ е (есть)	oná je (jest')
оно́ е (есть)	onó je (jest')
мы есме́	mý jesmé
вы есте́	vý jesté
они́ суть	oný sut'

Past tense

I am	я бы́в	ja byv	I was
you are	ты бы́в	tý byv	you were
he is	о́вун бы́в	ovún byv	he was
she is	она́ бы́ла	oná býla	she was
it is	оно́ бы́ло	onó býlo	it was
we are	мы бы́ли	mý býly	we were
you are	вы бы́ли	vý býly	you were
they are	они́ бы́ли	oný býly	they were

Future tense

я буду́	ja budú	I will be
ты будёш	ty budeš	you will be
ову́н буде́	ovún budé	he will be
она́ буде́	oná budé	she will be
оно́ буде́	onó budé	it will be
мы будеме́	my budemé	we will be
вы будете́	vy budeté	you will be
они́ будутъ́	oný budútъ́	they will be

Infinitive

<i>мати́</i>	<i>matý</i>	<i>to have</i>
--------------	--------------	----------------

Present tense

я ма́ву	ja mávu	I have
ты маёш	tý máješ	you have
ову́н маё	ovún máje	he has
она́ маё	oná máje	she has
оно́ маё	onó máje	it has
мы маёме	mý májeme	we have
вы маёте	vý májete	you have
они́ ма́вуть	oný mavutъ́	they have

Past tense

я ма́в	ja mav	I had
ты ма́в	tý mav	you had
ову́н ма́в	ovún mav	he had
она́ ма́ла	oná mála	she had
оно́ ма́ло	onó málo	it had
мы ма́ли	mý mály	we had
вы ма́ли	vý mály	you had
они́ ма́ли	oný mály	they had

Future tense

я буду́ ма́ти, итд. • ja budu maty, ytd. • I will have, etc.

<i>исти́</i>	<i>istý</i>	<i>to eat</i>
--------------	--------------	---------------

Present tense

я и́м	ja im	I eat
ты и́ш	tý iš	you eat
ову́н и́сть	ovún istъ́	he eats
она́ и́сть	oná istъ́	she eats
оно́ и́сть	onó istъ́	it eats
мы и́ме́	mý imé	we eat
вы и́сте́	vý isté	you eat
они́ и́дятъ́	oný idjátъ́	they eat

Past tense

я и́в	ja iv	I ate
ты и́в	ty iv	you ate
ову́н и́в	ovún iv	he ate
она́ и́ла	oná íla	she ate
оно́ и́ло	onó ílo	it ate
мы и́ли	mý íly	we ate
вы и́ли	vý íly	you ate
они́ и́ли	oný íly	they ate

Future tense

я буду́ и́сти, итд. • ja budu isty, ytd. • I will eat, etc.

Aspect

Carpatho-Rusyn verbs have two aspects: imperfective and perfective. Generally, the imperfective denotes an on-going process or an uncompleted act; the perfective denotes a completed act. Aspects occur in the present and past tense forms. It should be noted, however, that the present tense of the perfective aspect usually refers to a future action. The two aspects are distinguished in one of the following three ways: (1) the perfective has a prefix, the imperfective does not; (2) the perfective may have a change in the form of the root; (3) the imperfective will have a special suffix, while the perfective does not. For example:

Imperfective			Perfective		
<i>дава́ти</i>	<i>daváty</i>	<i>to give</i>	<i>о́ати</i>	<i>daity</i>	
я даву́	ja davú	I am giving	я дам	ja dam	I will give
я дава́в	ja daváv	I was giving	я дав	ja dav	I gave
<i>ро́бити</i>	<i>robyty</i>	<i>to do</i>	<i>зро́бити</i>	<i>zrobyty</i>	
я ро́лю	ja roblju	I am doing	я зро́лю	ja zroblju	I will do
я робив́	ja robyv	I was doing	я зробив́	ja zrobyv	I did
<i>приноси́ти</i>	<i>prynosyty</i>	<i>to bring</i>	<i>принести́</i>	<i>prynesty</i>	
я прино́шу	ja prynošu	I am bringing	я прине́су	ja prynesu	I will bring
я приноси́в	ja prynosyv	I was bringing	я приніо́с	ja prynjús	I brought

Frequently Used Verbs

Following is a list of the most frequently used verbs given in their infinitives. Where both forms exist, the imperfective aspect precedes the perfective. When only one form exists, its aspect is indicated in the parentheses.

agree	соглаша́тися, согласи́тися; годи́тися, погоди́тися	sohlašátysja, sohlasýtysja; hodýtysja, pohodýtysja
answer	удвіча́ти, удповіда́ти	udvičáty, udpovidáty
approach	приближа́тися, приближи́тися	pryblýžátysja, pryblýžýtysja
arrive	приходи́ти, прейти́	prychodýty, prejtý
ask	звіда́тися, зазвіда́тися	zvidatysja, zazvidatysja
ask a question	проси́ти, попроси́ти	prosýty, poprosýty
bargain	ра́ховати́ся, пора́ховати́ся; торгова́ти	ráčovatysja, poráčovatysja; torhováty
bark	га́вкати, зага́вкати	hávkaty, zahávkaty
be afraid	бо́ятися	bojátysja (<i>imp.</i>)
be permitted	сми́ти	smýty (<i>imp.</i>)
be sorry	банова́ти, забанова́ти; жа́ловати, зажа́ловати	banováty, zabanováty; žalovaty, zažalovaty
be surprised	дивова́тися (диви́тися), здивова́- тися; чу́довати́ся	dyvovátysja (dyvytýsja), zdy- vovátysja; čúdovatsysja
become	ста́ватися, ста́тися	stávatsysja, státysja
become acquainted	познава́тися, позна́тися (спозна́- тися)	poznávátysja, poznátysja (spoz- nátysja)
begin	почина́ти, почати́	počynáty, počáty
believe	ві́ровати (ві́рити), пові́рити	vírovaty (víryty), povíryty
belong	надле́жати, принадле́жати	nadležaty, prynadležaty
bite	куса́ти, покуса́ти	kusáty, pokusáty
boil	кипі́ти, закипі́ти	kypity, zakypity
borrow	зы́чити, pozýчити	zyčyty, pozyčyty
bother	выру́шувати, вы́рушити; перешкоджа́ти	vyrušovaty, výrušyty; pereškodžáty
break	кази́ти, покази́ти (скази́ти); лама́ти, полама́ти	kazyty, pokazyty (skazyty); lamaty, polamaty
breathe	ды́хати, зады́хати	dýchaty, zadýchaty
bring	приноси́ти, принести́	prynosýty, prynestý
build	будова́ти, збудова́ти	budováty, zbudováty
bump	ударя́ти, удари́ти	udarjáty, udaryty

buy	купова́ти, купі́ти	kupováty, kupýty
call	кли́кати, покли́кати (закли́кати)	klýkаты, poklýkаты (zaklýkаты)
carry	носи́ти (нести́), понести́	nosýty (nestý), ponestý
catch	има́ти, имі́ти	ymáty, ymýty
chew	жва́ти, пужва́ти	žváty, pūžváty
close	запе́рати, заперти́	zapératy, zapérty
come	приходи́ти, прейти́	prychodýty, prejtý
come out	уходи́ти, уйти́	uchodýty, ujtý
complain	нарі́кати	narikáty (<i>imp.</i>)
consider	розду́мати	rozdúmaty (<i>perf.</i>)
continue	продовжова́ти, продовжи́ти	prodovžováty, prodovžýty
convince	пересві́дчати, пересві́дчити	peresvídčaty, peresvídčyty
cook	варі́ти, заварі́ти	varýty, zavarýty
cough	ка́шлати, зака́шлати	kašlaty, zakašlaty
criticize	критизова́ти	krytyzováty (<i>imp.</i>)
cross over	переходи́ти, перейти́	perechodýty, perejtý
cry, weep	пла́кати, запла́кати	plákаты, zaplákаты
cry out, scream	рева́ти, зарева́ти	reváty, zareváty
cut	рі́зати, порі́зати	řízaty, porízaty
dance	игра́ти; танцюва́ти, затанцюва́ти	yhráty; (<i>imp.</i>) tanc'ováty, zatanc'ováty
deceive	обма́ньювати, обмані́ти	obmán'ovaty, obmanýty
decide	досуди́ти	dosudýty (<i>perf.</i>)
depart	одходи́ти, одийти́	odchodýty, odyjtý
destroy	ни́щити, зни́щити	nýščyty, znyščyty
die	умера́ти, умерти́	umeráty, umérty
dig	копа́ти, покопа́ти	kopáty, pokopáty
disappear	изстрача́тися, изстрати́тися; зчезати, зчезнути	yzstračátysja, yzstratýtysja; zčezaty, zčeznuty
do	роби́ти, зроби́ти	robýty, zrobýty
dream	сні́тися, присни́тися	snýtysja, prysnýtysja
drink	пи́ти, у́пити	pýty, úpyty
drive	шоферава́ти	šoferováty (<i>imp.</i>)
eat	ї́сти, изі́сти	ísty, yzísty
enter	уходи́ти, увойти́; заходи́ти, зайти́	uchodýty, uvojty; zachodýty, zajty
explain	пояснюва́ти, поясни́ти	pojásn'ovaty, pojasnýty
fall	па́дати, упа́сти	pádaty, upásty

feed	годова́ти, у́годовати	hodováty, úhodovaty
feel	чу́тися, почу́тися	čútysja, počútysja
fight	би́тися, побі́тися	býtysja, pobýtysja
find	находи́ти, найти́	nachodyty, najty
find out	уна́ходити, унайти́	unáchodyty, unajty
finish	докончо́вати, докончи́ти	dokončovaty, dokončyty
fit	припасо́вати	prypasovaty (<i>perf.</i>)
fix	поправля́ти; попра́вити	popravljaty; popravyty
follow	слідува́ти, послідува́ти	sliduvaty, posliduvaty
force	си́ловати, знасі́ловати	sýlovaty, znasýlovaty
forget	забыва́ти, забу́ти	zabyvaty, zabyty
gather	збера́ти, зобра́ти	zberaty, zobraty
get	дүстава́ти, дүста́ти	düstavaty, düstaty
get up	устава́ти, уста́ти	ustavaty, ustaty
get used to	привы́кати, привы́кнути	pryvýkaty, pryvýknyty
give	дава́ти, да́ти	davaty, daty
give up, surrender	удда́тися, уddaвáтися	uddátysja, uddavátysja
go	ходи́ти, ити́	chodyty, yty
go around	обходи́ти довко́ла, обыйти́ дов- ко́ла	obchodyty dovková, obyjtý dov- ková
grow	рости́, у́рости	rosty, úrosty
hand over	передава́ти, передати́	peredavaty, peredaty
hang	віша́ти, заві́снити	višaty, zavisyty
happen	става́тися, ста́тися	stavátysja, státysja
have	ма́ти	máty (<i>imp.</i>)
have breakfast	фриштики́вати, пофриштики́вати	fryštykovaty, pofryštykovaty
have fun	гуля́ти, погуля́ти	huljaty, pohuljaty
have lunch	оби́дувати, оби́дати (пооби́дати)	obiduvaty, obidaty (poobidaty)
have supper	вечеря́ти, пове́черя́ти	večerjaty, povečerjaty
hear	чу́ти, почу́ти	čuty, počuty
help	помага́ти, помочи́	pomahaty, pomočy
hit	ударя́ти, уда́рити,	udarjaty, udaryty
hold, keep	держа́ти, задержати́	deržaty, zaderžaty
hurry	пи́лова́тися, упи́лова́тися	pylovátysja, upylovátysja
invite	проси́ти, запроси́ти	prošyty, zaprošyty
jump	ска́чити, ско́чити	skáčyty, skóčyty
kill	забива́ти, уби́ти	zabyvaty, ubyty
kiss	цю́лювати, поцю́лювати	cjúl'ovaty, počjúl'ovaty

know, know how	знати	знати (<i>imp.</i>)
laugh	сміятися, засміятися	smijátysja, zasmijátysja
learn	учитися, навчитися	učýtysja, naučýtysja
leave	лишати, лишити	lyšaty, lýšyty
lend	зичити, позичити	zýčyty, pozýčyty
lie, tell a lie	брехати, забрехати	brecháty, zabrecháty
lie down	лежати, лягти	ležáty, ljasty
like	любити, полюбити	ljubyty, poljubýty
listen	слухати, послухати	slúchaty, poslúchaty
live	жити	žyty (<i>imp.</i>)
live, inhabit	бувати	byváty (<i>imp.</i>)
look at	позирати, пúздрити	pozyráty, púzdryty
look for	глядати, поглядати	hljadáty, pohljadáty
loose	тратити, стратити; губити, загубити; проигравати, проиграти	trátyty, strátyty; zhubyty, hubýty proyhravaty, proyhraty
love	любити, полюбити	ljubyty, poljubýty
make	робити, зробити	robýty, yzrobýty
make love	миловати	mýlovaty (<i>imp.</i>)
mean, signify	значити, позначити	značýty, poznačýty
meet	исходитися, изытисся; изстричатися изстритисся	yschodýtysja, zyjýtysja; yzstričatysja, yzstritytysja
must	мусити	músyty (<i>imp.</i>)
notice	тямити, утямити; замічати, замітати	tjamyty, utjamyty; zamičaty, zamitaty
open	утворювати, утворити	utvorjáty, utvorýty
paint	мальовати, умальовати	mal'ovaty, umal'ovaty
pass by	переходити, перейти	perechodýty, perejty
pick up	изнимати, изняти	yznymaty, yznjaty
pinch	щипати, щипнути	ščýpaty, ščypnúty
play	бавити, забавити	bavyty, zabavyty
prepare, get ready	наладжоватися, наладитися; рихтоватися, пририхтоватися; приготовлятися; приготоовитися	naladžovatysja, naladýtysja; rychtovatysja, pryrychtovatysja; pryhotovljátysja, pryhotovýtysja
press	притисновати, притиснути	prytysnovaty, prytysnúty
promise	обицяти	obicjaty (<i>perf.</i>)
pull	тягнути, потягнути	tjahnúty, potjahnúty
punish	карати, покарати	káraty, pokáraty
push	дручати, дручити; пхати	dručaty, drúčyty; pchaty (<i>imp.</i>)

put	изскла́дати, изкла́сти	yzskládaty, yzklásty
read	чита́ти, прочита́ти	čytáty, pročytaty
refuse	нехоті́ти	nechotítý (<i>imp.</i>)
remain	остава́ти, оста́ти	ostaváty, ostáty
remember	пам'ята́ти, за́пам'ятати	pamjatáty, zápamjataty
report	дава́ти зна́ти, да́ти зна́ти	daváty znáty, datý znáty
request	жада́ти, пожада́ти; проси́ти, попроси́ти	žadáty, požadáty; prosyty, poprosyty
rest	спочива́ти, спочи́ти	spočyváty, spočyty
return	верта́тися, верну́тися	vertátysja, vernútysja
run	бі́гати, бі́чи (побі́чи)	bíhaty, bíčy (pobíčy)
run away	ути́кати, утечи́	utikáty, utečy
say, tell	каза́ти, сказа́ти	kazáty, skazáty
scare, frighten	страши́ти, настра́шити	strašyty, nastrašyty
scratch	чю́хати; драба́ти, подраба́ти	čjúchaty; (<i>imp.</i>) drabaty, podrabaty
see	ви́діти, уви́діти	výdity, uvýdity
seem	упози́ровати	upozyrovaty (<i>imp.</i>)
sell	продава́ти, прода́ти	prodaváty, prodaty
sew	ши́ти, заши́ти	šyty, zašyty
shake	трясти́, затрясти́	trjasty, zatrjasty
shake hands	подава́ти ру́ку, пода́ти ру́ку	podaváty rúku, podáty rúku
shake out	трясти́, у́трясти	trjasty, útrjasty
shout	крича́ти, закрича́ти	kryčáty, zakryčáty
show	ука́зовати, указа́ти	ukázovaty, ukazáty
sign	підписа́вати, підписа́ти	púdpysováty, púdpysáty
sing	співа́ти, заспіва́ти	spiváty, zaspiváty
sit	сіда́ти, сісти	sidáty, sísty
sleep	спа́ти, заспа́ти	spáty, zaspáty
smile	смія́тися, засмія́тися	smijátysja, zasmijátysja
smoke	кури́ти, закури́ти	kurýty, zakurýty
sneeze	кы́хати, кыхну́ти	kýchaty, kychnúty
speak	говори́ти, погово́рити	hovoryty, pohovoryty
spoil	кази́тися, казати́ся (покази́тися)	kazytysja, skazytysja (poskazyty- sja)
stand	стоя́ти, ста́ти	stojáty, státy
steal	кра́сти, укра́сти	krásty, ukrásty
stop	ста́ти	státy (<i>perf.</i>)

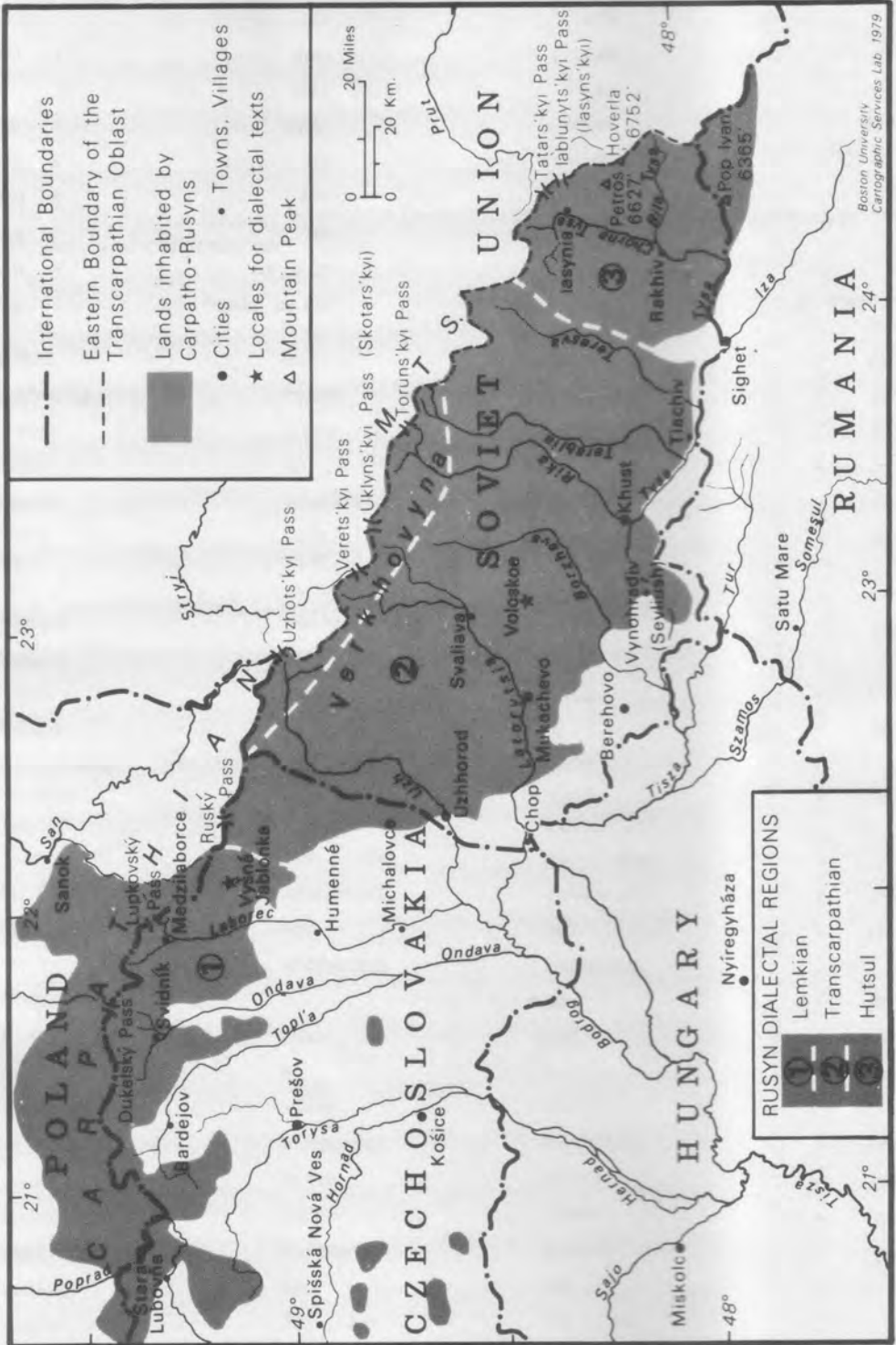
study	учи́тися, навча́тися	učýťysja, naučýťysja
succeed	ма́ти серенчу́; ма́ти ща́стя	maťy serenču; maťy ščastja
suffer	гері́ти; страда́ти	terpýty; stradaťy
swallow	промы́кати, прѹмкну́ти	promykáťy. prŹmknŹťy
sweep	заміта́ти (ме́сти), замѣ́сти	zamítaty (mesty), zamesty
swim	плава́ти	plaváťy (<i>imp.</i>)
take	бра́ти, взяти́	bráťy, vzjaty
take care of, arrange	опі́кува́тися	opikováťysja (<i>imp.</i>)
think	ду́мати, у́думати	dŹmaty, Źdumaty
throw	ве́речи, вергну́ти; мета́ти, метну́ти	věrečy, verhnŹťy; metáťy, metnŹťy
throw away	ве́речи гет, вергну́ти гет	věrečy het, verhnŹťy het
try	пробова́ти, спробова́ти	probováťy, sprobováťy
touch	дотыка́тися, доткну́тися	dotykáťysja, dotknŹťysja
turn	оберта́ти, оберну́ти	obertáťy, obernúťy
understand	розу́міти, зрозу́міти	rozumýťy, zrozumýťy
use	хѹ́снува́ти, захѹ́снува́ти	chŹsnuváťy, zachŹsnuváťy
wait	чека́ти, почека́ти	čekáťy, počekáťy
walk	ходи́ти, походи́ти	chodýťy, pochodýťy
want	хоті́ти, захоті́ти	chotýťy, zachotýťy
wash	мы́ти, умы́ти	mýťy, umýťy
wash oneself	мы́тися, умы́тися	mýťysja, umýťysja
wave	ма́хати, махну́ти	máchaty, machnúťy
whisper	шепта́ти, зашепта́ти	šeptáťy, zašeptáťy
win	уни́рова́ти	unyrováťy (<i>perf.</i>)
wish	жела́ти	želáťy (<i>imp.</i>)
wish well, congratulate	вінчова́ти	vínčovaty (<i>imp.</i>)
work	роби́ти	robýťy (<i>imp.</i>)
worry	жури́тися, зажури́тися	žurýťysja, zažurýťysja
write	писа́ти, написа́ти	pysáťy, napisáťy
yawn	позіва́ти, позивну́ти	poziváťy, pozivnúťy
yell	гойка́ти, загойка́ти	hójkaty, zahójkaty

PREPOSITIONS AND CONJUNCTIONS

The following is a list of prepositions (with indication of the cases they govern), prepositional phrases, and conjunctions.

about	за	za	+	<i>loc.</i>
above	над	nad	+	<i>instr. (position)</i> <i>acc. (movement)</i>
according to	по	po	+	<i>gen.</i>
across	через	čerez	+	<i>acc.</i>
after	по	po	+	<i>loc.</i>
against	проти́в	protív	+	<i>gen.</i>
along	о́коло	ókoło	+	<i>gen.</i>
also	тако́ж	takož		
and	та́й, и	taj, y		
around	до́вкола	dóvkola	+	<i>gen.</i>
because	бо	bo		
before	сперéд, пéред	speređ, péréd	+	<i>instr. (position)</i> <i>acc. (movement)</i>
behind	изза́д	yzzáđ	+	<i>instr.</i>
besides, except	о́крем	ókrem	+	<i>gen.</i>
both ... and	и...и	y...y		
between	ме́же	méze	+	<i>instr.</i>
but	но, але́	no, ale		
either ... or	вадь ... ава́дь, хоть ... а́бо	vad'... avad', chot'... ábo		
far from	дале́ко ўд	daleko ũđ	+	<i>gen.</i>
for	ді́ля	dílja	+	<i>gen.</i>
for example	на при́клад	na pryklad		
from	ўд	ũđ	+	<i>gen.</i>
if, when	кидь	kyd'		
in	у	u	+	<i>instr. (position)</i> <i>acc. (movement)</i>
in order to	обы́	oby'		
in the middle of	у середи́ні	u seredyńi	+	<i>gen.</i>
inside of	уну́	unú	+	<i>gen.</i>
instead of	мі́сто	místo	+	<i>gen.</i>

near	близ	blyz	+	<i>gen.</i>
neither	ни	ny		
neither ... nor	ни...ни	ny...ny		
on	на	na	+	<i>loc. (position)</i> <i>acc. (movement)</i>
on the way	на путі́	na putý́		
or	а́бо, ава́дь	ábo, avád'		
over	над	nad	+	<i>loc. (position)</i> <i>acc. (movement)</i>
that	о́ж	ož		
through	кру́зі	krúzi	+	<i>acc.</i>
to	до	do	+	<i>gen.</i>
under	під	'püd	+	<i>instr.</i>
until	до	do	+	<i>gen.</i>
with	из	yz	+	<i>instr.</i>
with regard to	што до	što do	+	<i>gen.</i>
without	без	bez	+	<i>gen.</i>

Boston University
Cartographic Services Lab 1979